

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

Christian University of Thailand Journal

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๓ Vol. 16 No. 2 May - August 2010 ISSN 1685 - 1412

★ ★ เรื่องในฉบับ ★ ★

บทความ

- ◆ การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์
- ◆ การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา
- ◆ จากประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ไปสู่ประเทศศูนย์กลาง
การคมนาคมทางบกกับศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว
ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รายงานวิจัย

- ◆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีของนักศึกษา
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ที่มหาวิทยาลัยคริสเตียน
ปีการศึกษา 2551-2552 โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน
- ◆ แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- ◆ การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรง
ของโรคข้อเข่าเสื่อม ในผู้สูงอายุในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- ◆ การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

Christian University of Thailand Journal

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๓ Vol.16 No.2 May-August 2010 ISSN 1685-1412

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ สมพันธ์ หิญาธิระนันท์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.กาญจนา นาคสกุล

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริวิศรี

ศาสตราจารย์ ดร.สันหัตต์ เสริมศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี พิจิตบันดาล

รองศาสตราจารย์ เพ็ญจันทร์ ส. โมไนยพงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมล ชุมภูนิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศากุล ช่างไม้

อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์

อาจารย์กาญจนา สวาทะสุข

อาจารย์ ดร.สุพัฒนา คำสอน

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยคริสเตียน จังหวัดนครปฐม

พิมพ์ที่ : บริษัท พี เอ สี่ฟวิ้ง จำกัด

4 ซอยสิรินธร 7 เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

10700

โทรศัพท์ 0-2881-9890

โทรสาร 0-2881-9894

จัดรูปเล่ม ปก - ศิลปกรรม

กลุ่มงานพิมพ์ สำนักบริการวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เผยแพร่ผลงานวิชาการและรายงานค้นคว้าวิจัย
2. เผยแพร่ข่าวสารของมหาวิทยาลัยฯ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ และความคิดเห็นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

Objective

1. To publish selected academic and research reports.
2. To disseminate news of the university and related institutions.
3. To serve as a clearing house for exchanging information, knowledge and ideas within and outside the university

กำหนดออกวารสาร : ราย 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ)

มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม

กันยายน-ธันวาคม

การบอกรับและต่ออายุสมาชิก

ประเภท 1 ปี (3 ฉบับ) 250 บาท

ประเภท 2 ปี (6 ฉบับ) 450 บาท

ประเภท 3 ปี (9 ฉบับ) 600 บาท

ติดต่อ : เลขานุการคณะกรรมการวารสารฯ เพื่อ
บอกรับและต่ออายุสมาชิกวารสารฯ หรือส่งต้นฉบับ
ผลงานวิชาการได้ที่อาจารย์ นิพนธ์ ทัพพะกุลธร
E-mail : ctujournal@christian.ac.th

สำนักงาน : มหาวิทยาลัยคริสเตียน

144 หมู่ 7 ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง

นครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทรศัพท์ 0-3422-9480 โทรสาร 0-3422-9499

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

Editor's Message

♦ การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ Risk Management in Human Resources	รัศมี ลักขณาวรรณพร Rasamee Luckanavanaporn	113
♦ การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา Ethnographic Future Research : EFR	ชาตรี มุลสถาน Chattri Moonstan	127
♦ จากประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ไปสู่ประเทศศูนย์กลาง การคมนาคมทางบกกับศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว From the Land Look to the Land Link and the Potential of Tourism Development of Laos People's Democratic Republic.	สงกรานต์ กลมสุข Songkran Klomsook	136
♦ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีของนักศึกษา สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ที่มหาวิทยาลัยคริสเตียน ปีการศึกษา 2551-2552 โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน Learning Achievement in Biochemistry Subject of Nursing Students in Large-size Class at Christian University of Thailand in Academic Year 2008-2009	ศุภศิษฐ์ อรุณรุ่งสวัสดิ์ Suphasit Aroonrungsawadj	151
♦ แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน Life Security Trends of Undergraduate Students in Private Higher Educational Institutions	ธนพร ศรีพงษ์ Thanaporn Saripong	168
♦ การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรค ข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี The Application of Clinical Nursing Practice Guideline on Reducing Severity of Knee Osteoarthritis in the Elderly at Cha-um District in Petchaburi Province	จิรพรรณ เขียวขำ Jirapun Khiewkhum	182
♦ การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย Performance on Prevention and Correction of Drug Addiction in Schools at Paordonchai Tambon Municipality Mueang Chiang Rai District, Chiang Rai Province	พิสิทธิ์ สุนทราวิฑูร Pisit Suntaravitun	195

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน ฉบับที่ 2 ปีที่ 16 กองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความวิชาการและรายงานการวิจัยที่น่าสนใจเสนอต่อท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและต่อยอดความรู้ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น รวมทั้งคัดเลือกผลงานวิจัยหลากหลายสาขาวิชา ทั้งด้านการศึกษาและด้านการพยาบาลมานำเสนออีกด้วย

คณะกรรมการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนให้คงมาตรฐานในระดับชาติและยินดีรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกท่านเพื่อจะนำไปปรับปรุงคุณภาพวารสารให้ดียิ่งขึ้น ขอขอบคุณท่านสมาชิกวารสารฯ และผู้ส่งบทความและรายงานผลการวิจัยมาให้พิจารณาคัดเลือกตีพิมพ์ ขอเชิญผู้สนใจส่งบทความวิชาการและรายงานผลการวิจัยมาให้คณะกรรมการฯ พิจารณาคัดเลือกลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน โดยศึกษาจากรายละเอียดคำแนะนำการเขียนบทความวิชาการได้จากท้ายเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง

บรรณาธิการบริหาร

และ

รองศาสตราจารย์ สมพันธ์ หิญาธิระนันท์

บรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความทางวิชาการ
(Peer Review)

1. ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ	พิพัฒนเสรีธรรม
2. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์	ต่อสกุลแก้ว
3. ศาสตราจารย์ ดร.สันหัต	เสริมศรี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา	แก้วเทพ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาย	โพธิสิตา
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี	จิตกรณกิจศิลป์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี	ศรีมรกต
8. รองศาสตราจารย์ ดร.มลิวรรณ	บุญเสนอ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย	ชินะดังกูร
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต	วงศ์ประทีป
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล	กิริติพิบูลย์
12. รองศาสตราจารย์ สมประสงค์	น่วมบุญลือ
13. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา	ชีวตระกูลกิจ
14. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์องค์การ	เรืองรัตน์อัมพร
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เปรมฤดี	ชอบผล
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสงี่ยม	โตรัตน์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ	ธารทัศนวงศ์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีชัย	เอี่ยมจินดา
-

การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

Risk Management in Human Resources

รัชมี ลักขณาวรรณพร*

บทคัดย่อ

การดำเนินธุรกิจปัจจุบันต้องเผชิญกับความ
ความเสี่ยง โดยผลของความเสี่ยงสามารถส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้บริหาร
จึงต้องให้ความสำคัญในการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้
องค์กรเติบโตอย่างต่อเนื่องยั่งยืน ความเสี่ยงที่เกิดขึ้น
จากการดำเนินธุรกิจ เกิดจากปัจจัยภายนอก และปัจจัย
ภายใน ปัจจัยภายนอกได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง และ
เทคโนโลยี สำหรับปัจจัยภายในได้แก่ ด้านการเงิน
ด้านการผลิต ด้านนโยบาย และด้านบริหารทรัพยากร
มนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนิน
ธุรกิจ นอกเหนือจากเงิน วัสดุ และเทคโนโลยี ดังนั้น
การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ให้ประสบ
ความสำเร็จ ผู้บริหารจึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์
ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยง
และติดตามประเมินผลการจัดการความเสี่ยง
การจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการ
สนับสนุนจากผู้บริหาร และรวมทั้งความร่วมมือจาก
บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร

Abstract

Presently all businesses are facing
some kind of risk. The result of risk can affect
business outcomes. As a result, managers
must adopt risk management as a tool for
sustainable growth. Business operation risk
may occur due to external and internal
factors. The external factors include
economics, politics and technology whereas
the internal factors are finance, production,
policies and human resource management.
Humans are also a vital means of success.
To achieve business goals, managers must

not only be concerned with money, materials
and technology but also with humans.
In order to implement risk management in
human resources, managers must establish
objectives, identify and access the risks,
respond to the risks and control the risks.
To achieve risk management effectiveness,
managers must provide and support resources.
Moreover, all administrators and employees
must be involved in risk management.

ความเสี่ยงกับการดำเนินธุรกิจ

การดำเนินชีวิตมนุษย์ทุกคนต้องเผชิญกับความเสี่ยงในทุกรูปแบบ ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของเรา ความผิดพลาดของบุคคลอื่นซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวเรา หรือเนื่องจากภัยธรรมชาติ เช่น กรณีการระเบิดของภูเขาไฟใต้ธารน้ำแข็งไอซ์ยาฟัลลาโยกุล ทางตอนใต้ของประเทศไอซ์แลนด์เมื่อประมาณกลางเดือนเมษายน 2553 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการบินทั้งในยุโรป และเอเชีย หรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมือง ในกรณีที่เกิดกลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงยึดเอื้อการชุมนุมตั้งแต่เดือนเมษายน 2553 ที่บริเวณราชประสงค์ เป็นเวลากว่า 2 เดือน เพื่อขับไล่รัฐบาล จนเหตุการณ์บานปลายก่อการวินาศกรรมทั้งในเขตกรุงเทพ และต่างจังหวัด ส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมบริการ รวมถึงภาพลักษณ์ของประเทศอย่างประเมินค่าไม่ได้ หากเหตุการณ์ความร้ายแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของมนุษย์ หรือเนื่องจากภัยธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อความเจริญเติบโตขององค์กรแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับความเสี่ยง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กรนั้นอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความเสี่ยงในด้านการเงิน และด้านการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบายด้านกฎระเบียบข้อบังคับด้านการบริหารจัดการ ด้านการทุจริต และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการนอกเหนือไปจาก เงิน วัสดุ และเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากการในการดำเนินธุรกิจนั้น หากมีแต่เงินทุน มีวัสดุที่ใช้ในการผลิต หรือมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ปราศจากผู้ปฏิบัติงานที่ไร้ประโยชน์ และที่สำคัญมากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือ หากองค์กรมีผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร การที่องค์กรจะได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถนั้นผู้บริหารด้านทรัพยากรมนุษย์ ต้องมีบทบาทหน้าที่ที่

สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การสรรหาบุคคลที่มีทักษะ มีความรู้ ความสามารถ 2) การพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และ 3) ดูแลรักษา เพื่อให้บุคคลอยู่ในองค์กรยาวนาน เพราะหากองค์กรไม่สามารถรักษามูลค่าที่มีความรู้ ความชำนาญแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแสวงหาบุคคลใหม่มาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ว่างลง และยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคคลดังกล่าวอีก ดังนั้นเพื่อให้องค์กรได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บทความนี้จึงใคร่ขอเสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ความสำคัญ กระบวนการจัดการความเสี่ยง และการประยุกต์ใช้เพื่อจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

ความหมายของคำว่า "ความเสี่ยง" (Risk)

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่า "ความเสี่ยง" ดังนี้

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่องค์กรจะเกิดการดำเนินงานที่ขาดทุน หรือไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงาน หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เจริญ เจษฎาวัลย์, 2546)

ความเสี่ยงคือ เหตุการณ์ การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และบุคคลได้ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2547)

ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสีย หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลในทางลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

เป้าหมายขององค์กร หรือจะส่งผลกระทบต่อ ความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล (นิรภัย จันทรสวัสดิ์, 2551)

เหตุของความเสี่ย (Risk driver)

ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างการบริหาร นโยบายของผู้บริหาร จริยธรรมในองค์กร สารสนเทศทางการจัดการ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยภายใน สามารถส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร เช่น องค์กรที่มีขนาดใหญ่ ย่อมมีบุคลากรเป็นจำนวนมาก หากรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรไม่เหมาะสม อาจเกิดช่องว่างที่ทำให้เกิดความเสี่ยในด้านการเงิน ด้านการสั่งการ และการมอบหมาย นอกจากนั้นนโยบายการบริหารที่ใช้วิธีการรวมอำนาจ มากกว่าการกระจายอำนาจ อาจก่อให้เกิดความล่าช้า และไม่ทันการณ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของพนักงาน และหากองค์กรไม่มีระบบการควบคุมรายรับ และรายจ่ายที่ดีแล้ว อาจก่อให้เกิดการทุจริต ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในที่สุด สำหรับความเสี่ยงเนื่องจากปัจจัยภายนอกนั้น อาจมีสาเหตุเนื่องจาก ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และปัญหาการเมือง หรือนโยบายของภาครัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินธุรกิจ เช่น ในกรณีการประกาศเคอร์ฟิวของศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ) เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ห้ามบุคคลใด ๆ ออกจากเคหสถานในตั้งแต่เวลา 20.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา ส่งผลกระทบต่อธุรกิจภาคบันเทิง และร้านอาหารที่ต้องปิดกิจการก่อนเวลา ทำให้สูญเสียรายได้ เป็นต้น

ความสำคัญของการจัดการความเสี่ยง (The important of risk management)

เป้าหมายของการดำเนินธุรกิจคือ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์กร ดังนั้นผู้บริหารจะต้องหาวิธีการลดรายจ่ายด้วยการจัดหา

วัตถุดิบที่มีราคาต่ำ การควบคุมกระบวนการผลิตให้สินค้ามีความบกพร่องน้อยที่สุด หรือมีวิธีการจัดจำหน่ายสินค้าด้วยต้นทุนต่ำ แต่เนื่องจากการดำเนินธุรกิจนั้นอาจประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญต่อองค์กร เพราะหากผู้บริหารสามารถคาดการณ์ว่าความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในองค์กรมีด้านใดบ้าง แล้วหาวิธีการเพื่อป้องกัน หรือยับยั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ก็จะช่วยให้เกิดความสูญเสียจากความเสี่ยได้ และนอกจากนั้นการจัดการความเสี่ยงยังช่วยให้องค์กรมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เช่นในกรณีที่ผู้บริหารพบว่า พนักงานในองค์กรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งการขาดความรู้ที่ส่งผลกระทบท่อกระบวนการผลิต หากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากรเป็นอันดับต้น ก็จะมีการจัดสรรปันส่วนทรัพยากร เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ นอกจากนั้นการจัดการความเสี่ยงยังช่วยให้องค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise risk management)

การจัดการความเสี่ยงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมภายใน ซึ่งแต่เดิมเมื่อพูดถึงการควบคุมภายใน ทุกคนมักจะให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชี และการเงินเป็นหลัก โดยไม่ได้นำปัจจัยในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ มาจัดการควบคุม จนกระทั่งในระหว่างปี พ.ศ. 2513- 2520 ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบกับปัญหาวิกฤตทางการเมือง และเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงได้ประกาศกฎหมายแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความไม่สุจริตในการให้สินบนต่างชาติ (The 1977 Foreign Corrupt Practices Act - FCPA) และในปี พ.ศ. 2528 ได้จัดตั้งองค์กรอิสระ โดยมีคณะกรรมการเพื่อการรายงานการทุจริตแห่งชาติ (National Commission on Fraudulent Financial Reporting หรือเรียกย่อว่า "Treadway Commission" ภายใต้การสนับสนุนของ

คณะกรรมการวิชาชีพอิสระจำนวน 5 องค์กร คือ American Accounting Association (AAA) American Institute of CPAs (AICPA) Financial Executives Institute (FEI) The Institute of Internal Auditors (IIA) และ The Institute of Management Accountant (IMA) ต่อมา คณะกรรมการชุดนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) และได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายในว่า เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนตามลำดับ เป็นกระบวนการที่ทุกคนในองค์กรต้องร่วมกันทำอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเพื่อความเชื่อถือได้ของการรายงานด้านการเงิน และการบัญชี ในปี ค.ศ.2002 The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ได้จัดทำ "Enterprise risk management framework" ซึ่งเรียกกันว่า การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร เพื่อเป็นแม่แบบในการบริหารความเสี่ยงองค์กร

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีความสำคัญต่อการเติบโตในระยะยาวขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากหากเกิดความสูญเสียขึ้นในองค์กร ย่อมส่งผลกระทบต่อผลกำไรขององค์กรในที่สุด ดังนั้นหากผู้บริหารองค์กร รู้สาเหตุของความเสี่ยง และหาวิธีการเพื่อลดและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ก็จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและพันธกิจที่กำหนดไว้ การบริหารความเสี่ยงอาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการในองค์กรที่นอกเหนือไปจากการจัดการทางกลยุทธ์ และการจัดการทางการดำเนินงาน (นริภัย จันทร์สวัสดิ์, 2551)

มีผู้นิยาม คำว่า "การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร" หลายท่าน ดังนี้

การบริหารความเสี่ยง คือ การบริหารปัจจัยและความคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการ การดำเนินงานต่างๆ โดยลดมูลเหตุแต่ละโอกาส ที่องค์การจะเกิด

ความเสียหาย เพื่อให้ระดับ และขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548)

การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ ที่องค์กรกำหนดไว้ (www.pwc.com/thailand)

จากความหมาย "การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร" สามารถสรุปได้ คือกระบวนการลดโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ด้วยการประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง และการควบคุมความเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

กระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise risk management process)

วิธีการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives setting) คือ การกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ กิจกรรมหรือกระบวนการทำงานหลักในองค์กร อันได้แก่ กระบวนการบริหารการเงิน กระบวนการจัดซื้อ กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการบริหารสินค้า และพัสดุคงคลัง และกระบวนการขาย
- 2.การระบุความเสี่ยง (Event Identification) คือ การเลือกเอากิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ เพื่อระบุเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ปัจจัยเสี่ยง สาเหตุ และผลของความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร ปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงานนั้น ให้ระบุว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงในด้านใดด้านหนึ่งต่อไปนี้ 1) ด้านกลยุทธ์ (Strategic risk) คือ ความเสี่ยงเนื่องจากการกำหนดกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ขององค์กรไม่เหมาะสม ส่งผลให้แผนปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร 2) ด้านการเงิน (Financial risk) คือ ความเสี่ยงจากการลงทุน การขาดงบประมาณ หรือความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อกับลูกค้า 3) ด้านการดำเนินงาน (Operational risk) คือ ความเสี่ยงเนื่องจากการขาดการควบคุมดูแล การขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และ 4) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกฎระเบียบขององค์กรที่ขัดต่อกฎหมายของภาครัฐ หรือความเสี่ยงเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของภาครัฐเป็นต้น สำหรับผลของความเสียหายให้ระบุว่ามีผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างไร การระบุสาเหตุของความเสียหาย ปัจจัยเสี่ยง และผลของความเสียหายของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการนั้น ผู้บริหารอาจใช้วิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนด้วยการระดมสมอง (Brain storming) การสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert interview) หรือจากการจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) หรือการจัดทำสำรวจรายการ (Check list) เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

3. การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) คือ การวิเคราะห์โอกาสของความเสียหาย (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบความเสี่ยงที่เกิดขึ้น (Impact) ของแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาจัดลำดับความเสี่ยง (Degree of risk) การประเมินความเสี่ยงมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และความรุนแรงของผลกระทบจากความเสียหาย การจัดทำเกณฑ์สามารถจัดทำได้ทั้งลักษณะเชิงคุณภาพ หรือเชิงปริมาณ เช่น อาจกำหนดว่า ค่าคะแนน 1 หมายถึงความเสี่ยงระดับต่ำสุด และค่าคะแนน 5 หมายถึงความเสี่ยงระดับสูงสุด โดยแต่ละระดับ 1 ถึง 5 มีคำอธิบายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพของโอกาสและความรุนแรงของความเสี่ยงจากระดับน้อยไปหามาก

3.2 การประเมินความเสี่ยง คือ การประเมินโอกาสและความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ของแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการ โดยกำหนดค่าตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่งการประเมินค่าที่ได้นี้ ควรได้จากการประชุมปรึกษาหารือกันในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เมื่อได้ค่าของโอกาสความเสี่ยง และค่าระดับความรุนแรงของความเสี่ยงแล้วให้นำค่าดังกล่าวมาคูณกัน โดยผลลัพธ์ที่ได้สามารถบอกได้ว่ากิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการใดควรจัดการความเสี่ยงก่อนเป็นลำดับแรก

3.3 การจัดลำดับความเสี่ยง (Risk categories) คือ การนำค่าที่ได้จากขั้นตอนที่ 2) มาพิจารณาว่าขั้นตอนของกิจกรรมหรือโครงการใดที่มีค่าสูง แสดงว่าโอกาสของเหตุการณ์ความเสี่ยง และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงสูง ผู้บริหารจะต้องจัดการความเสี่ยงนั้นเป็นอันดับแรก และหากค่าที่ได้ต่ำรองลงมา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา

ภาพที่ 1 Risk matrix

		Frequency				
Severity		1	2	3	4	5
	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5

- 1.พื้นที่ มีค่าคะแนนระหว่าง 18 – 25 ระดับความเสี่ยงในระดับ 5
- 2.พื้นที่ มีค่าคะแนนระหว่าง 10 – 17 ระดับความเสี่ยงในระดับ 4
- 3.พื้นที่ มีค่าคะแนนระหว่าง 5 – 9 ระดับความเสี่ยงในระดับ 3
- 4.พื้นที่ มีค่าคะแนนระหว่าง 3 – 4 ระดับความเสี่ยงในระดับ 2
- 5.พื้นที่ มีค่าคะแนนระหว่าง 1 – 2 ระดับความเสี่ยงในระดับ 1

จากภาพที่ 1 Risk matrix อธิบายว่าพื้นที่ ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 18-25 ซึ่งมีความเสี่ยงในระดับ 5 แสดงว่าความเสี่ยงนั้นผู้บริหารต้องรีบดำเนินการเป็นลำดับต้น ๆ เพราะหากปล่อยให้อิทธิพลหรือโครงการนั้นดำเนินไปโดยไม่มีการป้องกันหรือควบคุม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อองค์กรอย่างร้ายแรงที่สุด สำหรับพื้นที่อื่นๆ ผู้บริหาร

จะต้องให้ความสำคัญลำดับรองลงมาสำหรับพื้นที่ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 1-2 แสดงว่าความเสี่ยงในกิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการนั้นอยู่ในระดับ 1 ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่น้อยที่สุดซึ่งองค์กรจะต้องนำไปจัดการความเสี่ยงเป็นลำดับสุดท้าย

4. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk response) คือ การพิจารณาทางเลือกในการจัดการความเสี่ยง โดยการเปรียบเทียบต้นทุน และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดการความเสี่ยง (Cost and benefit analysis) หลักของการจัดการความเสี่ยงมี 4 ประการคือ

4.1 การยอมรับความเสี่ยง (Risk acceptance) คือการที่องค์กรไม่กระทำการใดๆ เพิ่มเติม เนื่องจากเป็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบน้อย และความน่าจะเป็นเกิดขึ้นต่ำมาก โดยองค์กรอาจใช้วิธีการควบคุมอย่างใกล้ชิด

4.2 การลดความเสี่ยง (Risk reduction) คือ การที่องค์กรใช้การป้องกันความเสี่ยงด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน หรือออกแบบงานใหม่ เพื่อลดผลกระทบของความเสี่ยง หรือ การจัดระบบควบคุมมิให้ความเสี่ยงเกิดขึ้น หรือการจัดแผนสำรองในกรณีฉุกเฉิน

4.3 การกระจายความเสี่ยง (Risk sharing) คือ การโอนความเสี่ยงให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงแทน เนื่องด้วยองค์กรอาจไม่มีความเชี่ยวชาญ หรือความชำนาญในการจัดการความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ หรือเนื่องจากการไม่คุ้มค่างบประมาณที่จะเกิดขึ้น

4.4 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk avoidance) คือ การพยายามหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยง เนื่องจากองค์กรไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงนั้นได้ องค์กรอาจใช้วิธียกเลิกโครงการที่มีความเสี่ยงสูงมาก เป็นต้น

5 กิจกรรมการควบคุม (Control activities) คือกระบวนการเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการตอบสนองความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ด้วยการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง มีการกำหนดโครงการเพื่อยับยั้งควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น มีการระบุผู้รับผิดชอบ วัน เวลา และงบประมาณที่ต้องใช้ในการควบคุม การควบคุมนั้นอาจใช้วิธีการควบคุมแบบป้องกัน (Preventive control) คือการควบคุมที่

มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้น การควบคุมแบบค้นพบ (Detective control) คือการควบคุมที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่ในระหว่างปฏิบัติงานพบความเสี่ยงที่เกิดขึ้น จึงต้องมีการควบคุม และการควบคุมแบบแก้ไข (Corrective control) คือการควบคุมภายหลังการปฏิบัติงาน เพราะเนื่องจากพบความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

6. สารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร (Information and communication) คือ การจัดเก็บข้อมูล ข่าวสารที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งได้มาจากการปฏิบัติงานภายใน หรือจากภายนอก โดยองค์กรจะต้องมีวิธีการเก็บข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันการณ์ สะดวกในการเข้าถึง และมีความปลอดภัย รวมทั้งมีการสื่อสารประสิทธิภาพของการจัดการความเสี่ยงให้กับบุคคลภายในและภายนอกองค์กรได้รับทราบ

7. การติดตามการดำเนินงาน (Monitoring) คือ การติดตามผลการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อจัดการความเสี่ยง โดยเปรียบเทียบระหว่างแผนที่ได้กำหนดไว้ กับผลลัพธ์ที่ได้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ หากไม่ได้ผลตามเป้าหมาย ควรร่วมกันคิดค้นหาวิธีอื่นในการป้องกันมิให้ความเสี่ยงเกิดขึ้น

การจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการจัดการความเสี่ยง เป็นการเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยหากเกิดความเสี่ยงขึ้นกับองค์กรแล้วส่งผลต่อผลสำเร็จขององค์กร ดังนั้นเพื่อให้การจัดการความเสี่ยงประสบผลสำเร็จผู้บริหารสูงสุดจะต้องให้ความสำคัญ และให้การสนับสนุนด้านการจัดการความเสี่ยง โดยกำหนดเป็นนโยบายขององค์กร มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน มีการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการจัดการความเสี่ยง เช่น การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็น การจัดฝึกอบรมเพื่อให้ทุกคนในองค์กรเห็นความสำคัญของการจัดการความเสี่ยง หรือ การส่งเสริมให้หน่วยงาน

ใดหน่วยงานหนึ่งภายในองค์กรเป็นโครงการนำร่อง เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง และที่สำคัญที่สุด คือการ ที่บุคลากรทุกคนจะต้องให้ความสำคัญ และร่วมมือกัน ในการจัดการความเสี่ยง เพราะการจัดการ ความเสี่ยงไม่ใช่เป็นหน้าที่ของแผนกใดแผนกหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ที่บุคลากรในทุกแผนกของ องค์กรจะต้องร่วมมือในการจัดทำทั่วทั้งองค์กร

การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

เป็นที่ทราบกันดีว่าองค์กรที่มีทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความรู้ และความสามารถ ย่อมมีผลการดำเนินงาน เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่กระบวนการเพื่อให้ได้คนที่ มีความรู้ ความสามารถนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ปัจจุบัน องค์กรขนาดใหญ่หลายแห่งให้ความสำคัญกับการ สรรหาและการคัดเลือกบุคคล เช่น องค์กรบางแห่ง แสวงหาบุคลากรโดยการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ มีผลการเรียนดีเด่น เพื่อว่าหากสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็จะได้รับเข้าทำงานในองค์กรนั้นต่อไป หรือบางองค์กร มีนโยบายเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา กับสถาบัน การศึกษา โดยรับนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา เข้าปฏิบัติงานในองค์กรเสมือนพนักงาน โดยในช่วง เวลาที่นักศึกษาปฏิบัติงานในองค์กร จะต้องมีการ นำเสนอโครงการ หากนักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพ ในการทำงาน องค์กรก็จะรับเข้าเป็นพนักงานภายหลัง สำเร็จการศึกษาแล้ว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการสรรหา และ การคัดเลือกเป็นกระบวนการที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะหากการสรรหา และ การคัดเลือกไม่เหมาะสม องค์กรอาจได้บุคลากรที่ไร้ ประสิทธิภาพ จะส่งผลให้องค์กรไม่สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ด้านทรัพยากรมนุษย์นอกเหนือจากด้านการสรรหา และ การคัดเลือกแล้ว ยังมีหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่ การพัฒนา บุคลากร การจัดการด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ และด้านแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวจะมีความ เสี่ยงที่เกิดขึ้นดังนี้

1) ด้านการสรรหาบุคลากร องค์กรอาจมี ความเสี่ยงเนื่องจากขาดงบประมาณในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัคร หรือใบสมัครที่มีอยู่นั้นล้นวน แต่มีผู้สมัครที่ไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม หรือองค์กรไม่มีใบสมัครอยู่ในคลังเลย

2) ด้านการคัดเลือก องค์กรอาจประสบปัญหา ความเสี่ยงเนื่องจากไม่มีแบบทดสอบคัดเลือกพนักงาน ไม่มีระบบตรวจสอบประวัติการทำงานของผู้สมัคร หรือ เจ้าหน้าที่ขาดทักษะในการสัมภาษณ์ และไม่เข้าใจหน้าที่ การงานของตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความ ต้องการ

3) ด้านการบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการ ได้แก่ ความเสี่ยงเนื่องจากองค์กรไม่มีโครงสร้างเงิน เดือนที่ชัดเจน ขาดการสำรวจค่าตอบแทนในตลาดแรงงาน หรือนโยบายจ่ายค่าตอบแทนหรือโบนัสไม่ชัดเจน รวมทั้งค่างานของแต่ละอาชีพ

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ ความเสี่ยง เนื่องจาก องค์กรการขาดระบบการค้นหาสมรรถนะของ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ในองค์กร ไม่มีแผนการพัฒนา ความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Development) ให้ กับบุคลากรแต่ละคน การไม่ให้ความสำคัญกับการ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การขาดการประเมิน ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ หรือความไม่เป็น ธรรมในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

5) ด้านแรงงานสัมพันธ์ ได้แก่ การขาดความรู้ ความเข้าใจกฎหมายแรงงาน การไม่เปิดรับฟังความ คิดเห็นของพนักงาน การเลิกจ้างพนักงานโดยไม่จ่าย ค่าชดเชย หรือการไม่ให้ความสำคัญกับการสำรวจความ พึงพอใจของพนักงาน การลงโทษทางวินัยกับ พนักงานอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น

นอกจากความเสี่ยงในบทบาทหน้าที่ดังกล่าว แล้ว ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์ยังต้องเผชิญ กับความเสี่ยงในเทคโนโลยีสารสนเทศด้านทรัพยากร มนุษย์อีกด้วย กล่าวคือ ปัจจุบันโปรแกรมสำเร็จรูปด้าน ทรัพยากรมนุษย์ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ เนื่องจากความถูกต้องแม่นยำ และสามารถใช้ได้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ทันการณ์ หากองค์กรเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน ขาดการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ การไม่มีระบบการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล ก็จะทำให้องค์กรมีความเสี่ยงของข้อมูลอาจถูกเปิดเผยให้กับคู่แข่ง รวมถึงความผิดพลาดด้านข้อมูลที่มีอยู่ไม่ถูกต้อง ไม่ทันสมัย

ความเสี่ยงในด้านทรัพยากรมนุษย์สามารถส่งผลกระทบต่อภารกิจเจริญเติบโตขององค์กรได้ เช่น ในกรณีที่หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ไม่เข้าใจกฎหมายแรงงาน มีการเลิกจ้างพนักงาน หรือเลิกสัญญาการทำงานของพนักงานโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน อาจถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนมาก หรือการที่ผู้บริหารไม่เคยสนใจทำการสำรวจความพึงพอใจของพนักงาน อาจส่งผลให้อัตราการออกจากงานของพนักงานสูง ซึ่งผลจากการขาดความเอาใจใส่กับการจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ส่งผลให้องค์กรมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงขึ้นและนอกจากนี้ยัง

ทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรไม่ดี ขวัญและกำลังใจของพนักงานต่ำ ทำให้พนักงานบางคนทำงานไปโดยไม่มีความมุ่งมั่น และพร้อมที่จะออกจากองค์กรหากได้รับข้อเสนอและผลตอบแทนที่ดีกว่าจากองค์กรอื่น การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ผู้บริหารองค์กรต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

1. ค้นหาความเสี่ยงของกิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการสำคัญ ๆ ที่ต้องปฏิบัติเพื่อนำมาระบุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานและระบุความเสี่ยง โดยระบุความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการนั้น นอกจากนั้นให้ระบุปัจจัยเสี่ยง สาเหตุของความเสี่ยง และผลของความเสี่ยง ซึ่งในตัวอย่างต่อไปนี้แสดงความเสี่ยงในด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางค้นหาความเสี่ยงในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กิจกรรม/โครงการหรือกระบวนการ และวัตถุประสงค์	ขั้นตอนสำคัญ และวัตถุประสงค์	ความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	สาเหตุของความเสี่ยง	ผลของความเสี่ยง
แผนพัฒนา	จัดทำแผนพัฒนา	ขาดความเข้าใจใน	ด้านการดำเนินงาน	ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้	บุคลากรในองค์กรขาด
ความก้าวหน้าในอาชีพ	ความก้าวหน้าในอาชีพ	เรื่องการวางแผนการ		วิธีการจัดทำแผนพัฒนา	แรงจูงใจในการ
อาชีพ		พัฒนาความก้าวหน้า		ความก้าวหน้าในอาชีพ	ปฏิบัติงาน
วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์	ในอาชีพ			
ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินงานทางวินัย	การจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานวินัยของหน่วยงาน	การขาดความเข้าใจในกฎหมายแรงงาน	ด้านการปฏิบัติตามกฎและระเบียบข้อบังคับ	ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ในกฎหมายแรงงาน	กรณีมีข้อพิพาท หรือข้อต่อระเบียบ องค์การอาจถูกฟ้องร้องได้
วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์				
การประเมินผลการปฏิบัติงาน	จัดทำแบบประเมินการปฏิบัติงาน	การขาดทักษะวิธีการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร	ด้านการดำเนินงาน	องค์กรไม่มีเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน	1. ขาดข้อมูลเพื่อพิจารณาในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือการปรับเงินเดือน 2. พนักงานอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเลื่อน ตำแหน่ง และเงินเดือน
วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์				

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความเสี่ยง 3 ด้าน คือ การขาดความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ การขาดความเข้าใจในกฎหมาย

แรงงานและการขาดทักษะวิธีการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสาเหตุและผลของความเสี่ยงเกิดขึ้นในลำดับที่ 5 และ 6 ตามลำดับ

2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินของ เช่น ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง
โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบความ และตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์ระดับความรุนแรงของ
รุนแรงของความเสี่ยงทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ความเสี่ยง ดังนี้

ตารางที่ 2 โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิดขึ้น	คำอธิบาย
5	สูงมาก	1 เดือนต่อครั้งหรือมากกว่า /มีโอกาสเกิดเกือบทุกครั้ง
4	สูง	6 เดือนต่อครั้งแต่ไม่เกิน 4 ครั้ง /มีโอกาสเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อยๆ
3	ปานกลาง	1 ปีต่อครั้ง /มีโอกาสเกิดบ้างบางครั้ง
2	น้อย	2-3 ปีต่อครั้ง /มีโอกาสเกิดบ้างแต่นาน ๆ ครั้ง
1	น้อยมาก	5 ปีต่อครั้ง /อาจมีโอกาสดังแต่นานๆ ครั้ง

ตารางที่ 3 ระดับความรุนแรงของความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิดขึ้น	คำอธิบาย
5	สูงมาก	มากกว่า 600,000 บาท /มีการสูญเสียทรัพย์สินอย่างมหันต์
4	สูง	600,000 - 100,001 บาท /มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก
3	ปานกลาง	100,000 - 60,001 บาท /มีการสูญเสียทรัพย์สินปานกลาง
2	น้อย	60,000 - 5,001 บาท /มีการสูญเสียทรัพย์สินพอสมควร
1	น้อยมาก	ต่ำกว่า 5,000 บาท /มีการสูญเสียทรัพย์สินเล็กน้อย

จากตารางที่ 2 อธิบายได้ว่า หากโอกาสหรือ ความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลเสียหาย
ความถี่ของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นสูงมาก กล่าวคือ มากกว่า 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 600,000 บาท
เกิดขึ้นมากกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ค่าระดับของโอกาส ค่าระดับของความรุนแรง จะเท่ากับ 4
จะเท่ากับ 5 และจากตารางที่ 3 หากผลกระทบ

3. ประเมินความเสี่ยง คือ การนำค่า จะเกิดขึ้นจากข้อ 2) มาคูณกัน เพื่อลำดับการจัดการ โอกาสของความเสี่ยง และค่าระดับความรุนแรงที่ ความเสี่ยงก่อนหลัง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	สาเหตุของ ความเสี่ยง	ผลของความเสี่ยง	โอกาสของ ความเสี่ยง (1)	ระดับความ รุนแรง (2)	โอกาส x ระดับ ความรุนแรง (1x 2)	ลำดับที่ ต้อง จัดการ
การขาดความ เข้าใจในเรื่อง การวางแผน แผนการพัฒนา ความก้าวหน้า ในอาชีพ	ด้านการ ดำเนินงาน	ผู้ปฏิบัติงานไม่ ทราบวิธีการจัดทำ แผนพัฒนา ความก้าวหน้าใน อาชีพ	บุคลากรใน องค์กรขาด แรงจูงใจใน การปฏิบัติงาน	2	4	8	3
การขาดความ เข้าใจใน กฎหมาย แรงงาน	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย และ ระเบียบข้อบังคับ	ผู้ปฏิบัติงาน ไม่มี ความรู้ในด้าน กฎหมายแรงงาน	องค์กรอาจถูก ฟ้องร้อง	5	4	20	1
การขาดทักษะ วิธีการ ประเมินผลการ พัฒนาบุคลากร เป็นต้น	ด้านการ ดำเนินงาน	องค์กรไม่มี เครื่องมือในการ ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของ พนักงาน	ขาดข้อมูลเพื่อ พิจารณาใน การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือการปรับ เงินเดือน	4	4	16	2

จากตารางที่ 4 ความเสี่ยงในด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากการขาดความเข้าใจในการ วางแผนการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ มีโอกาสที่ จะเกิดขึ้น 2-3 ปีครั้ง ซึ่งเมื่อนำมาเทียบกับตารางที่ 2 จะมีค่าเท่ากับ 2 และหากผู้บริหารคาดว่าระดับความ รุนแรงที่จะเกิดขึ้นก่อให้เกิดผลเสียต่อองค์กร อยู่ใน ระหว่าง 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 600,000 บาท เมื่อนำมาเทียบกับตารางที่ 3 มีค่าเท่ากับ 4 ดังนั้น การประเมินค่าระดับความเสี่ยง คือ นำค่า 2 มาคูณ กับค่า 4 จะเท่ากับ 8 สำหรับความเสี่ยงอื่น ๆ ก็ใช้ วิธีการเดียวกัน ซึ่งผลที่ได้ คือ การขาดความ เข้าใจในกฎหมายแรงงาน และการขาดทักษะวิธีการ ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อ องค์กร ได้ค่าเท่ากับ 20 และ 16 ตามลำดับ

เมื่อนำมาเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง พบว่า การ ขาดความเข้าใจในกฎหมายแรงงาน เป็นเรื่องที่หัวหน้า ทรัพยากรมนุษย์ ต้องเร่งแก้ไขเป็นการด่วน ในขณะที่ การขาดความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการพัฒนาความ ก้าวหน้าในอาชีพ เป็นเรื่องที่ไม่สำคัญเป็น ลำดับสุดท้าย

4. กิจกรรมควบคุม คือ การกำหนด กิจกรรมหรือวิธีการที่จัดการความเสี่ยง โดยให้ระบุชื่อ แผนงานที่จะจัดการความเสี่ยง ตัวชี้วัด กิจกรรมที่ จะทำ ผู้รับผิดชอบ งบประมาณที่ต้องใช้ ระยะเวลาในการดำเนินการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แผนการจัดการความเสี่ยงในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ความเสี่ยง	ชื่อแผนงาน	ตัวชี้วัด	กิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ ที่ต้องใช้	ระยะเวลาใน การดำเนินงาน
การขาดความเข้าใจ ในกฎหมาย แรงงาน	1. การรับพนักงานใหม่ เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับ กฎหมายแรงงาน	มีเจ้าหน้าที่ที่มีความ เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย แรงงาน 1 คน	การสรรหาและคัดเลือก พนักงานด้านกฎหมาย แรงงาน	คุณสมาน	15,000	30 มิถุนายน 2553
การขาดทักษะ วิธีการประเมินผล การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น	2. การจัดทำเครื่องมือ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน	มีเครื่องมือในการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน 1 อย่าง	จัดทำเครื่องมือเพื่อ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน	คุณไสใจ	20,000	16 กรกฎาคม 2553
ขาดความเข้าใจใน เรื่องการวางแผนการพัฒนา ความก้าวหน้าใน อาชีพ	3. การฝึกอบรม ปฏิบัติการจัดทำ แผนพัฒนาอาชีพ	มีแผนพัฒนาอาชีพของ พนักงานแต่ละคน	จัดอบรมสัมมนา	คุณจุลิศร	30,000	30 สิงหาคม 2553

จากตารางที่ 5 อธิบายได้ว่า ในขั้นตอนที่ 4 ภายหลังประเมินความเสี่ยงแล้ว ผู้บริหารทราบว่าจะต้องจัดการความเสี่ยงในเรื่องใดเป็นลำดับก่อนหลังให้นำเอากิจกรรมหรือโครงการ หรือกระบวนการที่จะนำมาจัดการความเสี่ยง มาจัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการระบุชื่อแผนงาน ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ จำนวนเงินหรืองบประมาณที่ต้องใช้ และระยะเวลาที่จะจัดการความเสี่ยง

5. การติดตามการดำเนินงาน คือ การที่แต่ละหน่วยงานในองค์กร จะต้องรายงานความก้าวหน้าของการจัดการความเสี่ยง ตามแผนการจัดการความเสี่ยง โดยมีการระบุสถานะในการปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แผนการติดตามการจัดความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

ความเสี่ยง	ชื่อแผนงาน	กิจกรรมหลักเพื่อจัดการความเสี่ยง	สถานะในการปฏิบัติงาน			ผลการดำเนินงาน	อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข
			ดำเนินการเสร็จแล้ว	อยู่ในระหว่างดำเนินการ	ยังไม่ได้ดำเนินการ		
การขาดความเข้าใจในกฎหมายแรงงาน	1. การรับพนักงานใหม่เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน	การสรรหาและคัดเลือกพนักงานด้านกฎหมายแรงงาน		✓		อยู่ในระหว่างการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงาน	
การขาดทักษะวิชาการ ประเมินผลการพัฒนาบุคลากรเป็นต้น	2. การจัดทำเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงาน	จัดทำเครื่องมือเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน	✓			-	-
ขาดความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ	3. การฝึกอบรมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ	จัดอบรมสัมมนา			✓	เลื่อนโครงการไปจัดในเดือนกันยายน 2553	เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาดูงานต่างประเทศแนวทางแก้ไขคือ ควรมีการสำรวจพฤติกรรมการปฏิบัติงานล่วงหน้าก่อนที่จะกำหนดการจัดโครงการ

จากตารางที่ 6 อธิบายได้ว่าผู้บริหารมีแผนงานที่จะทำ 3 ประการ คือ 1) การรับพนักงานใหม่เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน 2) การจัดทำเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 3) การฝึกอบรมปฏิบัติการ การจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ ซึ่งทั้ง 3 แผนงาน พบว่า มีแผนงานที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว คือ แผนงานที่ 2 ส่วนแผนงานที่ 3 เป็นแผนงานที่ไม่ได้ดำเนินการนั้น ได้ระบุเหตุผลและแนวทางแก้ไขในช่องสุดท้าย

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นกระบวนการที่สำคัญของการจัดการความเสี่ยง ทั้งนี้เพราะหากองค์กรมีการจัดทำแผนไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่สามารถกระทำให้สำเร็จได้ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างไม่คุ้มค่า จะส่งผลต่อ

การดำเนินงานในที่สุด การติดตามและประเมินผลควรมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น ทุกเดือน ทุกไตรมาส เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อร่วมกันค้นหาปัญหา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การจัดการความเสี่ยงนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญซึ่งช่วยให้องค์กรมีผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดการความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยทั้งทรัพยากรการเงิน และทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญด้วยการกำหนดเป็นนโยบายขององค์กรให้ทุกหน่วยงานในองค์กรต้องจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ในองค์กรประกอบด้วยหน่วยงานด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการดำเนิน

ธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน แต่การที่จะได้บุคคลที่มีความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรไม่ใช่เรื่องง่าย และเมื่อองค์กรได้รับบุคคลที่มีความสามารถแล้ว จึงเป็นสิ่งที่น่าท้อทายว่า องค์กรจะรักษาคณเหล่านั้นให้อยู่ในองค์กรได้อย่างไร การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องให้

ความสำคัญ ด้วยการค้นหาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น มีการประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และมีการวางแผนการป้องกันและควบคุมความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพทั่วทั้งองค์กรนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยมีวัตถุประสงค์และแผนจัดการความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

บรรณานุกรม

“คู่มือการบริหารความเสี่ยง กฟผ.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ที่ http://prinfo.egat.co.th/addbase_save/file/53040101011/11.pdf .(วันที่ 27 พฤษภาคม 2553).

“คู่มือการบริหารความเสี่ยง ขสอ.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ที่ www.fsct.com/fsct_main.php?f1=risk.htm .(วันที่ 28 พฤษภาคม 2553).

เจริญ เจษฎาวัลย์. (2548). **การบริหารความเสี่ยง**. กรุงเทพฯ : บริษัทพอดี้ จำกัด.

นิรภัย จันทร์สวัสดิ์. (2551). **การบริหารความเสี่ยง**. กรุงเทพฯ : สุตรไพศาล.

“แนวทางการบริหารความเสี่ยง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้ที่ <http://pwc.com/thailand>. (วันที่ 27 พฤษภาคม 2553).

ธำรงค์ศักดิ์ คงสวัสดิ์. (2551). **การบริหารความเสี่ยงด้าน HR**. กรุงเทพฯ : ส.ส.ก.

สำนักงานปลัดกระทรวง. การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **“แผนบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์”**.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้ที่ <http://blog.m-society.go.th/media/users/audit/Riskplan.doc>. (วันที่ 27 พฤษภาคม 2553).

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา Ethnographic Future Research – EFR

ชาตรี มูลสถาน*

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงนิยามศัพท์ องค์ประกอบ การสัมภาษณ์แบบ EFR การค้นหาแบบแผนของ คำตอบ การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล และการ เขียนรายงานที่ใช้ในการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์ วรรณนา (Ethnographic futures research – EFR) ระเบียบวิธีการวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรมวิธีนี้พัฒนาขึ้น

โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณโรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด มีเป้าหมายเพื่อให้ สภาพการณ์ที่เป็นจริงของผู้คนในอนาคตดีขึ้น EFR มุ่ง ศึกษาวัฒนธรรมในอนาคตโดยการสร้างภาพอนาคต สามภาพ ได้แก่ ภาพอนาคตแง่ดี ภาพอนาคตแง่ร้าย และภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด

Abstract

This article describes some basic definitions, basic EFR structure, EFR interview, pattern delineation, data analysis and interpretation, and report writing in Ethnographic Futures Research (EFR). EFR is a cultural futures research methodology invented by Prof. Emeritus Robert B. Textor of

the Stanford University. The goal of EFR is to improve the reality of people's lives in the future. EFR uses a scenarios approach to elicit three scenarios: optimistic scenario, pessimistic scenario and the most probable scenario.

*นักศึกษาลัทธิสุตธปริชาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา

การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา Ethnographic futures research, (EFR) เป็นระเบียบวิธีการวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2519 โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณโรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ (Prof. Emeritus Robert B. Textor) มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา แต่เดิมนั้น การวิจัยอนาคตมักใช้วิธีการเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงปริมาณในอดีตและปัจจุบันเพื่ออธิบายสภาพการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่าง เช่น วิธีการฉายภาพ (Projection) และการพยากรณ์ (Forecast) เป็นต้น EFR เป็นการวิจัยอนาคตเชิงคุณภาพและเป็นวิธีการหนึ่งของการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography research – ER) ในขณะที่การวิจัยแบบ ER มุ่งศึกษาวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจากอดีต รวมทั้งศึกษาถึงความเป็นจริงของสภาพปัจจุบันหรือความเป็นจริงในอดีตของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้น การวิจัยแบบ EFR มุ่งศึกษาถึงภาพอนาคตของวัฒนธรรมหนึ่งในขอบเขตเวลาหนึ่งที่กำหนดขึ้นในอนาคต วิธีการวิจัยแบบ EFR ไม่สามารถอธิบายความจริงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นจริงในอนาคตเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และเป็นสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น แม้ว่าภาพอนาคตบางภาพอาจกลายเป็นจริงได้และภาพอนาคตอาจมีอิทธิพลต่ออนาคตที่น่าจะเกิดขึ้นได้ของสังคมนั้นๆ (Textor, 2008b: 6-7, 1992: 141-142)

เท็กซ์เตอร์ได้ทำโครงการวิจัยแบบ EFR ในประเทศไทยจำนวนสี่เรื่อง เรื่องแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทยโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาไทยที่ศึกษาอยู่ในรัฐแคลิฟอร์เนียใน พ.ศ. 2520 ต่อมาใน พ.ศ. 2524 ได้ทำการวิจัยเรื่องที่สองร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกี่ยวกับภาพอนาคตทางสังคมวัฒนธรรมไทย ใน พ.ศ. 2531 ได้ทำการวิจัยเรื่องที่สามเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และใน พ.ศ. 2534 ได้ทำการวิจัยเรื่องที่สี่ เรื่อง "ทางสายกลางของสังคมไทยในอนาคต: เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม" (Textor, 2008a: 3)

บทความนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญในการวิจัยแบบ EFR ซึ่งประกอบด้วย

1. ความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยแบบ EFR
2. องค์ประกอบทั่วไปในการวิจัยแบบ EFR
3. การสัมภาษณ์แบบ EFR
4. การค้นหาแบบแผนของคำตอบ
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
6. การแปลผลข้อมูล
7. การเขียนรายงาน

1. ความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยแบบ EFR

1.1 การวิจัยอนาคต (Futures research, FR)

มนุษย์มีความต้องการที่จะล่วงรู้อนาคตจึงเกิดศาสตร์เกี่ยวกับอนาคตเช่นการพยากรณ์ การทำนาย โชคชะตาราศีและโหราศาสตร์ แต่การวิจัยอนาคตหรืออนาคตศึกษาซึ่งใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจอนาคตให้ดีขึ้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

เท็กซ์เตอร์ (Textor, 2534: 145) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตโดยทั่วไปอย่างกว้างๆ ว่า หมายถึงการศึกษาที่มีระบบแบบแผนเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตที่ชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งคิดว่าเป็นไปได้ หรือน่าจะเกิดขึ้นได้หรือหรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับตน การวิจัยอนาคตมีเป้าหมายเพื่อบรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับประชากรกลุ่มหนึ่ง เพื่อพิจารณาบทวนระดับความรู้ (หรือความไม่รู้) ของคนเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลกระทบหรือผลอันอาจจะเกิดขึ้นที่อาจเกิดขึ้นจากอนาคตที่เป็นไปได้นั้นๆ เพื่อเตือนให้ทราบล่วงหน้าถึงอนาคตอันไม่พึงปรารถนาที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้น และทำให้เข้าใจกฎเกณฑ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลง

1.2 วัฒนธรรม (Culture)

เท็กซ์เตอร์ (1992: 139-140) ได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมอย่างกว้างๆ ว่าหมายถึง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

มาตรฐาน (Standards) ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีรูปแบบสอดคล้องกัน มีลักษณะค่อนข้างถาวร และเป็นแบบแผนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม หรือสิ่งซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของกลุ่มชน เป็นมาตรฐานที่เป็นเงื่อนไขซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมเช่นนั้นขึ้น มาตรฐานเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่มชนนั้นในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่สิ่งที่เป็นอย่างใด สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้หรือสามารถเป็นไปได้ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้นที่เป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไร และน่าจะเป็นอย่างไร บุคคลควรจะทำอย่างไรต่อสิ่งนั้น และควรจะทำอย่างไรต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้น และบุคคลจะทำกระทำการนั้นอย่างไร

1.3 การวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรม (Cultural futures research –CFR)

การวิจัยอนาคตเชิงวัฒนธรรมเป็นสาขาหนึ่งของการวิจัยอนาคตที่ใช้แนวความคิดหลักของวัฒนธรรม (หรือ "ระบบวัฒนธรรม" หรือ "ระบบสังคมวัฒนธรรม") อย่างค่อนข้างตรงไปตรงมา อย่างเด่นชัดอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยอย่างน้อยต้องมีความพยายามที่สังเกตได้โดยใช้แบบจำลองหรือตัวแปรซึ่งแสดงความเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมวัฒนธรรมที่เกิดจากเวลาหนึ่งไปสู่อีกเวลาหนึ่ง CFR ให้ความสนใจต่อตัวแปรทั้งที่เป็นวัฒนธรรมและไม่ใช่วัฒนธรรม เนื่องจากถือว่าระบบทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่ไม่ใช่วัฒนธรรม (Textor, 1992: 140–141)

1.4 ภาพอนาคต (Scenario)

การสร้างภาพอนาคตหรือการสร้างมโนทัศน์แห่งอนาคตเป็นหัวใจของการสัมภาษณ์แบบ EFR ในการสร้างภาพอนาคตจะคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้ 1) อะไรจะเกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นภายในขอบเขตเวลาที่กำหนดไว้ในอนาคต 2) กระบวนการซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพการณ์หนึ่งไปยังสภาพการณ์หนึ่งนั้นมีลักษณะอย่างไร (Textor, 1980:10, 1992: 143–144)

2. องค์ประกอบทั่วไปในการวิจัยแบบ EFR

เท็กซ์เตอร์ (EFR Training, Portland, 14–16 กันยายน 2552) กล่าวถึงองค์ประกอบทั่วไปซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์และการวิจัยแบบ EFR ทุกครั้งว่า มีองค์ประกอบหกประการต่อไปนี้

2.1 การกำหนดกลุ่มประชากร (Populations)

ตัวอย่างเช่น นักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เป็นกลุ่มประชากรหลักที่เป็นเป้าหมายโดยตรงในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น ดังนั้นคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแห่งนั้นจึงเป็นประชากรที่เกี่ยวข้องในการศึกษาด้วย

2.2 การกำหนดขอบเขตเวลาในอนาคต (Horizontal year) หมายถึงปีในอนาคตที่กำหนดไว้ในการสร้างภาพอนาคต โดยควรเป็นปีในอนาคตที่อยู่ไกลพอที่จะเกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้ เช่น ระยะเวลาสิบหรือยี่สิบปีข้างหน้า ควรอยู่ในอนาคตมากกว่าระยะเวลาสามหรือห้าปี แต่ไม่ควรอยู่ในอนาคตที่ใกล้เกินกว่าที่จะจินตนาการถึงกลุ่มประชากรในยุคนั้นๆ ได้ว่าเป็นอย่างไร

2.3 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง (Driving forces) หมายถึงพลังสำคัญจะเกิดขึ้นและเป็นพลังที่สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อกลุ่มประชากรที่ศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ภาวะโลกร้อน โลกาภิวัตน์ พลังงานหมุนเวียน ความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

2.4 มิติทางวัฒนธรรม (Domains) หมายถึงสภาพการณ์ของกลุ่มประชากรและวัฒนธรรมที่ศึกษาในด้านต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่กล่าวมา ตัวอย่างเช่น มิติในด้านพลังงาน เศรษฐกิจ การเมือง สื่อสารมวลชน การศึกษา โครงสร้างสังคม และค่านิยม

2.5 ข้อสมมติเบื้องต้น (Continuity assumption) หมายถึงข้อสมมุติของการดำรงอยู่

อย่างต่อเนื่องของประชากรที่ศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ในอนาคตประเทศไทยยังคงเป็นรัฐอิสระ จะไม่มีสงครามนิวเคลียร์หรือสงครามเคมีอื่นที่ก่อให้เกิดการทำลายล้างใหญ่โตทั่วทั้งโลก เป็นต้น

2.6 จริยธรรมในการวิจัย (Ethical implication) ได้แก่ ระบุหลักการด้านจริยธรรมในการวิจัยของผู้วิจัยและหน่วยงานที่วิจัยและการไม่ก่อความเสียหายใดๆ (Avoid doing harm)

ผู้เขียนมีประสบการณ์ในการใช้วิธีการวิจัยแบบ EFR ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวชาวลาวในประเทศไทยใน พ.ศ. 2563" ในด้านการสัมภาษณ์แบบ EFR การค้นหาแบบแผนของคำตอบ การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลและการเขียนรายงานมีดังนี้

3. การสัมภาษณ์แบบ EFR

การสัมภาษณ์แบบ EFR เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยขยายจินตนาการในการสร้างภาพอนาคตโดยลดการติดขัดกับเจตคติเฉพาะกาล (Tempocentrism) ของผู้ให้สัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR เป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการแบบตัวต่อตัว มีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเป็นระบบ คำถามมีลักษณะปลายเปิด วางแนวทางการสัมภาษณ์อย่างกว้างๆ และยืดถือความยืดหยุ่น ผู้เขียนจะขอล่าวถึงรายละเอียดเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

3.1 เป้าหมายของการสัมภาษณ์แบบ EFR

เป้าหมายของ EFR คือการทำให้สภาพการณ์ที่เป็นจริงดีขึ้นโดยที่ 1) การมีมโนภาพแห่งอนาคตที่ดีขึ้นทำให้มีวางแผนที่ดีขึ้น 2) การวางแผนงานที่ดีขึ้นทำให้มีการดำเนินการที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปจะส่งผลทำให้ 3) สร้างโอกาสให้เพิ่มมากขึ้นในการที่จะมีอนาคตที่ดีกว่า ทั้งนี้การเพิ่มโอกาสอาจจะไม่ใช่ว่าหลักประกันถึงผลที่จะเกิดขึ้นจริงเนื่องจาก EFR ไม่สามารถประกันว่าจะทำให้เกิดผลจริงตามผลการวิจัยได้

นอกจากนี้แม้จะได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพจากโครงการ EFR แต่อาจไม่ทำให้เกิดแผนงานที่ดี หรือแผนงานดี ๆ ที่กำหนดขึ้นอาจไม่นำมาซึ่งการดำเนินงานที่ดีก็ได้ นอกจากนี้แม้มีการดำเนินการที่ดี แต่สภาพการณ์ของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสภาพแวดล้อมอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้เกิดบรรลุผลที่ดีก็ได้ (Textor, 2008: 7-8)

3.2 หลักการในการสัมภาษณ์แบบ EFR

หลักการที่สำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การวางแนวทางการสัมภาษณ์ไว้อย่างกว้างๆ และยืดหยุ่น การกำหนดหัวข้อสัมภาษณ์กว้างๆไว้ก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสามารถเปรียบเทียบได้ (Textor, 1992: 145) กระตุ้นให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างอิสระและต่อเนื่อง สร้างภาพอนาคตที่น่าจะเป็นจริงได้ ไม่ใช่ภาพที่เป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดว่าเส้นแบ่งของความคิดฝันกับสิ่งที่จะเป็นไปได้ อยู่ที่ใด ไม่ใช่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนด EFR เน้นสร้างปฏิสัมพันธ์แบบสร้างสรรค์ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์มากกว่าในการวิจัยแบบอื่น ผู้ให้สัมภาษณ์จะมีส่วนร่วมตรวจแก้ไขรายงานการสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ในการสร้างบรรยากาศที่ดี ผู้สัมภาษณ์อาจต้องให้คำอธิบายซ้ำหรือใช้คำพูดใหม่ในการอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้การตีความและยกตัวอย่าง เทคนิคที่สำคัญคือการให้ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์ ทำให้เขาเห็นว่า EFR เป็นประสบการณ์แปลกใหม่ที่นำตื่นเต้นให้ผู้สัมภาษณ์ยอมรับความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์โดยไม่แสดงความเห็นส่วนตัวของตน (Textor, 1980: 31-43) นอกจากนี้ต้องกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์ลดเจตคติเฉพาะกาล (Reduced tempocentrism)

เจตคติเฉพาะกาลเป็นสภาพซับซ้อนทางจิตวิทยาวัฒนธรรมที่จำกัดความคิดของบุคคลด้วยกรอบของเวลาจนขาดความคิดที่กระฉ่างแจ้งที่จะเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเผชิญอนาคต การลดเจตคติเฉพาะกาล

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ทำได้โดยการกระตุ้นผู้ให้สัมภาษณ์ลดอคติหรือความคิดที่คิดไว้ก่อนอันเนื่องจากการมองเฉพาะช่วงระยะแต่ให้สามารถคิดถึงอนาคตที่ไกลออกไป เพื่อช่วยทำให้หลุดจากการติดยึดกับเหตุการณ์ในช่วงเวลาปัจจุบันและลดการติดยึดกับชาติพันธุ์ (Textor, 1992: XXXI – XXXIII) ช่วยผู้ให้สัมภาษณ์ให้สามารถสร้างภาพอนาคตที่เป็นจริงสามารถทำได้โดยการไม่ถามคำถามที่ขัดแย้งมากนักเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้ให้สัมภาษณ์ ควรถามอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การกล่าวถึงโอกาสหรือปัญหาใหม่ๆ ระบุถึงสิ่งที่คาดการณ์ถึงอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งเป็นข้อเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายระยะสั้นเพื่อส่งผลให้เกิดอนาคตที่พึงปรารถนามากที่สุดในอนาคตระยะกลางและระยะยาว (Textor, 1992: 151–152)

3.3 การสร้างภาพอนาคตแง่ดี (The optimistic scenario)

เมื่อเริ่มต้นการสัมภาษณ์ ควรเริ่มด้วยการให้ผู้ให้สัมภาษณ์นึกถึงภาพในอนาคตซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะของพฤติกรรมหรือสิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นๆ ในปีที่กำหนด เนื่องจากภาพในอนาคตอาจมีหลากหลายมาก จึงให้ผู้ให้สัมภาษณ์สมมุติจุดตามแนวนอนเป็นเส้นตรงเส้นหนึ่งที่มีจุดเรียงจาก 1–100 จากซ้ายไปขวา และใช้จุดต่างๆ แทนภาพอนาคตในอนาคตในปีกำหนด เช่น หากมีภาพอนาคตจากอันดับ 1 – 100 ให้ภาพแง่ร้ายที่สุดอยู่ในจุดหมายเลข 1 ภาพอนาคตในอันดับ 50 จะเป็นภาพอนาคตแบบกลางๆที่ไม่ใช่ภาพแง่ดีหรือแง่ร้าย ภาพอนาคตแง่ดีอาจจะอยู่ที่จุด 85 เพื่อไม่ให้ เป็นภาพอนาคตแง่ร้ายที่สุด ผู้สัมภาษณ์จะต้องย้าว่า ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ (Desirability) หมายถึงสิ่งที่ เป็นไปตามความเห็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับภาพอนาคตในความเห็นของผู้อื่น จากนั้นก็ขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายภาพอนาคตแง่ดีตามที่เขาเองเห็นว่าเป็นไปได้ในอันดับที่ 85 (Textor: 1992: 146) เทคนิคสำคัญที่ใช้คือสร้าง

ภาพอนาคตโดยสมมุติว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้เข้าไปอยู่ในเวลาในอนาคตแล้วและกำลังมองย้อนหลังมาสู่ปีที่กำลังทำการสัมภาษณ์ (Back-casting) และให้ใช้เทคนิคบทบาทสมมุติ (Dramatisation) ว่าเป็นการสร้างภาพอนาคตโดยการมองย้อนหลังจากปีที่กำหนดในอนาคตเพื่อลดเจตคติเฉพาะกาล

เท็กซ์เตอร์แนะนำว่าผู้สัมภาษณ์ควรใช้ คำง่าย ๆ แทนคำว่าวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์แทนการใช้ นิยามแบบวิชาการ ตัวอย่างเช่น วิถีชีวิตโดยรวมใน ระยะเวลา นั้น รูปแบบและมาตรฐานโดยรวมของกลุ่ม ประชากรจะใช้ชีวิตอยู่ในปีนั้น ทางชีวิต สภาพความเป็นอยู่ความเป็นไป เป็นต้น (EFR Training, 14–16 กันยายน 2552)

3.4 การสร้างภาพอนาคตแง่ร้าย (The pessimistic scenario)

เมื่อทำการสัมภาษณ์ภาพอนาคตแง่ดีเสร็จแล้ว ลำดับต่อไปคือการสร้างภาพอนาคตแง่ลบ โดยการทบทวนภาพอนาคตจากลำดับที่เป็นแง่ร้ายที่สุด จนถึงลำดับที่เป็นแง่ดีที่สุดในอันดับ 1–100 ในลักษณะเหมือนเดิมกับที่ได้กล่าวถึงเมื่อได้เริ่มสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายถึงภาพอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้นในลำดับที่ 15 ซึ่งไม่ใช่อนาคตที่เลวร้ายที่สุดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่เป็นอนาคตที่ไม่พึงปรารถนา หลังจากนั้นก็ใช้วิธีการเดียวกันเหมือนกับการสัมภาษณ์ ภาพอนาคตแง่ดีรวมทั้งใช้เทคนิค Back-casting และ Dramatisation โดยต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นการถามแบบชี้นำ โดยปกติจะใช้เวลาสัมภาษณ์เกี่ยวกับอนาคตแง่ร้ายสั้นกว่าในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับอนาคตในแง่ดี เช่น อาจใช้เวลาจนถึง 3 ชั่วโมงในการพูดถึงอนาคตแง่ดี แต่อาจใช้เวลาเพียง 15 นาทีในการกล่าวถึง ภาพอนาคตแง่ร้าย อย่างไรก็ตาม นักวิจัยต้องใช้กลยุทธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตเชิงลบเท่าที่จำเป็นตามที่เขาเต็มใจจะให้ข้อมูลเพื่อให้ได้รายละเอียดใกล้เคียง

กับภาพอนาคตแต่ก็ต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้สัมภาษณ์

3.5 ภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (The most probable scenario)

ขั้นตอนนี้เป็น การเปลี่ยนประเด็นจากอนาคตที่ปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนาเป็นประเด็นเกี่ยวกับอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม เป็นการสอบถามถึงระบบความคิดและการคาดการณ์ คำถามหลักในที่นี้คือ "ถ้ามีภาพอนาคตจำนวน 100 ทางเลือกจากภาพอนาคตทางเลือก ภาพอนาคตเช่นไรที่น่าจะเกิดขึ้นมากที่สุด" ในขั้นตอนนี้จะเป็นการมองไปสู่อนาคตไม่ใช้การมองย้อนเวลามาสู่ปัจจุบันอีกต่อไป ผู้สัมภาษณ์อาจต้องใช้คำถามเจาะลึกเพื่อให้ได้ภาพวัฒนธรรมในอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้ เท็กซ์เตอร์เห็นว่าการเริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตแง่ดีก่อนแล้วตามด้วยภาพอนาคตแง่ลบจากนั้นจึงถามถึงอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดจินตนาการ (Textor, 1992: 147)

3.6 การปิดการสัมภาษณ์

หลังจากที่ได้สร้างอนาคตทั้งสามภาพและเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสเพิ่มเติมและแก้ไขข้อความต่างๆที่ได้ให้สัมภาษณ์มาแล้ว ผู้สัมภาษณ์ควรถามคำถามเพิ่มเติมว่าผู้ให้สัมภาษณ์หรือหน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ควรมีแนวทางหรือใช้ยุทธศาสตร์อย่างไรเพื่อทำให้เกิดภาพอนาคตแง่ดีที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การดำเนินการเพื่อสร้างอนาคตในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ควรทบทวนขั้นตอนในการเขียนบทสรุปคำสัมภาษณ์ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะตรวจสอบแก้ไขและจะเป็นบันทึกที่ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการทบทวนความก้าวหน้าของแผนงานและกิจกรรมต่างๆซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีในอนาคตได้ ขั้นตอนต่อไปคือการ

การค้นหาแบบแผนของคำตอบจากภาพอนาคตทั้งหมดที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว

4. การค้นหาแบบแผนของคำตอบ

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยควรอ่านบันทึกการถอดเทปทั้งหมดและอ่านภาพอนาคตทั้งหมดในคราวเดียวหลายรอบก่อนเพื่อให้ได้ภาพโดยรวม จากนั้นจึงทำการค้นหาข้อความสำคัญ ค้นหาคำตอบที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน ค้นหาคำตอบที่เป็นความเห็นส่วนใหญ่หรือความเห็นส่วนน้อย จัดกลุ่มจำแนกคำตอบที่ได้รับในแต่ละหัวข้อเมื่อพิจารณาเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับมีความอึดตัวจัดการข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนว่าควรนำเสนอในผลการวิจัยหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้แบบแผนเหมือนกันที่ปรากฏในคำตอบมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไปถือเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่ (Commonality as a modal position) สำหรับรูปแบบเหมือนอื่นๆที่เหลืออีกร้อยละ 20 ถือเป็นคำตอบที่เป็นความเห็นของคนส่วนน้อย (Minority position) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์สามารถเปรียบเทียบคำตอบและประมวลผลได้ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยควรกำหนดรูปแบบการนำเสนอภาพอนาคตว่าจะนำเสนอตามลำดับจากภาพแง่ดีก่อนหรือว่าจากภาพแง่ร้ายก่อน

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนสามารถเปรียบเทียบและประมวลผลได้ ผู้วิจัยควรแบ่งการสัมภาษณ์เป็นสองกลุ่มเป็นอย่างน้อย เมื่อพิจารณาเห็นว่าได้ข้อมูลที่มีความอึดตัวจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกแล้ว ควรทบทวนบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาว่าควรถามคำถามเจาะลึกเพิ่มเติมในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สองอย่างไร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สองควรมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรก ตัวอย่างเช่น ในการวิจัยของผู้เขียน ผู้เขียนมีความเห็นว่าได้ข้อมูลที่มีความอึดตัวเมื่อได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์จนได้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกรวม 17 คน จากนั้นได้ทำการค้นหาแบบแผนของคำตอบและเพิ่มคำถามแบบเจาะลึกในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สองจำนวน 8 คน รวมเป็นจำนวนผู้ให้ข้อมูล 25 คน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลได้ในขั้นตอนนี้คือข้อมูลที่มีการจำแนกตามข้อความสำคัญ (Significant statements) ซึ่งได้นำมาจัดกลุ่มเป็นหัวข้อ (Category) เปรียบเทียบคำตอบเบื้องต้นในระหว่างกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ระบุข้อมูลที่ต้องการทราบเพิ่มเติมซึ่งต้องหาคำตอบจากการถามแบบเจาะลึกในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่สอง (Textor, 1980: 106-107)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลผู้วิจัยควรดำเนินการโดยคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ประกอบด้วย และดำเนินการหลังการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรก เมื่อพิจารณาเห็นว่าข้อมูลที่มีในตัวเพียงพอที่จะเริ่มการวิเคราะห์ข้อมูลและระบุแนวคำถามที่ต้องถามแบบลึกลับ (Probe) จากนั้นจึงเขียนโครงร่างรายงานฉบับแรกเพื่อจะช่วยให้ทราบว่ายังคงมีช่องว่างของข้อมูลใดที่ต้องเพิ่มเติม หลังจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่สอง แล้วจึงทำการวิเคราะห์ แปลผล และเขียนรายงานผลการวิจัย

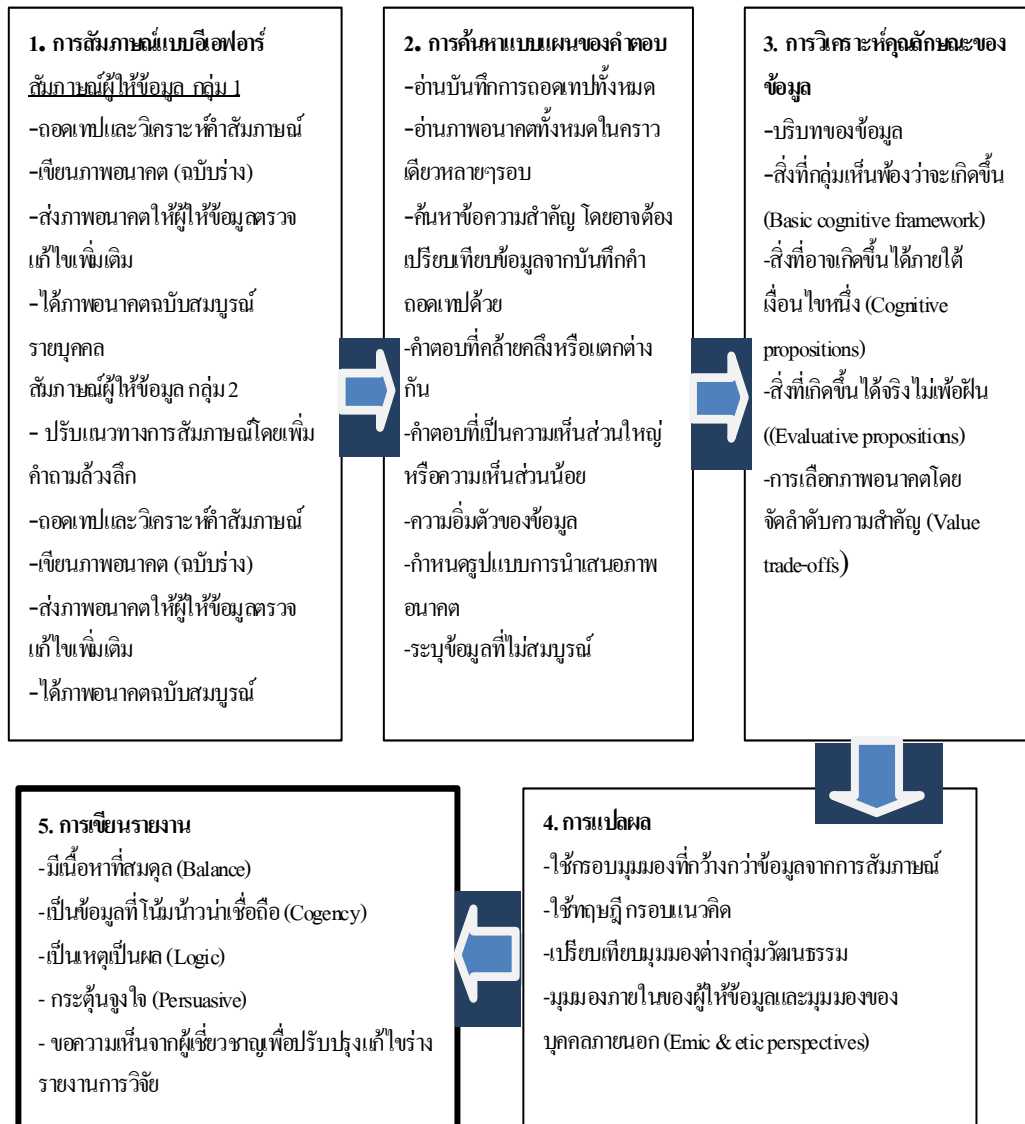
การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์แปลผลและการเขียนรายงานในการวิจัยแบบ EFR เป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวเนื่องโดยไม่แยกจากกันอย่างเด็ดขาด โดยต้องพิจารณาข้อมูลว่าเป็นข้อมูลที่กลุ่มเห็นพ้องว่าจะเกิดขึ้น (Basic cognitive framework) เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขหนึ่ง (Cognitive propositions) หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงไม่เพื่อฝัน (Evaluative propositions) และเป็นการเลือก

ภาพอนาคตโดยจัดลำดับความสำคัญ (Value trade-offs) (Textor, 1980: 116-120)

ในขณะทำการสัมภาษณ์และเขียนร่างรายงานที่กล่าวมาผู้วิจัยจะให้ความสำคัญว่าข้อมูลที่ได้มีความหมายต่อตัวผู้วิจัยอย่างไร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสนใจว่าข้อมูลที่ได้รับจะมีความหมายต่อผู้อ่านผลงานวิจัยอย่างไร จะดูว่าข้อมูลที่ควรปรากฏอยู่ในบันทึกการสัมภาษณ์แต่ยังขาดไป ทำการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มวัฒนธรรม วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดต่าง ๆ และเพื่อนำไปสู่การทำให้เป็นทฤษฎี สิ่งที่ทำหายในขั้นตอนนี้คือการที่ต้องจำแนกระหว่างภาพอนาคตที่น่าจะเกิดหรือเป็นภาพอนาคตที่สามารถเกิดขึ้นได้หรือเป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์ การจำแนกว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลเชิงความคิดเห็น (Cognitive) หรือเป็นข้อมูลเชิงการประเมิน (Evaluative) โดยพิจารณาว่าเป็นมุมมองจากทัศนะของผู้ให้ข้อมูลเองจากการสัมภาษณ์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งเป็นมุมมองของบุคคลภายนอก รวมทั้งต้องแปลผลโดยพิจารณาจากมุมมองทางทฤษฎี และจากกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วย ขั้นตอนต่อไปคือการเขียนรายงานการวิจัย

6. การเขียนรายงาน

ผู้วิจัยยึดหลักการในการเขียนรายงานการวิจัยว่าต้องมีเนื้อหาที่สมดุล (Balance) เป็นข้อมูลที่โน้มน้าวน่าเชื่อถือ (Cogency) เป็นเหตุเป็นผล (Logic) กระตุ้นจิตใจ (Persuasive) สรุปวิธีการนับจากการสัมภาษณ์จนถึงการเขียนรายงานได้ตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การสัมภาษณ์แบบเอ็พอาร์ การค้นหาแบบแผนของคำตอบ การวิเคราะห์ คุณลักษณะของข้อมูล การแปลผลและการเขียนรายงาน

สรุป

การวิจัยแบบ EFR เป็นระเบียบวิธีการวิจัยอนาคตในเชิงวัฒนธรรมเพื่อสร้างภาพอนาคตสามแบบ ได้แก่ ภาพอนาคตแง่ดี ภาพอนาคตแง่ร้ายและ ภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด มีเป้าหมายเพื่อทำให้สภาพการณ์ที่เป็นจริงของผู้คนในอนาคตดีขึ้น ผู้สัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล มีการใช้เทคนิคเฉพาะเพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์ลดเจตคติเฉพาะกาลซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างจินตนาการ ในการสัมภาษณ์จะมีเนื้อหาครอบคลุมถึงกลุ่มประชากรที่ศึกษา ขอบเขตเวลาในอนาคตของการศึกษา ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ

กลุ่มประชากร มิติทางวัฒนธรรม ข้อสมมุติเบื้องต้น และจริยธรรมในการวิจัย

คำขอบคุณ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ เท็กซ์เตอร์ที่ได้กรุณาให้การอบรมเป็นพิเศษเฉพาะแก่ผู้เขียนที่บ้านของท่านในเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศากุล ช่างไม้ รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียนที่ได้เป็นที่ปรึกษาในการเขียนบทความนี้

บรรณานุกรม

สิปปนนท์ เกตุทัต. (2534). **ทางสายกลางในอนาคตของประเทศไทย เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ไทยวัฒนาพานิชย์ กรุงเทพฯ.

Sippanondha Ketudat. (1992). **The middle path for the future of Thailand :**

Technology in harmony with culture and environment. 2nd Ed. With the methodological and editorial collaboration of Robert B. Textor. Institute of Culture and Communication, East-West Center and Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University. Thai Watana Panich Press. Bangkok.

Textor, R. B. (2009). **Bibliography of futures-oriented research.Current to May 2009**.

Textor, R. B. (2009). **EFR Interview Reminder Sheet**.

Textor, R. B. (2008). **Ethnographic future research, A short history**, August 2008.

Textor, R. B. (2008). **The E.F.R interview: Practical suggestions based on Dr. Sippanondha Ketudat's "The middle path for the future of Thailand"**, August 2008.

Textor, R. B. (1992). Introduction, in S. Ketudat. **The middle path for the future of Thailand : Technology in harmony with culture and environment**. Honolulu, Hawaii, Institute for culture and Communication, East-West Centre. <http://www.stanford.edu/~rbtextor/> สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2552.

Textor, R. B. (1980). **A Handbook on ethnographic futures research**. 3rd Ed. Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University, Stanford, CA.

จากประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ไปสู่ประเทศศูนย์กลางการคมนาคมทางบก
กับศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

From the Land Look to the Land Link
and the Potential of Tourism Development
of Laos People's Democratic Republic.

สงกรานต์ กลมสุข*

บทคัดย่อ

ความร่วมมือในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค
ลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong sub-region : GMS)
เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ ที่ประกอบด้วย
ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า
ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
และสาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะจีนตอนใต้ได้แก่
มณฑลยูนนานและกวางสี) ตั้งแต่ปี 2535 โดยได้รับ
การสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย
(Asia Development Bank – ADB) เป็นผู้ให้การ
สนับสนุนหลักทางด้านงบประมาณ ผ่านการเชื่อมโยง
ตามแนวเศรษฐกิจ (Economic corridor) ตามหลัก
3Cs (Connectivity, Competitiveness,
Communities) โดยมีจุดประสงค์หลักในการเพิ่มขีด
ความสามารถการแข่งขันและกระชับความสัมพันธ์ของ
ชุมชนในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นประโยชน์
ต่อประเทศสมาชิกในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และ
นำไปสู่การขยายเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการ
ท่องเที่ยวระหว่างกันได้ในอนาคตหนึ่งในประเทศ
สมาชิก GMS ที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนี้คือ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับการ
ลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
จนนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะ

การลงทุนสร้างสาธารณูปโภคที่สำคัญหลายอย่าง
กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ ทำให้ประชาชนได้
ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ และสิ่งที่ตามมาคือขีดความ
สามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Tourism
carrying capacity) ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการพัฒนา
สาธารณูปโภคนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของ
นักท่องเที่ยวได้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโรงแรมให้มี
มาตรฐาน การปรับปรุงสนามบินหลักทั่วประเทศให้
สามารถรองรับผู้โดยสารได้ในระดับนานาชาติ
การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมทางบกที่ทำให้การเดินทาง
ของนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงในทุกพื้นที่ของ
ประเทศ และที่สำคัญยังเป็นการเชื่อมต่อการคมนาคม
ระหว่างประเทศอีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้ประเทศลาว จาก
เดิมที่เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land Lock)
ไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางในการคมนาคม
ทางบก (Land Link) ที่สำคัญที่สุดของกลุ่มประเทศ
อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้ในอนาคต การพัฒนาเหล่านี้
ทำให้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
กลายเป็นประเทศที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการ
รองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในอนาคต จนอาจกลาย
มาเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวที่สำคัญกับประเทศไทย
ในอีกไม่นานก็ว่าได้

*อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Abstract

GMS or Greater Mekong Sub-Region is the cooperation between the Kingdom of Thailand, Laos's People Democratic Republic, Republic of Union of Myanmar, Kingdom of Cambodia, Socialist Republic of Vietnam, and People's Republic of China (only southern China; Yunnan and Guangxi Region) since 1992 by the supported from Asia Development Bank or ADB as a main capital budget supporter. The principles of GMS need to expand the economic corridor by using 3Cs policy which are Connectivity, Competitiveness and Communities through all GMS countries. Further principle of GMS is to increase the potential of competitive and interpersonal relationship between the GMS so that will be more profit and useful for economic, investment and tourism expansion in the coming future.

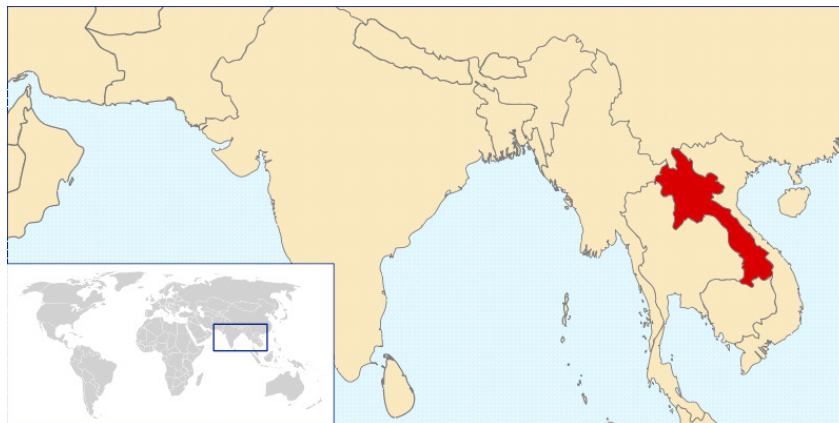
Laos is the one of GMS country where is most attractive country to the investors in the presently for their investment in terms of infrastructures. For examples; roads, water supply, electricity, and also hotel, airport and transportation. These investments can be improved and raised the quality of life in the country and directly enhanced the carrying capacity in the tourism. All of investment above belongs to the heart of the national development plan which wants to transform from the land lock country to be a land link country in GMS. And being a main competitor in the economic and definitely in the tourism for the neighbor countries in the nearly future.

หากนับย้อนไปราวพุทธศตวรรษ ที่ 12-13 หรือราว 1300 ปีก่อนหน้านี้ บริเวณดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงได้เป็นที่ตั้งอาณาจักรของชนชาติหนึ่งที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า "ลาว" หรือ "อาณาจักรล้านช้าง" โดยมีอาณาเขตอยู่ในพื้นที่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปัจจุบันทั้งหมด ตลอดจนบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นอาณาจักรที่ถือว่ามีความพัฒนาการเคียงคู่มากับอาณาจักรใกล้เคียงกัน คือ ล้านนา สยาม พม่าและเขมร อย่างไรก็ตามอาณาจักรแห่งนี้ได้สถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นปึกแผ่นและมั่นคงอย่างแท้จริง ในปี พ.ศ.1896 หรือในสมัยของพระเจ้าฟ้าจัม จากนั้นก็มีทั้งความ

รุ่งเรืองและร่วงโรยสลับกันไปมาหลายยุคหลายสมัย โดยยุคที่รุ่งเรืองที่สุดหรือยุคทองของอาณาจักรล้านช้างนั้นคือ รัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช หรือในช่วง พ.ศ. 2091 ถึง พ.ศ. 2114 และอีกช่วงหนึ่งก็คือในสมัยของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช หรือช่วง พ.ศ. 2181 ถึง พ.ศ.2238 และหลังจากนั้นก็ได้เริ่มเสื่อมอำนาจลงและได้แยกออกเป็น 3 อาณาจักร ได้แก่ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2321 ทั้ง 3 อาณาจักรก็ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม (บุญมี เทพศรีเมือง, 2553 : 18-25)

ตลอดระยะเวลาที่ดินแดนลาวทั้งสามส่วนถูกปกครองในฐานะประเทศราช ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างกับอาณาจักรล้านช้าง เช่น การล่มสลายของอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทร์ในปี พ.ศ. 2371 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์พระเจ้าอนุวงศ์ กษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทร์ที่พยายามตั้งตนเป็นอิสระจากอาณาจักรสยาม ในปี พ.ศ. 2369 เนื่องจากทนต์ไม่ได้ต่อการกดขี่จากสยาม แต่ก็ไม่สามารถกระทำการดังกล่าวได้สำเร็จ จึงหลบหนีไปยังเวียดนาม และได้วางแผนกลับมายังเวียงจันทร์อีกครั้งเพื่อทำการสวามิภักดิ์ต่อสยาม แต่พอสบโอกาสก็ได้นำทหารของตนเองมาทหารสยามที่รักษาเมืองอยู่และเข้าครอบครองอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทร์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อความนี้ทราบถึงกษัตริย์แห่งอาณาจักรสยาม ซึ่งก็คือพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพิโรธมาก จึงได้มีพระดำริให้จัดไพร่พลกองทัพไปปราบปรามพระเจ้าอนุวงศ์อีกครั้งจนราบคาบ และมีพระราชโองการให้เผาทำลายเมืองเวียงจันทร์จนไม่เหลือสภาพความเป็นเมืองพร้อมกับย้ายศูนย์กลางการปกครองจากอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทร์มาเป็นเมืองหนองคายแทน โดยมีเพียงวัดพระแก้วและวัดสี่สุมเถื่อนที่ยังคงสภาพสมบูรณ์มาจนถึงปัจจุบัน (บุญมี เทบศรีเมือง, 2553 : 18-25)

ครั้นถึงช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ต่อช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ประเทศฝรั่งเศสเริ่มให้ความสนใจที่จะขยายอำนาจเข้ามาสู่ดินแดนในแถบลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อหาทางเข้าถึงดินแดนตอนใต้ของจีนสำหรับเปิดตลาดการค้าแห่งใหม่แข่งกับอังกฤษซึ่งสามารถยึดพม่าได้ก่อนหน้านั้นแล้ว โดยฝรั่งเศสเริ่มจากการยึดครองแคว้นโคชินจีนหรือเวียดนามใต้ก่อนในปี พ.ศ. 2402 และรุกคืบเข้ามาสู่ดินแดนเขมรส่วนนอกซึ่งไทยปกครองในฐานะประเทศราชในปี พ.ศ. 2406 (ไทยตกลงยอมสละอำนาจเหนือเขมรส่วนนอกอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2410) จากนั้นจึงได้ขยายดินแดนในเวียดนามต่อจนกระทั่งสามารถยึดเวียดนามได้ทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2426 พรหมแดนของสยามทางด้านประเทศราชลาวจึงประชิดกับดินแดนอาณานิคมของฝรั่งเศสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และดินแดนลาวทั้งหมดก็เปลี่ยนไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศฝรั่งเศส จากการใช้เล่ห์เหลี่ยมของโองุสต์ ปาวี¹ กงสุลฝรั่งเศส โดยการใช้เรือรบมาปิดอ่าวไทยเพื่อบังคับให้ไทยยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง รวมทั้งดินแดนอื่นๆ ลาวถูกรวมเข้าเป็นอินโดจีนของฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2436 และตกเป็นของฝรั่งเศสอีกครั้งในปี พ.ศ. 2450 (บุญมี เทบศรีเมือง, 2553 : 18-25)

¹โองุสต์ ปาวี มีชื่อเต็มว่า ฌ็อง มารี โองุสต์ ปาวี (ฝรั่งเศส: Jean Marie August Pavie; 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1847 - 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1925)

นักสำรวจชาวฝรั่งเศส ผู้สำรวจดินแดนบริเวณฝั่งแม่น้ำโขง เคยเป็นกงสุลฝรั่งเศสประจำกรุงเทพมหานคร เมื่อ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2435

ปัจจุบันประเทศลาว มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Laos People's Democratic Republic : Laos PDR.) เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บนใจกลางของคาบสมุทรอินโดจีน ระหว่างละติจูดที่ 14-23 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 100-108 องศาตะวันออก โดยมีพื้นที่ทั้งประเทศประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นภาคพื้นดิน (Ground) และประมาณ 6,000 ตารางกิโลเมตรเป็นภาคพื้นน้ำ (Ground water) ทิศเหนือมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศจีน ทิศใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศเวียดนาม และทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศไทยและสหภาพพม่า ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดต่อกับทะเล (Land Lock) แต่มีแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของประเทศไหลผ่าน ซึ่งแม่น้ำสายนี้เป็นแม่น้ำสำคัญทั้งในด้านเกษตรกรรม การประมง การผลิตพลังงานไฟฟ้า การคมนาคมจากลาวเหนือไปลาวใต้ อีกทั้งยังใช้เป็นพรมแดนธรรมชาติ (Natural borderline) กั้นระหว่างประเทศลาวกับประเทศเพื่อนบ้าน มีระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ หรือที่ทางการลาวเรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตยประชาชน (People's Democratic)" โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรชั้นนำประเทศทำหน้าที่ดูแลเขตการปกครองซึ่งปัจจุบันแบ่งออกเป็น 16 แขวง โดยมีเมืองหลวงของแต่ละแขวงเรียกว่า "เมืองเอก" และมี "นครหลวง" สำหรับเรียกชื่อเขตการปกครองพิเศษของประเทศ

หากย้อนกลับไปมองด้านมิติทางความเชื่อ คนลาวมีความเชื่อมาตลอดว่าการที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่ยากจนติดต่อกันมาหลายปี ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควรอย่างนานาประเทศนั้น นอกจากเป็นผลมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และยากต่อการ

พัฒนาระบบสาธารณูปโภคแล้ว ยังเชื่อว่าเป็นผลมาจากการที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่ต้องคำสาปที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยุคที่พระยาศรีโคตรบูรณ์ เจ้าผู้ครองเมืองลาว แห่งอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ถูกลอบปลงพระชนม์ ซึ่งตามตำนานแล้วมาก่อนที่พระยาศรีโคตรบูรณ์จะสวรรคตด้วยความโกรธแค้นที่ถูกลอบปลงพระชนม์ จึงได้สาปแช่งว่าขอให้ดินแดนสองฝั่งโขงไม่ได้พบกับความเจริญอย่างที่สุด และถึงจะเจริญก็ขอให้เจริญเพียงช่วงช้างพับหู-งูแลบลิ้น เท่านั้น หรือจนกว่าจะมีการล้างคำสาปด้วยหินปูนน้ำ พญางูใหญ่ และช้างเผือกเข้ามาในประเทศ (สโมสรมิตรภาพวัฒนธรรมสากล, 2553 : 6)

อย่างไรก็ตาม ตำนานก็อาจยังคงเป็นเพียงตำนาน หรือเป็นเพียง "ความเชื่อ" ที่เล่าสืบต่อกันมา แต่บางทีตำนานก็มีความยุ่งยากที่คล้ายกันกับเวลาในปัจจุบัน เนื่องจากความเป็นจริงนั้น ได้เริ่มมีการตีความแล้วว่าการเกิดขึ้นของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว รวมทั้งการสร้างทางรถไฟ ถือได้ว่าเป็นการลบล้างคำสาปที่คนลาวเชื่อและยึดถือมาตลอดนับพันปีลงไปได้อย่างสิ้นเชิงว่าในขณะนี้ได้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ที่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งของที่แก้คำสาปได้แล้ว นั่นก็คือ

หินปูนน้ำ ซึ่งได้ถูกตีความภายหลังจากการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งเปรียบเทียบกับสะพานเป็นดั่งหินที่ลอยขึ้นมาเหนือลำน้ำโขง เพราะปกติหินจะจมน้ำ ดังนั้นการสร้างสะพานมิตรภาพไทยลาวจึงเปรียบได้ว่าหินปูนน้ำ หรือหินได้ลอยขึ้นมาเหนือลำน้ำนั่นเอง

พญางูใหญ่ คือปรากฏการณ์ที่หลายคนให้ความเห็นตรงกันว่าหมายถึงการที่มีรถไฟสายหนองคาย ประเทศไทย เข้าไปยังท่านาแล้ง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งรถไฟนี้เองที่คนลาวเปรียบได้กับพญางูใหญ่ และการตีความข้อสุดท้ายก็คือการมีช้างเผือกเข้ามาในประเทศ บ้างก็ได้เปรียบพญางูใหญ่ว่าเป็นชาวตะวันตก หรือ "ฝรั่ง" ที่ต่างก็เดินทางเข้ามายังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นจำนวนมาก ภายหลังจากที่ประเทศลาวได้มีนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะชาติตะวันตกมากยิ่งขึ้น ทำให้มีโครงการลงทุนจากประเทศต่างๆ หลายโครงการเกิดขึ้นในประเทศ แต่สำหรับบางคนนั้นเปรียบพญางูใหญ่ว่าเป็นช้างเผือกมากกว่านั้น ถึงขนาดเปรียบเทียบช้างเผือกว่า คือ ผู้ที่มีบุญญาธิการเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนประเทศลาว ซึ่งถ้าหากเราย้อนกลับไปเมื่อครั้งประเทศลาวได้ทำพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2537 นั้น บุคคลซึ่งทำหน้าที่เปิดร่วมกับนายหนุฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช นั่นเอง

ดังนั้นเมื่อสิ่งที่สามารถล้างคำสาปเมื่อพันกว่าปีก่อนได้ปรากฏขึ้นโดยครบถ้วนพร้อมเพรียงกันแล้ว คนลาวทั้งประเทศต่างก็มีความเชื่อมั่น อย่างปิติยินดี ว่า จากนั้นเป็นต้นไปผืนแผ่นดินลาวจะหลุดพ้นจากคำสาปแห่งพระยาศรีโคตรบูรณ์ และจะพบแต่ความเจริญรุ่งเรืองขึ้นเรื่อยๆ

แม้การมองเฉพาะมิติทางความเชื่อข้างต้นจะไม่ตรงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์เลย แต่ก็น่าเป็นที่สังเกตว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้บ่งบอกถึงญาณบางอย่างว่าผืนแผ่นดินที่เงียบสงบแห่งนี้กำลังมีความน่าสนใจในทุกขณะ โดยเฉพาะการลงทุนด้านการส่งออกพลังงานไฟฟ้าให้กับประเทศเพื่อนบ้านจากเขื่อนผลิตไฟฟ้าที่มีอยู่ภายในประเทศเป็นจำนวนมาก ถึงขั้นประกาศตนเองในเชิงยุทธศาสตร์

ว่าลาวจะเป็น Battery of Asia เลย์ทีเดียว นอกจากนี้การปรับยุทธศาสตร์ด้านการลงทุนของประเทศลาวยังเริ่มมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อลาวได้ประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน เมื่อกลางปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา โดยกฎหมายฉบับใหม่นี้ได้ปรับให้การลงทุนในกิจการทั่วไปไม่มีกำหนดเวลา แต่หากเป็นกิจการสัมปทาน เช่น พลังงานไฟฟ้า เหมืองแร่ ที่ดิน โดยจะกำหนดระยะเวลาแตกต่างกันไม่เกิน 99 ปี อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้กับนักลงทุนต่างชาติที่ลงทุนตั้งแต่ 5 แสนดอลลาร์ขึ้นไปสามารถซื้อที่ดินสำหรับอาศัยอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้

แต่หากเรามองด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนนั้น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great mekong sub-region : GMS) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 เป็นต้นมา โดยโครงการความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขงนี้เป็นโครงการหนึ่งที่ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) จัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยในการส่งเสริมศักยภาพและประสิทธิภาพและบรรลุถึงเป้าหมายในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาคเอเชีย อันเป็นภารกิจหลักของธนาคารโดยธนาคารมีบทบาทสำคัญในการเป็นคนกลางเชื่อมโยงเริ่มต้นให้ประเทศสมาชิกต่างๆ มาร่วมกันในโครงการ GMS นี้ นอกจากนี้ธนาคารยังมีบทบาทในด้านการเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินในการดำเนินนโยบายหรือโครงการใดๆ ก็ตาม ภายใต้โครงการความร่วมมือดังกล่าวนี้ ในลักษณะของการให้กู้ที่มีภาระดอกเบี้ยต่ำและสนับสนุนทางด้านวิชาการในการพัฒนาโครงการต่างๆ

โครงการความร่วมมือ GMS มีแผนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ระยะยาว 3 ด้านหลัก หรือที่เรียกกันว่า 3Cs เพื่อบรรลุเป้าหมายในการสร้างความมั่งคั่ง ความร่วมมือ และความปรองดองระดับอนุภูมิภาค ได้แก่

1) การสร้างความเชื่อมโยง(Connectivity) ผ่านการพัฒนากระบวนสาธาณูปโภคและเส้นทาง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

เชื่อมโยงระหว่างประเทศให้ครบถ้วน มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

2) การเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค (Competitiveness) ผ่านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวสินค้าและประชากรระหว่างประเทศ การรวมตัวของระบบการตลาดและการผลิต เพื่อพัฒนาไปสู่การรวมกลุ่มที่มีอิทธิพลในเวทีการค้าระหว่างประเทศที่มากขึ้น

3) การเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันของการเป็นชุมชน (Community) จากการส่งเสริมการพัฒนาเชื่อมโยงระบบสาธารณูปโภค การเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การตระหนักร่วมกันถึงความจำเป็นในการร่วมมือพัฒนาทั้งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมและด้านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในสังคม

โครงการ GMS มุ่งเน้นในการพัฒนาดำเนินการโครงการที่สำคัญในอนุภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น 9 ภาคส่วนหลักที่จะมีการส่งเสริมเป็นพิเศษ ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาทางด้านพลังงาน การพัฒนาด้านโทรคมนาคม การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ การท่องเที่ยว การพัฒนาดูแลรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการค้าการลงทุนของเอกชนในประเทศต่างๆ และทางด้านการเกษตร

สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับการสนับสนุนและดำเนินโครงการอย่างเป็นทางการแล้วก็คือ การทำข้อตกลงเรื่องการสร้างเส้นทางเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่งข้ามพรมแดน (GSM Cross-Border Transport Agreement : CBTA) และข้อตกลงโครงการสร้างจุดเชื่อมโยงทาง

เศรษฐกิจระหว่างประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS economic corridor)

จากการลงนามข้อตกลงดังกล่าวของโครงการความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทำให้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีลำดับขั้นของระบบเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้ายังเป็นสาขาหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ รองลงมาคือทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมไปถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีชื่อเสียงและสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อยไปกว่าด้านอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้น ด้านการลงทุนด้านสาธารณูปโภคจากต่างชาติ ก็ทำให้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีศักยภาพในการเพิ่มขีดการพัฒนาประเทศ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น นับตั้งแต่มีโครงการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 (1ST Thai-Lao Friendship Bridge) ในปี พ.ศ. 2534 ที่เชื่อมการติดต่อระหว่างจังหวัดหนองคาย ประเทศไทย และท่านาแล้งประเทศลาว จนมีผลให้เกิดโครงการสร้างทางเชื่อมต่ออีกหลายสะพาน จนปัจจุบันนี้มีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว² ถึง 4 สะพาน รวมทั้งเส้นทางเดินรถไฟระยะทาง 5 กิโลเมตร จากจังหวัดหนองคาย ถึงดงโพลี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ด้วยข้อจำกัดทางภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูงและไม่มีทางออกสู่ทะเล การเดินทางการค้าคมนาคมขนส่งสินค้าต่างๆ จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทำให้ GMS ให้การสนับสนุนงบประมาณในการสร้างถนนเส้นทางสาย R3 หรือที่เรียกกันติดปากว่า

²สะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว 1 เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขงขนาดใหญ่แห่งแรก โดยเชื่อมต่อเทศบาลเมืองหนองคาย เข้ากับนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ ท่านาแล้ง-หนองคาย มีระยะทางทั้งสิ้น 1,170 เมตร ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2537 โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย และนายหนุ่ยฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สะพานมิตรภาพไทย-ลาว 2 เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับจังหวัดมุกดาหาร มีความยาวทั้งสิ้น 1,600 เมตร เปิดใช้เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2550 โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 ระหว่างจังหวัดนครพนม กับแขวงคำม่วน และโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 เชื่อมต่อระหว่าง อ.เชียงของ จ.เชียงราย กับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว

ถนน R3a³ ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย-จีน-และลาว ที่ถือได้ว่าเป็นปฐมบทที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land Lock) ไปสู่ประเทศที่เป็นจุดเชื่อมต่อ (Land Link) อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเปิดใช้สะพานดังกล่าวส่งผลให้เกิดการลงทุนโครงการก่อสร้างและขยายเครือข่ายการคมนาคมทางบกที่สามารถใช้เชื่อมต่อใน

การเดินทางระหว่างประเทศเพื่อนบ้านได้ทั้งในแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตกได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังมีการเปิดใช้เส้นทางหมายเลข 9 ที่เชื่อมระหว่างจังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย ผ่านแขวงสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และไปสิ้นสุดที่เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศของลาว (บัณฑิต ดั่งศรีวงศ์, 2552 : 11)

ภาพแสดงเส้นทางเชื่อมโขงแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor)

ถนนสาย R3 หรือ R3a แบ่งเป็น 3 ช่วง คือช่วงที่ 1 (R1) จากเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว - บ่อเต็น แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว ระยะทาง 250 กิโลเมตร ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) โดยมี หจก.แพรวธำวริทย์ ได้ร่วมกับ บริษัทน้ำทา ก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้รับเหมา ขณะที่ดิน R3a ช่วงที่ 2 (R2) จาก กม.ที่ 84-260.8 (เวียงภูคา แขวงบ่อแก้ว - บ้าน Nam Lung แขวงหลวงน้ำทา) ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) โดยมีบริษัทเนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน) เป็นผู้รับเหมา ส่วนถนนช่วงที่ 3 (R3) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลจีน จากบ้าน Nam Lung - บ่อเต็น แขวงหลวงน้ำทา หรือจาก กม.160.8 - 228.3 โดยกลุ่มผู้รับเหมาจากจีนเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ตารางแสดงโครงการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โครงการลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติ (แยกตามประเทศผู้ลงทุน)						
ปี	2552		2553		2543 - ธันวาคม 2552	
ประเทศ	โครงการ	มูลค่าการลงทุน (ดอลลาร์สหรัฐ)	โครงการ	มูลค่าการลงทุน (ดอลลาร์สหรัฐ)	โครงการ	มูลค่าการลงทุน (ดอลลาร์สหรัฐ)
ไทย	37	908,641,398	4	3,3760,040	241	2,649,624,157
จีน	47	932,892,867	16	344,028,084	340	2,585,616,604
เวียดนาม	48	1,421,214,766	4	49,905,000	211	2,163,124,657
ฝรั่งเศส	7	11,732,567	1	210,000	68	454,083,746
ญี่ปุ่น	5	3,730,000	1	8,107,960	42	433,442,363

ที่มา : คู่มือการค้าการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2555 นั้น รัฐบาลลาวจะประกาศให้เป็น "ปีแห่งการท่องเที่ยวลาว" โดยได้มีการปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวมากยิ่งขึ้น โดยยังคงหลักการเดิมคือการเปลี่ยนพื้นที่ซึ่งไม่มีทางออกสู่ทะเลสู่การเป็นพื้นที่เชื่อมโยงทางคมนาคมขนส่งในระดับภูมิภาค และยังสามารถออกสู่ทะเลได้ ดังนั้นจึงไม่แปลกใจที่ประเทศต่างๆ จะหันมาสนใจและให้ความสนใจสนับสนุนในด้านการลงทุนต่างๆ ในประเทศลาวมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว นั้น มีหลายประเทศที่เข้ามาช่วยในการท่องเที่ยวลาวให้เป็นที่น่าสนใจและเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศลาวมากขึ้น กล่าวคือ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามให้

ความช่วยเหลือในการพัฒนาพื้นที่ในเขตพระธาตุหลวง ประเทศญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือในด้านการปรับปรุงและพัฒนาผังเมือง โดยเฉพาะนครหลวงเวียงจันทน์ นอกจากนี้ยังมีประเทศเกาหลีใต้ที่เข้ามาช่วยเรื่องการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขงและการทำสวนสาธารณะ โดยพัฒนาพื้นที่ในเขตหลวงพระบางให้เป็นสวนสาธารณะในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งจะประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น โรงแรม รีสอร์ท สนามกอล์ฟ สถานบันเทิง ศูนย์การค้า ธนาคาร โดยมีงบประมาณในการลงทุนราว 2,000 ล้านดอลลาร์ (ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, 2553: 76)

แผนภาพแสดงโครงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวใน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

นอกจากนี้ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งถือว่าเป็นประเทศเจ้าอาณานิคมเก่า ยังเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการเผยแพร่ข้อมูลและภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ส่วนการให้ความช่วยเหลือในการบูรณะโบราณสถานและศิลปวัตถุที่สำคัญของประเทศก็ได้รับความร่วมมือจากประเทศสหรัฐอเมริกา และยังได้รับความร่วมมือจากประเทศรัสเซียเข้ามาช่วยศึกษาในเรื่องความเป็นไปได้ในการออกแบบการก่อสร้างระบบการขนส่งมวลชนในเขตนครเวียงจันทน์ด้วยระบบรถรางไฟฟ้า (ปัทมพ ตั้งศรีวงศ์, 2552 : 19)

ในส่วนของประเทศไทย ก็มีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของประเทศลาวเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ประเทศไทยได้ร่วมมือกับสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) ในการให้เงินทุนเพื่อปรับปรุงสนามบินวัดไต ให้มีความสวยงามและทันสมัยมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับผู้โดยสารชาวลาวและนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ภายใต้แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการความร่วมมือไทย-ลาว โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาฐานด้านการท่องเที่ยวให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศลาว และการจัดงานวัฒนธรรมสองฝั่งโขง

นอกจากนี้โครงการที่จะสามารถดำเนินการร่วมกันได้ระหว่างไทย-ลาว ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนและความร่วมมือก็คือโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการโรงแรม โครงการร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและหาช่องทางในการร่วมลงทุนสร้างโรงแรมและที่พักในประเทศลาว โครงการร่วมมือกัน 3 ฝ่ายระหว่างประเทศไทย ประเทศลาวและคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific-ESCAP) ในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อ

การท่องเที่ยว เช่น ทางหลวงสายเอเชีย เส้นทางล่องเรือจากประเทศจีนมาตามลำน้ำโขง โครงการร่วมกันจัดแพคเกจทัวร์ในเมืองสำคัญเช่น เชียงใหม่ หลวงพระบาง ลีบองปันนา ทั้งนี้จำเป็นต้องขยายทางวิ่งสนามบินหลวงพระบาง ซึ่งกรมการบินพาณิชย์ของไทยพร้อมที่จะให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ประเทศลาวก็ไม่ได้เพียงแต่อาศัยความช่วยเหลือจากต่างชาติเพียงอย่างเดียว เพราะรัฐบาลลาวก็มีบทบาทในการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการท่องเที่ยวด้วยตัวเองเช่นเดียวกันโดยมีการดำเนินงานในโครงการหลายโครงการ ได้แก่

- โครงการสร้างคัมเมืองเวียงจันทน์
- โครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งน้ำโขง
- โครงการสร้างถนนสาย 450 ปี
- โครงการพัฒนาปรับปรุงและยกระดับสนามบินหลวงในบริเวณพระธาตุหลวงและหอธรรมสภา
- โครงการสร้างสำนักงานนครเวียงจันทน์แห่งใหม่
- โครงการพัฒนาปรับปรุงถนนสุพานวง
- โครงการบูรณะวัดสี่สากและหอพระแก้วมรกต
- โครงการสร้างตลาดสี่มุมเมืองและตลาดชายแดน
- โครงการพัฒนาผังเมืองในเวียงจันทน์
- โครงการจัดระเบียบสังคม
- โครงการก่อสร้างอนุสาวรีย์นักรบนิรนามแห่งใหม่ที่ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม
- โครงการปลูกไม้ดอกไม้ประดับทั่วนครหลวงเวียงจันทน์
- โครงการพัฒนาเขตการค้าและศูนย์บริการธุรกิจครบวงจร
- โครงการปรับปรุงสวนสาธารณะและตลาดหนองจันทน์
- โครงการผลิตของที่ระลึก 450 ปีเวียงจันทน์
- โครงการจัดตั้งบ้านและกลุ่มบ้านพัฒนาในทั่วเวียงจันทน์
- โครงการเผยแพร่ข้อมูล-ข่าวสารและภาพยนตร์ประวัติศาสตร์เวียงจันทน์
- โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบเขตนครหลวงเวียงจันทน์

ไม่ใช่เพียงพื้นที่ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ เท่านั้นที่ได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว พื้นที่หรือเมืองอื่นๆ ที่อยู่นอกเขตเมืองหลวง ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ต่างชาติให้ความสนใจในการลงทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "เมืองหลวงพระบาง" ซึ่งไม่ว่าเวลาจะผ่านไปเท่าใดก็ตาม ก็ยังคงเป็นจุดหมายการเดินทางของนักท่องเที่ยวหลายๆ คน ที่มีความสนใจ และได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั่วโลก โดยสำนักข่าวสารประเทศลาว ได้เปิดเผยข้อมูลว่าใน

ปี 2552 ที่ผ่านมานั้น มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในหลวงพระบางราว 400,416 คน โดยในจำนวนนี้เป็นจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติราว 245,083 คน และแน่นอนว่านักท่องเที่ยวชาวไทย คือกลุ่มที่เดินทางสูงสุด ประมาณ 11.9% รองลงมาคือชาวอังกฤษราว 7.36% ตามมาด้วยนักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส แคนาดา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่นและเวียดนามตามลำดับ (ศรัทธา ลาภวัฒนเจริญ, 2553 : 128)

บรรยากาศภายในเมืองหลวงพระบาง

เมื่อเห็นตัวเลขการเดินทางของนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองหลวงพระบางแล้ว จึงไม่น่าแปลกใจที่จะมีกลุ่มนักลงทุนจากต่างชาติสนใจลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางโดยเฉพาะเรื่องการขยายเส้นทางคมนาคมให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากโครงการก่อสร้างเส้นทางคมนาคมสาย R3a ที่ได้กล่าวไปแล้วเบื้องต้น ก็ยังมีการลงทุนขยายเส้นทางและเปิดเส้นทางคมนาคมใหม่เข้าสู่เมืองหลวงพระบาง ได้แก่ เส้นทางสายห้วยโก๋น จังหวัดน่าน-ปากแบ่ง

ที่จะเป็นประตูเปิดเข้าไปสู่เมืองหลวงพระบาง การเชื่อมเส้นทางคมนาคมทางบกระหว่างประเทศไทยกับเมืองหลวงพระบางใน 2 จังหวัดคือ พะเยาและอุดรดิตถ์ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากคณะกรรมการความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (คพพ.) ซึ่งการเปิดเส้นทางเข้าเมืองหลวงพระบางได้จากจังหวัดพะเยานั้น จะใช้เส้นทางสายบ้านฮวก-เมืองเงิน แล้วต่อไปหลวงพระบางได้ โดยคาดว่าถ้าเดินทางออกจากพะเยาผ่านเส้นทางนี้ ก็จะถึงหลวงพระบางได้ในเวลาเย็นวันเดียวกัน ส่วนการเปิดเส้น

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ทางเข้าหลวงพระบางผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์นั้น จะใช้เส้นทางด่านภูดู่-ปากลาย ซึ่งจากการสำรวจพบว่าเส้นทางสายนี้เป็นทางออกสู่เมืองหลวงพระบางทางภาคเหนือที่ใกล้กรุงเทพฯมากที่สุด เมื่อเดินทางมาตามทางหลวงหมายเลข 11 ผ่านทางพิษณุโลก อุตรดิตถ์เลย และเข้าด่านภูดู่ ก็สามารถเข้าสู่เมืองหลวงพระบางได้อย่างง่ายดาย (ปัญพพ ตั้งศรีวงศ์, 2552 : 10)

อีกหนึ่งในหลายโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่และสาธารณูปโภคเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในอนาคตก็คือ "แขวงคำม่วน" ซึ่งเป็นแขวงที่อยู่กึ่งกลางและเป็นส่วนที่แคบที่สุดของประเทศลาว แขวงคำม่วน ถือเป็นพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยคนที่มีฐานะค่อนข้างดีของประเทศลาวอาศัยอยู่ ดังนั้นโครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆ จึงเกิดขึ้นอย่างไม่หยุดหย่อน มีการลงทุนก่อสร้างจากนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรม ที่ได้ GL Group ซึ่งเป็นกลุ่มทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ใหญ่จากประเทศมาเลเซีย เข้ามาลงทุนสร้างโรงแรมในแขวงคำม่วน นอกจากโครงการสร้างโรงแรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้ว แขวงคำม่วนยังมีอีกสองโครงการใหญ่ ซึ่งเรียกได้ว่าใหญ่ที่สุดของประเทศ นั่นก็คือ โครงการก่อสร้างเขื่อนและโรงงานผลิตไฟฟ้า น้ำเทิน 2 และอีกหนึ่งโครงการก็คือ โครงการสร้างโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ขนาดกำลังผลิต 1 ล้านตันต่อปี ซึ่งสองโครงการใหญ่นี้ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทที่สำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศที่มุ่งพัฒนาให้ประเทศลาวก้าวไปสู่การเป็นแบตเตอรี่แห่งเอเชีย และการยกระดับประเทศจาก Land Lock สู่ Land Link ที่สมบูรณ์แบบ (ปัญพพ ตั้งศรีวงศ์, 2552:15) นอกจากนี้ยังมี "ปากแบ่ง" ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ ที่กำลังได้รับความสนใจ ชุมชนนี้ตั้งอยู่ในแขวงอุดมไซ บริเวณเชิงเขาริมฝั่งแม่น้ำโขงที่มีผู้คนอาศัยอย่างสงบเงียบเพียงไม่กี่ร้อยหลังคาเรือนแต่เป็นเมืองที่มี

ความสำคัญในการคมนาคมขนส่งเพราะโครงการสร้างเส้นทางขนส่งบ้านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ไปยังเมืองเงิน แขวงไชยบุรี ประเทศลาว จากนั้นจึงต่อไปยังปากแบ่ง เมืองหลวงพระบางกำลังจะเสร็จสมบูรณ์ ทำให้การเดินทางขนส่งสะดวกมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ชุมชนปากแบ่งยังเป็นชุมทางสัญจรทางน้ำอีกด้วย กล่าวคือ มีท่าเทียบเรือที่ใช้เดินทางผ่านแม่น้ำโขงจากอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ไปยังเมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเรือทุกลำไม่ว่าจะขาขึ้นหรือขาล่อง ก็จะต้องแวะพักค้างคืนที่นั่นทั้งสิ้น ดังนั้นในช่วงเวลาเย็นของทุกวัน ชุมชนปากแบ่งแห่งนี้จึงคลาคล่ำไปด้วยผู้คนเดินทางมาจากทั่วทุกสารทิศ นักท่องเที่ยวหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่มุ่งหน้าเข้าหลวงพระบางหรือกลับจากหลวงพระบางเพื่อเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย จุดนี้เองที่ทำให้ต่างชาติมองเห็นโอกาสและศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนแห่งนี้ จึงได้มีการลงทุนสร้างที่พักรับรองในหลากหลายรูปแบบ ทั้งห้องพักราคาถูก ไปจนถึงห้องพักระดับพรีเมียมหรูหราที่ราคาสูงไว้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบาย รวมทั้งมีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อลงทุนทำธุรกิจของนักธุรกิจต่างชาติ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของชุมชนนี้ยังมีอยู่บ้าง คือ ชุมชนปากแบ่งจะสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้จนถึงเวลาสี่ทุ่มเท่านั้น เนื่องจากไฟฟ้ายังไม่เพียงพอ จึงทำให้คนส่วนใหญ่ต้องปิดไฟตามกำหนด แม้ว่าบางสถานที่จะมีเครื่องปั่นไฟเองก็ตาม แต่นั่นก็นับเป็นมนต์เสน่ห์อย่างหนึ่งของชุมชนนี้ที่แม้จะมีความเจริญเข้ามาอย่างต่อเนื่อง แต่วิถีชีวิตของคนในชุมชนก็ไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงยึดมั่นในวิถีปฏิบัติดั้งเดิม ภาพแห่งการตื่นเช้ามาทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ นักเรียนเดินไปโรงเรียน พ่อค้าแม่ค้าที่ขายสินค้าท้องถิ่นยังคงมีให้เห็นเป็นปกติอยู่ทุกวัน (เอกรัฐ บรรเลง, 2553 : 13)

ท่าเทียบเรือชุมชนปากแบ่ง

นอกเหนือจากการเพิ่มเครือข่ายการคมนาคมทางบกแล้ว โครงการก่อสร้างและปรับปรุงสนามบินในแขวงต่าง ๆ ของประเทศลาวที่กำลังดำเนินกำลังก่อสร้างอย่างต่อเนื่องในขณะนี้ ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่น่าจับตามองสำหรับการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาด้านการรองรับนักท่องเที่ยว โดยสนามบินที่เริ่มโครงการปรับปรุงในขณะนี้ ได้แก่ วัดไต นครเวียงจันทน์ ที่กำลังก่อสร้างและปรับปรุงสนามบินเสร็จเรียบร้อยแล้วเมื่อปี 2549 ส่งผลให้สนามบินวัดไตแห่งนี้ยกระดับให้สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่อย่าง BOING 747 ได้ เพื่อส่งเสริมการขนส่งทางอากาศ การค้า และการท่องเที่ยวของประเทศลาวที่กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากสนามบินวัดไตแล้ว ยังมีการพัฒนาและปรับปรุงสนามบินปากเซ โดยการขยายพื้นที่รันเวย์จากเดิม 1,650 เมตร เป็น 2,400 เมตร เพื่อให้สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่อย่าง BOING 737 หรือ AIRBUS A 320 ได้อย่างเหมาะสมแทนที่จะรองรับเฉพาะเที่ยวบินภายในโดยใช้เครื่องบิน ATR 72 รวมไปถึงการเพิ่มเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในอาคารผู้โดยสาร ซึ่งจะทำให้สนามบินปากเซได้มาตรฐานในระดับนานาชาติและสามารถรองรับเที่ยวบินระหว่างประเทศในแถบเอเชียได้ในอนาคตอันใกล้

อีกหนึ่งสนามบินที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก คือ การสร้างสนามบินหลวงพระบาง 2 ที่เกือบขนานกับสนามบินเดิม แต่เบี่ยงแนวไปเล็กน้อย เนื่องจากสนามบินเดิมนั้น เวลาเครื่องบินลงจะต้องบินผ่ากลางตัวเมือง ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงกับเมืองหลวงพระบาง รัฐบาลลาวจึงมีความจำเป็นในการสร้างสนามบินแห่งใหม่ เพื่อเบี่ยงแนวทางลงของเครื่องบินให้บินออกไปบริเวณชานเมืองหลวงพระบางแทน โดยคาดว่าสนามบินหลวงพระบาง 2 นี้ จะขยายขีดความสามารถในการรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ขึ้นในระดับ BOING 737 หรือ AIRBUS A 320 ซึ่งจะทำให้เส้นทางบินจากเดิมเป็นเพียงเที่ยวบินระยะใกล้ ขยายไปสู่การรองรับเที่ยวบินจากนานาชาติให้สามารถบินเข้ามาในเมืองแห่งมรดกโลกนี้ได้

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายสนามบินที่อยู่ระหว่างการเสนอของบประมาณเพื่อปรับปรุงมาตรฐานและเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการขยายตัวในการเดินทางทางอากาศอีกหลายสนามบิน เช่น สนามบินเชียงขวาง สนามบินซำเหนือ สนามบินห้วยทราย และสนามบินหลวงน้ำทา ซึ่งจะเน้นไปที่การเดินทางและรองรับเที่ยวบินภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นหลัก

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

จะเห็นได้ว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นมีศักยภาพในการเปิดตลาดรองรับการลงทุน โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวอย่างไม่จำกัด เนื่องจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่สงบ มีทิวทัศน์และขุนเขาที่สวยงาม มีชนเผ่าหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ มีรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมที่แข็งแรง มั่นคง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจต่างชาติดำรงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสภาพสังคมเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการสะท้อนภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการผลิตแบบสังคมบุพกาล (Primitive society) กลับมาให้คนในปัจจุบันได้เห็นและได้ชื่นชมกัน เนื่องจากนับวันยิ่งหาคุณค่าและสัมผัสได้ยากขึ้นทุกที แต่เรายังสามารถหาได้จากประเทศลาว และเราก็เชื่อมั่นว่าจุดนี้เอง ที่ถือเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ

พลิกจุดอ่อนของประเทศจากประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล หรือ Land lock ให้กลายเป็นจุดแข็งในการเป็นประเทศเชื่อมต่อทางการคมนาคมขนส่ง หรือ Land link นั้นก็ไม่อาจมองได้แค่เพียงการ Link ทางบกเท่านั้น เพราะประเทศลาวยังมีโอกาสในการพัฒนาประเทศเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในอนาคตได้อีกมาก แทบจะเรียกว่าทุกพื้นที่ของประเทศลาว สามารถใช้เป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศได้ทั้งหมด เพียงแต่ขึ้นอยู่กับว่าจะมีใครบ้างที่มองเห็นโอกาส และสามารถแสวงหาโอกาสเหล่านั้นจากการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะขณะนี้เราไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าประเทศลาวได้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางของ Logistics และ Links ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงอย่างเต็มรูปแบบแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- "ฉลอง 450 ปี สถาปนา **"นครเวียงจันทน์" อิ่งใหญ่**" (2553). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oknation.net/blog/loongjame/2010/10/05/entry-3>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 20 ตุลาคม 2553).
- บุญมี เทบศรีเมือง. (2553). **ความเป็นมาของชนชาติลาว การตั้งถิ่นฐานและการสถาปนาอาณาจักร**. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- ปัทมพร ตั้งศรีวงศ์. "ก้าวอย่างที่ยิ่งใหญ่ไปไกลกว่าแค่เป็น Land Link". **ผู้จัดการ 360 องศา**. 2 (16 มีนาคม 2553) : 19.
- ปัทมพร ตั้งศรีวงศ์. "คำม่วน ชุมทางใจกลาง Land Link". **ผู้จัดการ 360 องศา.1** (2 มกราคม 2552) : 15.
- ปัทมพร ตั้งศรีวงศ์. "4 เส้นทางใหม่สู่หลวงพระบาง". **ผู้จัดการ 360 องศา.1** (5 เมษายน 2552) :11.
- ปัทมพร ตั้งศรีวงศ์. (2553). **"หินปู ภูเขาใหญ่และช้างเผือก"**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=78808>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 20 ตุลาคม 2553).
- "ประเทศลาว"**. (2553). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.th.wikipedia.org/wiki/ประเทศลาว>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 9 ตุลาคม 2553).

- "ประวัติศาสตร์ลาว"** . (2553). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.th.wikipedia.org/wiki/ประวัติศาสตร์ลาว>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 9 ตุลาคม 2553).
- รับขวัญ ชลคำรงกุล. "Getting to know GMS getting to know your opportunity". **ผู้จัดการ 360 องศา**. 2 (16 มิถุนายน 2552) : 11.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2553). **หลวงพระบางเมืองมรดกโลก : ราชธานีแห่งความทรงจำและพื้นที่พิธีกรรมในกระแสโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- ศรัทธา ลาภวัฒนเจริญ. (2553). **คู่มือเที่ยวลาว 3 มิติด้วยเงิน 6,000 บาท LAOS PARADIZE (หลวงพระบาง-วังเวียง-เวียงจันทน์)**. กรุงเทพฯ : Romantic tripper.
- สโมสรมิตรภาพวัฒนธรรมสากล. (วันที่ 4 มีนาคม 2553). "ร่องรอยกาลเวลา : ศรีโคตรบอง อำนาจแห่งวิถีชีวิตไร้พรมแดน". บ้านเมือง : 6.
- เอกรัฐ บรรเลง. "ชุมทางปากแบ่ง สวรรค์ของแบ็คแพคเกอร์". **ผู้จัดการ 360 องศา**. 2 (16 มีนาคม 2553) : 13.

**ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีของนักศึกษา
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่
ที่มหาวิทยาลัยคริสเตียน ปีการศึกษา 2551-2552
โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน***
**Learning Achievement in Biochemistry Subject
of Nursing Students in Large-size Class
at Christian University of Thailand in Academic Year 2008-2009
Using Internet Networking Aids**

ศุภศิษย์ อรุณรุ่งสวัสดิ์ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีของนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มหาวิทยาลัยคริสเตียน ปีการศึกษา 2551-2552 โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 434 คน และ 395 คน ในปีการศึกษา 2551 และปีการศึกษา 2552 ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยเอกสารประกอบการบรรยายแบบอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ภาพเคลื่อนไหวแบบการ์ตูนและ 3 มิติ คลิปวิดีโอ และเว็บไซต์แบบทดสอบ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากค่าการแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) หาค่าความแตกต่างค่า

คะแนนเฉลี่ยรายวิชาระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสอบได้เกรดเอเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.09 เกรดบีเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.23 เกรดซีเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.66 ขณะที่เกรดดีลดลงร้อยละ 10.46 และเกรดเอฟลดลงร้อยละ 15.51 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัยได้ว่าการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอนทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาวิชา โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

*ได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยคริสเตียน

** อาจารย์ประจำ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Abstract

The purpose of this research was to study the learning achievements of nursing students in Biochemistry in a large-size class at Christian University of Thailand during Academic Year 2008-2009 by using internet networking aids.

The subjects of the study consisted of 434 and 395 first-year students from the Christian University of Thailand during Academic Year 2008 and 2009. The instruments used in this study were e-Sheets, cartoon and 3-D animation website, VDO-clips and quizzes website. This research compares the percentage of frequency of learning achievement (A-F grade). The data was analyzed by using two-sample t-test to

compare the mean between Academic Year 2005-2007 and Academic Year 2008-2009.

The results showed that in Academic Year 2008-2009 the number of students, who obtained A, B and C grades, was increased to 4.09 %, 8.23 % and 13.66 %, respectively, while the number of students, who got D and F grades, dropped to 10.46 % and 15.51 %, respectively. The mean of learning achievement is different at the statistical level of 0.05.

It was concluded that the use of the internet networking aids helped students understand each subject and the learning achievement of the students was better.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เช่น เคมีอินทรีย์ ชีวเคมี กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา เป็นต้น พบว่าหลาย ปีการศึกษาที่ผ่านมา นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ จำนวนผู้สอบตกเพิ่มมากขึ้นทุกปี บางราย วิชาที่มีผู้สอบตกมากถึงหนึ่งในสี่ หรือร้อยละ 25 สำหรับรายวิชาชีวเคมี (Biochemistry) พบว่า ใน ปีการศึกษา 2548 นักศึกษาสอบตกมีมากถึงร้อยละ 27.54 จากนักศึกษา 236 คนและปีการศึกษา 2550 สอบตกร้อยละ 20.99 จากนักศึกษา 324 คน อีกทั้ง มีจำนวนนักศึกษาที่ได้เกรดเอน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ 2) ส่วนเกรดอื่นๆ สรุปได้ดังตารางที่ 1 และ ภาพที่ 1

จากทฤษฎีการวัดผล การแจกแจงของข้อมูล ที่ควรเป็นแบบปกติ คือ มีการกระจายอย่างสม่ำเสมอ โดยจำนวนผู้เรียนที่สอบได้เกรดปานกลาง (เกรดซี) จะมี จำนวนมากที่สุด ซึ่งถ้าเขียนเป็นกราฟจะมีลักษณะเป็น รูปโค้งปกติ (Normal curve) ค่าเฉลี่ย (Mean) ฐาน นิยม (Mode) และมัธยฐาน (Median) จะเท่ากัน ดังภาพที่ 2 ก. (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544) แต่รายวิชา ชีวเคมีในปีการศึกษา 2548-2550 นักศึกษาส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 60 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ลักษณะ กราฟการแจกแจงข้อมูล (ภาพที่ 1) มีความเบ้ไป ทางลบ (Negatively skewed) อย่างชัดเจน

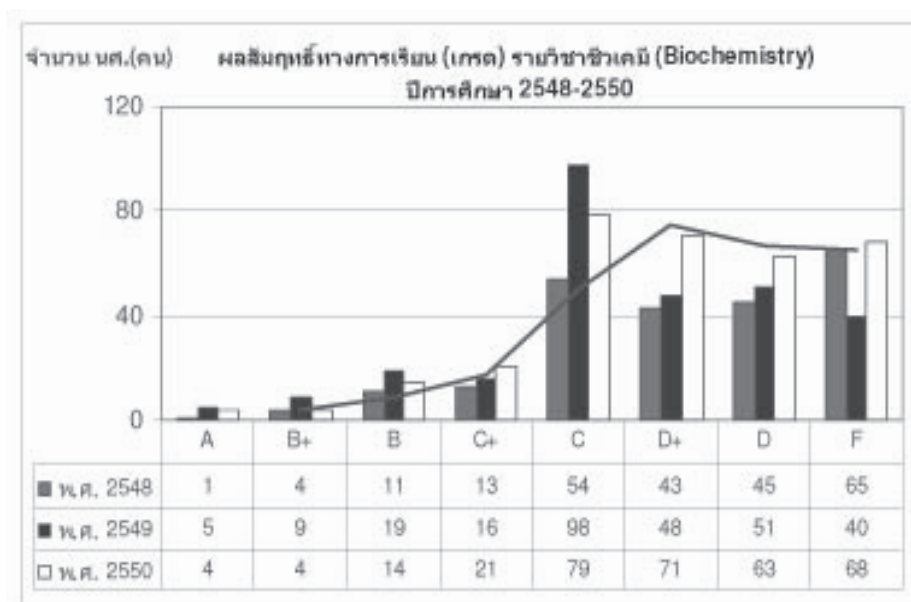
วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

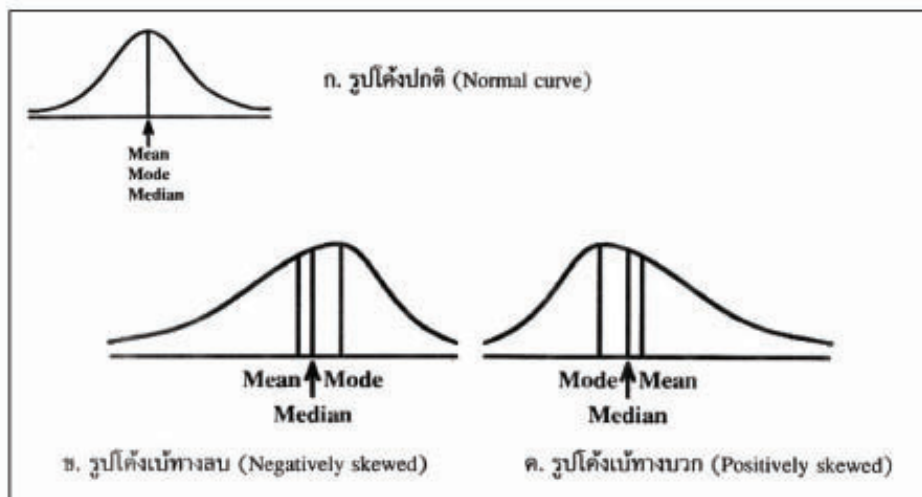
ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2548-2550 *

คะแนน	เกรด	ปีการศึกษา					
		2548		2549		2550	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
85 ขึ้นไป	A	1	0.42	5	1.75	4	1.23
80-84	B+	4	1.69	9	3.15	4	1.23
75-79	B	11	4.66	19	6.64	14	4.32
70-74	C+	13	5.52	16	5.59	21	6.48
60-69	C	54	22.88	98	34.27	79	24.38
55-59	D+	43	18.22	48	16.78	71	21.92
50-54	D	45	19.07	51	17.83	63	19.45
ต่ำกว่า 50	F	65	27.54	40	13.99	68	20.99
รวม		236	100.00	286	100.00	324	100.00

* ที่มา: โบอนุมัติผลสอบระดับปริญญาตรี สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

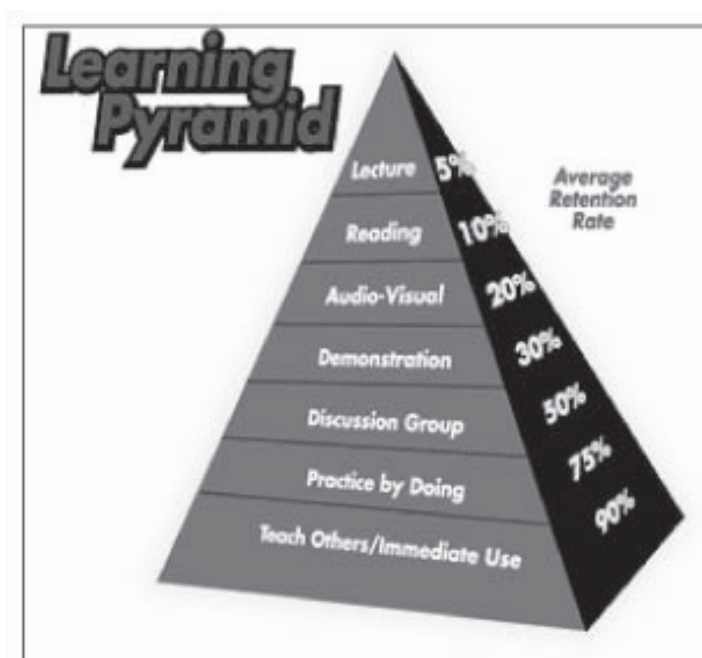
ภาพที่ 1 กราฟการแจกแจงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2548-2550

ภาพที่ 2 ลักษณะกราฟการแจกแจงข้อมูลแบบต่างๆ (ชูศรี, 2544)

ปัญหาที่นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากการปรับตัวของนักศึกษาที่เพิ่งจะผ่านการเรียนในชั้นมัธยมศึกษา มา จึงยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนผู้เรียนตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป (Bandiera, 2010) เปรียบเทียบกับการเรียนในระดับมัธยมที่มีจำนวนผู้เรียนเฉลี่ยแต่ละห้องเพียง 40-60 คนเท่านั้น (ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, 2551) หรืออาจเกิดจากผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ดีพอ รวมทั้งใช้เวลาในการเรียนครั้งละ 2-3 ชั่วโมง ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีสมาธิในการติดตามฟังการบรรยายลดลงตามลำดับเวลาที่ผ่านไป (Hoxby, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับพีระมิดแห่งการเรียนรู้ (Learning Pyramid) ในภาพที่ 3 ที่แสดงให้เห็นถึงอัตราเฉลี่ยความรู้คงทนที่ได้จากการเรียนรู้แบบต่างๆ กล่าวคือ การเรียนในห้องเรียนโดยฟังการบรรยาย (Lecture) จะมีอัตราเฉลี่ยความรู้

คงทนต่ำที่สุดคือร้อยละ 5 เท่านั้น ส่วนการเรียนการสอนแบบอื่น คือ การอ่านหนังสือตำรา (Reading) จะจดจำได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 การฟังและได้เห็น (Audio-visual) เช่น ดูโทรทัศน์หรือดูคลิปวิดีโอ จาได้ร้อยละ 20 การได้เห็นตัวอย่าง (Demonstration) จะช่วยให้จำได้ร้อยละ 30 การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่ม (Discussion Group) จะช่วยให้จำได้ถึงร้อยละ 50 การได้ทดลองปฏิบัติเอง (Practice doing) จะจำได้ถึงร้อยละ 75 และการได้สอนผู้อื่น (Teaching) เช่น การติวจะช่วยให้จำได้ถึงร้อยละ 90

ภาพที่ 3 อัตราเฉลี่ยความรู้คงทนที่ได้จากการเรียนรู้แบบต่างๆ

(ที่มา: <http://kruthaipy1.ning.com/forum/topics5598830:Topic:4547?commentId=5598830%3AComment%3A5070>)

โลกปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยข้อมูลต่างๆ มากมายซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของข้อความ สัญลักษณ์ ภาพและเสียง ข้อมูลเหล่านี้อาจมีการเชื่อมโยงกัน และข้อมูลบางอย่างสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ ได้อีกมากมายมหาศาลผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้คือการที่เราเห็นการเชื่อมโยงเหล่านี้ว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร อย่างไร รวมไปถึงการสังเกตเห็นถึงรูปแบบของการเชื่อมโยงต่างๆ จนทำให้เกิดเป็นความรู้ขึ้นมา (Siemens and Downes, 2004)

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นอุปกรณ์พื้นฐานในการดำเนินการทุกส่วนงาน ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนจึงควรปรับเปลี่ยนสอดคล้องกับพัฒนาการของเทคโนโลยีด้านนี้ด้วย

การสืบค้นข้อมูลทั้งภาพและเสียงจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น กูเกิ้ล (Google) วิกิพีเดีย (Wikipedia) หรือ ยูทูบ (YouTube) เป็นต้น จัดเป็นเครื่องมือสำคัญของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ ถ้ากระบวนการเรียนการสอนนำเทคโนโลยีด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ร่วมกับการบรรยาย ก็จะทำให้รูปแบบการเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น บทเรียนต่างๆ มีชีวิตชีวา (Animation) มากขึ้น นักศึกษาจะมีความตั้งใจเรียนมากกว่าเดิม กลับไปทบทวนความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และมีอัตราเฉลี่ยความรู้คงทนสูงกว่าเดิม ท้ายที่สุดก็จะทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นกว่าการสอนรูปแบบเดิมๆ ที่เน้นหนักแต่การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมี ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 ที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย กับปีการศึกษา 2551-2552 ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบรรยายร่วมกับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มที่ศึกษา

นักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา TPFS 3213 ชีวเคมีภาคการศึกษาที่ 3 (ภาคฤดูร้อน) ปีการศึกษา 2551 และ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 434 คนและ 395 คน ตามลำดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. เอกสารประกอบการบรรยายแบบอิเล็กทรอนิกส์หรืออีชีท (e-Sheet) : เข้าถึงได้จาก <http://ecourse.christian.ac.th/tec/nurse.html> จำนวน 14 บทดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 น้ำตาล โพลีแซคคาไรด์ และคาร์โบไฮเดรต
- บทที่ 3 กรดไขมันและลิปิด
- บทที่ 4 กรดอะมิโน เปปไทด์และโปรตีน
- บทที่ 5 เอนไซม์ สารเร่งชีวภาพ
- บทที่ 6 นิวคลีโอไทด์ ดีเอ็นเอและอาร์เอ็นเอ
- บทที่ 7 เมตาบอลิซึมและชีวพลังงานศาสตร์
- บทที่ 8 เมตาบอลิซึมของคาร์โบไฮเดรต
- บทที่ 9 เมตาบอลิซึมของกรดไขมัน และลิปิด
- บทที่ 10 เมตาบอลิซึมของอะมิโนและโปรตีน
- บทที่ 11 เมตาบอลิซึมของนิวคลีโอไทด์

บทที่ 12 การสังเคราะห์ดีเอ็นเอและอาร์เอ็นเอ

บทที่ 13 การสังเคราะห์โปรตีน

บทที่ 14 พันธุวิศวกรรม จีเอ็มโอและโคลนนิ่ง

2. เว็บไซต์ภาพเคลื่อนไหวแบบการ์ตูนและแบบ 3 มิติ (Cartoon / 3-D Animation website) :

- <http://www.mhhe.com/biosci/genbio/espv2/data/frontpage.html>

- <http://higheredbcs.wiley.com/legacy/college/boyer/0471661791/structure/structure.htm>

- <http://higheredbcs.wiley.com/legacy/college/boyer/0471661791/animations/animations.htm?newwindow=true>

3. คลิปวิดีโอ (VDO-Clip) (รายละเอียดอยู่ในเอกสารอ้างอิง)

4. เว็บไซต์แบบทดสอบ (Quizzes Website) :

- <http://higheredbcs.wiley.com/legacy/college/boyer/0471661791/quiz/quizzes.htm?newwindow=true>

5. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) :

- suphasita@yahoo.com

ตัวอย่างคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาตรงกับหัวข้อการบรรยายที่ 7.6 เรื่องการสังเคราะห์ ATP โดยปฏิบัติการเติมหมู่ฟอสเฟสในการหายใจระดับเซลล์ผ่านระบบลูกโซ่การขนส่งอิเล็กตรอน จากเว็บไซต์ยูทูบดอทคอม (<http://www.youtube.com/>) และหัวข้อการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ จากเว็บไซต์ภาพเคลื่อนไหวแบบการ์ตูน อีกทั้งมีแบบทดสอบจากเว็บไซต์ที่มอบหมายให้นักศึกษาเข้าไปทดสอบหลังจบบทเรียนด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เป็นต้น (ภาพที่ 4 - 6 ตามลำดับ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการศึกษาและรวบรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา TPFS3213

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ชีวเคมี จำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 3 (ภาคฤดูร้อน) ปีการศึกษา 2551 และครั้งที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้เกณฑ์การวัดผลการศึกษาแบบอิงเกณฑ์ตามระเบียบปฏิบัติมหาวิทยาลัยคริสเตียนว่าด้วยเกณฑ์การวัดผล การศึกษาระดับปริญญาตรี ฉบับที่ประกาศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2548

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยพิจารณาจากค่าการแจกแจงความถี่เป็นร้อยละโดยเฉลี่ยของแต่ละผลการเรียนระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552

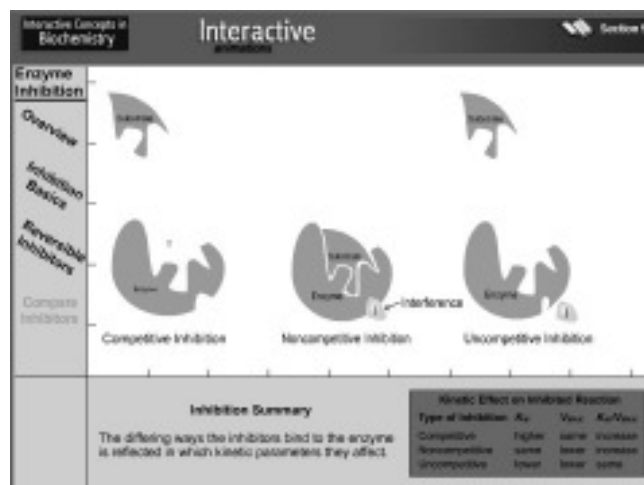
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชา ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552 โดยใช้สถิติแบบที (Two-Sample t-Test) (จันทร์ตน์ จินดารัตน์, 2551)

3. เปรียบเทียบลักษณะกราฟการแจกแจงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552

4. คำนวณจำนวนโปรตีนหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่นักศึกษาใช้สื่อสารซักถามข้อสงสัย แนะนำหรือวิจารณ์รูปแบบการเรียนการสอนเป็นร้อยละของนักศึกษาทั้งหมด

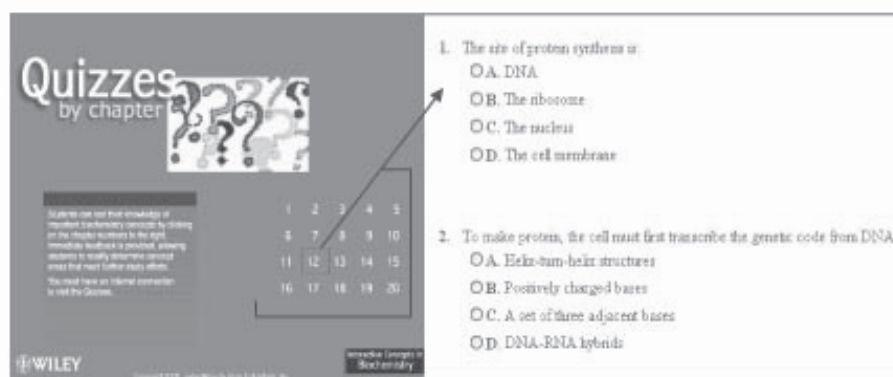

ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างจากคลิปวิดีโอ เรื่องการสังเคราะห์ ATP โดยปฏิกิริยาการเติมหมู่ฟอสเฟสผ่านระบบลูกโซ่การขนส่งอิเล็กตรอนจากเว็บไซต์ยูทูบดอทคอม (ที่มา : <http://www.youtube.com/watch?v=xbJ0nbzt5Kw&feature=related>)

ภาพที่ 5 ตัวอย่างภาพเคลื่อนไหวแบบการ์ตูน เรื่องการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ จากเว็บไซต์ภาพเคลื่อนไหวแบบการ์ตูน

(ที่มา: <http://higheredbcs.wiley.com/legacy/college/boyer/0471661791/animations/animations.htm?newwindow=true>)

ภาพที่ 6 ตัวอย่างแบบทดสอบบทที่ 12 จากเว็บไซต์แบบทดสอบ

(ที่มา: <http://higheredbcs.wiley.com/legacy/college/boyer/0471661791/quiz/quizzes.htm?newwindow=true>)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบรรยายร่วมกับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน ในภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2551 และในภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2552 พบว่านักศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังตารางที่ 2 และเมื่อ

นำจำนวนร้อยละของผู้ที่สอบได้แต่ละเกรด (A-F) ทั้ง 2 ปีการศึกษา มาหาค่าเฉลี่ย จะได้ผลสรุปดังตารางที่ 3 และในทำนองเดียวกัน เมื่อนำจำนวนร้อยละของผู้ที่สอบได้แต่ละเกรดของปีการศึกษา 2548-2550 จากตารางที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย จะได้ผลสรุปดังตารางที่ 4

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 ในตารางที่ 4 กับปีการศึกษา 2551-2552 ในตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น กล่าวคือ จำนวนผู้สอบได้เกรดเอเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.09 เกรดบีเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.23 เกรดซีเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.66 ขณะที่จำนวนผู้สอบได้เกรดดีลดลงร้อยละ 10.46 และจำนวนผู้ที่สอบตก (เกรดเอฟ) ลดลงร้อยละ 15.51 (ตารางที่ 5 และภาพที่ 7)

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับ ปีการศึกษา 2551-2552 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายวิชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 7) แสดง

ว่าการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอนทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาวิชาโดยมีค่าเฉลี่ยรายวิชาดีขึ้น

3. เมื่อเปรียบเทียบลักษณะกราฟการแจกแจงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมี ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับ ปีการศึกษา 2551-2552 พบว่า ปีการศึกษา 2548-2550 ลักษณะกราฟการแจกแจงข้อมูลมีแนวโน้มคล้ายรูปโค้งเบ้ทางลบอย่างชัดเจน (ภาพที่ 1) ส่วนปีการศึกษา 2551-2552 มีแนวโน้มคล้ายรูปโค้งปกติมากกว่า (ภาพที่ 8)

4. จำนวนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการสื่อสารซักถามข้อสงสัย แนะนำหรือวิจารณ์รูปแบบการเรียนการสอน ตลอดภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนทั้งสิ้น 63 ฉบับ จากนักศึกษาทั้งหมด 395 คน คิดเป็นร้อยละ 15.94

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2551-2552 *

คะแนน	เกรด	ปีการศึกษา			
		2551		2552	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
85 ขึ้นไป	A	19	4.38	24	6.08
80-84	B+	28	6.45	28	6.33
75-79	B	38	8.76	37	9.37
70-74	C+	49	11.29	42	10.63
60-69	C	152	35.02	144	36.46
55-59	D+	72	16.59	55	13.92
50-54	D	55	12.67	45	11.39
ต่ำกว่า 50	F	21	4.84	23	5.82
รวม		434	100.00	395	100.00

* ที่มา: ใบอนุมัติผลสอบระดับปริญญาตรี สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีสเคียน

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2551-2552 *

เกรด	ปีการศึกษา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	
	2551		2552		มาตรฐาน			
A	4.38	%	6.08	%	5.23	15.46	0.35	
B+	6.45	%	6.33	%	6.39			
B	8.76	%	9.37	%	9.07			
C+	11.29	%	10.63	%	10.96	46.7	0.55	
C	35.02	%	36.46	%	35.74			
D+	16.59	%	13.92	%	15.26	27.29	2.79	
D	12.67	%	11.39	%	12.03			
F	4.84	%	5.82	%	5.33		0.69	
รวม	100.00	%	100.00	%				

* ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2548-2550 *

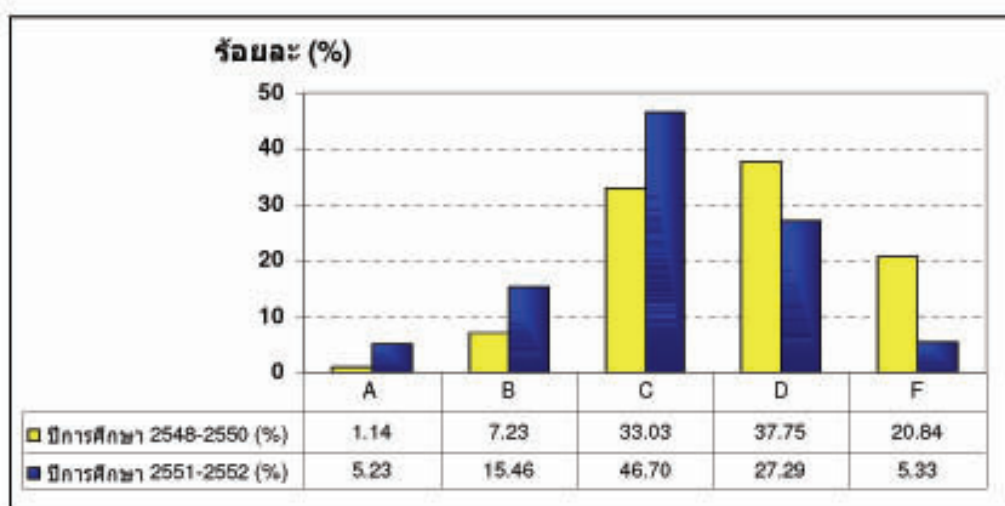
เกรด	ปีการศึกษา						เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	
	2548		2549		2550			มาตรฐาน	
A	0.42	%	1.75	%	1.23	%	1.14		0.67
B+	1.69	%	3.15	%	1.23	%	2.02	7.23	2.25
B	4.66	%	6.64	%	4.32	%	5.21		
C+	5.52	%	5.59	%	6.48	%	5.86	33.03	6.03
C	22.88	%	34.27	%	24.38	%	27.17		
D+	18.22	%	16.78	%	21.92	%	18.97	37.75	3.40
D	19.07	%	17.83	%	19.45	%	18.78		
F	27.54	%	13.99	%	20.99	%	20.84		6.78
รวม	100.00	%	100.00	%	100.00	%			

* ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 1

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย รายวิชาชีวเคมี
ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552 *

เกรด	ปีการศึกษา				เพิ่มขึ้น (+ %)	
	พ.ศ. 2548-2550		พ.ศ. 2551-2552		ลดลง (-%)	
A	1.14	%	5.23	%	+4.09	%
B	7.23	%	15.46	%	+8.23	%
C	33.03	%	46.70	%	+13.66	%
D	37.75	%	27.29	%	-10.46	%
F	20.84	%	5.33	%	-15.51	%
รวม	100.0	%	100.0	%		

* ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 3 และ 4

ภาพที่ 7 กราฟเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นร้อยละ โดยเฉลี่ย รายวิชาชีวเคมี
ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับปีการศึกษา 2551-2552

ตารางที่ 6 ข้อมูลทางสถิติ รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2548-2552 *

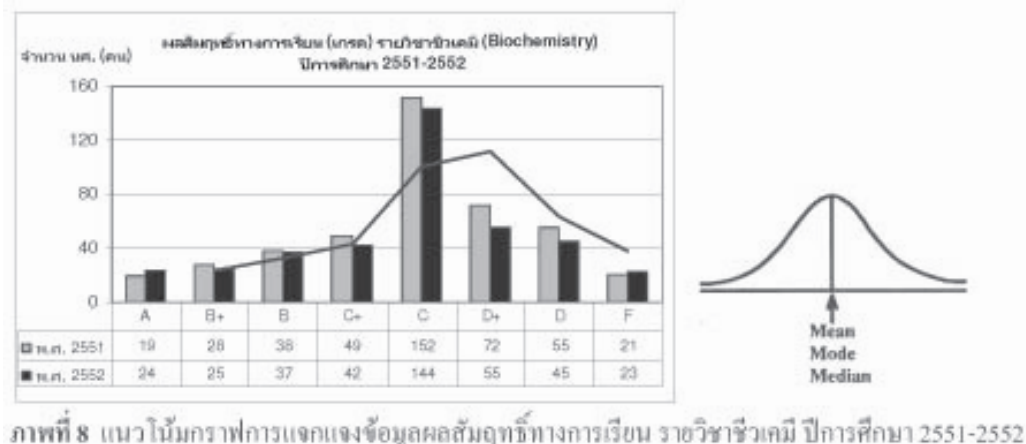
ข้อมูลทางสถิติ	ปีการศึกษา				
	2548	2549	2550	2551	2552
น.ส. ชงทะเบียนเรียน (คน)	244	312	421	447	403
น.ส. ขาดสอบ (F) (คน)	5	4	11	1	4
น.ส. ไม่มีสิทธิ์สอบ (F) (คน) -		3	14	3	1
น.ส. ขอลถอนรายวิชา (W) (คน) 3		19	71	6	3
น.ส. ได้สัญลักณ์ I (คน) -		-	1	3	-
น.ส. เข้าสอบจริง (คน)	236	286	324	434	395
คะแนนสูงสุด (%)	86	92	90	93	91
คะแนนต่ำสุด (%)	29	37	31	37	40
ค่าเฉลี่ย (%)	57	55	59	56	51
ค่าเฉลี่ย (%)	56.53	60.24	57.70	64.80	65.24
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (%)	10.80	10.44	10.16	10.71	10.93

* ที่มา: ใบอนุมัติผลสอบระดับปริญญาตรี สำนักบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ตารางที่ 7 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายวิชา ระหว่างปีการศึกษา 2548-2550 กับ ปีการศึกษา 2551-2552

	ปีการศึกษา				
	2548	2549	2550	2551	2552
ค่าเฉลี่ย (%)	56.63	60.24	57.70	64.80	65.24
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (%)	10.80	10.44	10.16	10.71	10.93
t			-4.822		
P-Value			0.01 *		

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

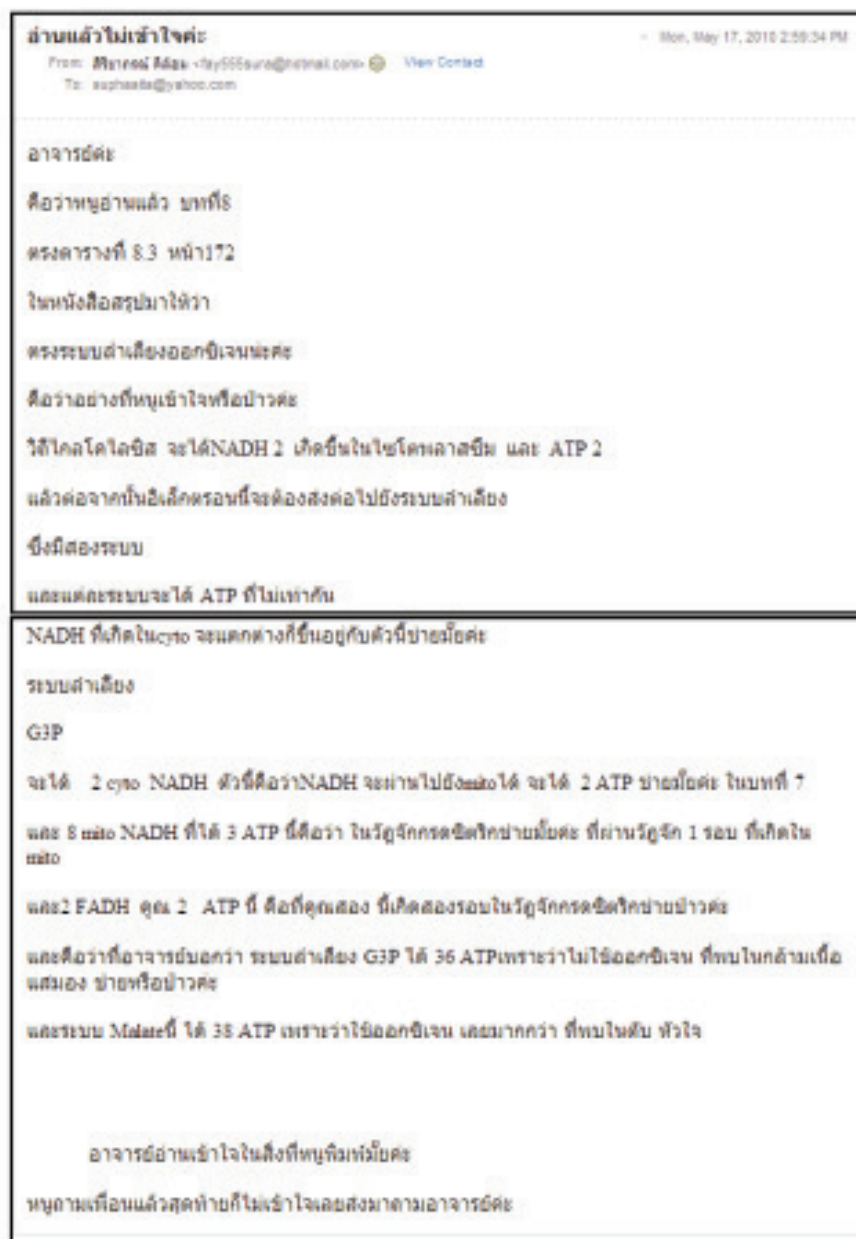
ภาพที่ 8 แนวโน้มกราฟการแจกแจงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาชีวเคมี ปีการศึกษา 2551-2552

อาจารย์ครับ ผมอยากได้เมสเสจที่ดีมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวเคมีครับ - Fri, February 26, 2010 11:29:57 AM
From: ศุภศิษย์ ... <sf_sri_733@hotmail.com> View Contact
To: saphasla@yahoo.com

อาจารย์ครับ ผมอยากได้เมสเสจที่ดีมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวเคมีครับ ที่อาจารย์บอกว่าใครอยากได้เมสก็

เมสมาหาอาจารย์ ช่วยส่งให้ผมหน่อยนะครับ ผมเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากเลยสำหรับการเรียนเนื้อหาวิชาชีวเคมี เพราะผมเองก็ไม่ชอบท่องแต่จะจำเป็นภาพยนตร์หรือว่าภาพเคลื่อนไหวหรือว่าภาพที่เป็นสื่ออะไรประมาณนี้ละครับ เมื่อวานนี้วันพฤหัสบดีที่ 25 กุมภาพันธ์ 53 อาจารย์มีวีซีดีสอนที่น่าสนใจมากเลยครับ ไม่น่าเบื่อทำให้ผมติดตามเนื้อหาไปจนจบครับ ถึงบรรยากาศจะน่าอนงค์เถอะครับ

ถ้าเป็นไปได้อยากให้อาจารย์สอนอย่างใจไปเรื่อยๆนะครับ

ภาพที่ 9 ตัวอย่างจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่วิจารณ์รูปแบบการเรียนการสอนและซักถามข้อสงสัย

ภาพที่ 10 ชั้นเรียนรายวิชาชีวเคมี ในห้องประชุม 02-201

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การเรียนการสอนด้วยการบรรยายร่วมกับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้นักศึกษามีความสนใจเรียน เข้าใจเนื้อหาวิชาดีกว่าการสอนที่เน้นแต่การบรรยายตามเอกสารประกอบ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมี

1. การสอบถามความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอนและหรือชนิดของสื่อการเรียนที่ได้จาก

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ว่า สื่อหรือรูปแบบการสอนแบบใดสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาการเรียนหรือสร้างแรงจูงใจในการทบทวนบทเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง มากน้อยแตกต่างกันอย่างไร

2. การติดต่อสื่อสารซักถามข้อสงสัยต่างๆ อาจเลือกใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) หรือ ทวิตเตอร์ (Twitter) ว่านำมาใช้ได้สะดวกกว่าไปรษณีย์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- จอร์จ ซีเมนส์และสตีเฟน ดาวล์. (2547). **ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism).**
 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://cubiccreative.org/blog/tag/connectivism/>.
 (วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤษภาคม 2553).
- จันทร์รัตน์ จินดารัตน์. (2551). **การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Excel ในการทดสอบแบบเอฟและที.**
 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.dss.go.th/dssweb/st-articles/files/bla_5_2549_excel-F-test.pdf (วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤษภาคม 2553).
- ชูศรี วงศ์รัตน์.(2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (บรรณธิการ).(2551). อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา.
 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Bandiera, O., Larcinese, V and Rasul, I. (2010). Heterogeneous Class Size Effects: New Evidence from a Panel of University Students. Forthcoming, **Economic Journal**.
 [online]. Available from : <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/4471>[2010]
- Hoxby, C. (2000). The Effects of Class Size on Student Achievement: New Evidence from Natural Population Variation. **Quarterly Journal of Economics** 116: 1239-86.
 [online]. Available from : <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/4471>[2010]
- แหล่งอ้างอิงคลิปวิดีโอ (VDO-Clip Website):**
- บทที่ 1: Intro to Biochemistry 4130:
http://www.youtube.com/watch?v=iZGAaAjdH_w&feature=Playlist&p=E5C146FF002D2574&playnext_from=PL&playnext=1&index=3
 Tour of an Animal Cell: <http://www.youtube.com/watch?v=PXbv95P3uhl&feature=related> (4.36 m)
 Tour of a Plant Cell: <http://www.youtube.com/watch?v=LMVQ-INMSVw&NR=1>
 (1.45 m)
- บทที่ 2: Carbohydrates.m4v: <http://www.youtube.com/watch?v=QckfYvIVu4&feature=related>
 (3.48 m)
- บทที่ 3: Voyage inside the Cell: Membrane: <http://www.youtube.com/watch?v=GW0lqf4Fqpg&feature=related> (1.23 m) How Trans Fats Became Our Enemy: <http://www.youtube.com/watch?v=ha-DNTOooXk>
 (8.37 m)
- บทที่ 4: Science Animation (amino acids): <http://www.youtube.com/watch?v=ha-DNTOooXk>
 (2.04 m)
 Protein Structure: <http://www.youtube.com/watch?v=lijQ3a8yUYQ&NR=1> (0.51 m)

- บทที่ 5: A Basic Understanding of Enzymes: <http://www.youtube.com/watch?v=DPPkQnhsUaQ&feature=related> (3.13 m)
- บทที่ 6: DNA STRUCTURE: <http://www.youtube.com/watch?v=I-hrLs03KjY&NR=1> (1.12 m)
- บทที่ 7: Anabolism-Catabolism : <http://www.youtube.com/watch?v=vOOM-Qjdj88> (0.55 m)
Electron Transport Chain: <http://www.youtube.com/watch?v=xBJ0nbzt5Kw&feature=related> (3.49 m)
- บทที่ 8: Glycolysis Overview for Cellular Respiration: <http://www.youtube.com/watch?v=x-stLxqPt6E&feature=related> (1.21 m)
Fermentation. Lactic Acid and Ethanol: http://www.youtube.com/watch?v=y_k8xLrBUfg&feature=related (0.53 m)
The Krebs Cycle Overview (Citric Acid Cycle) : <http://www.youtube.com/watch?v=aCypoN3X7KQ&NR=1> (1.54 m)
- บทที่ 9: How cholesterol clogs your arteries: <http://www.youtube.com/watch?v=fLonh7ZesKs&feature=related> (5.36 m)
- บทที่ 10: Glutathione: What is it and why is it important to my body?: <http://www.youtube.com/watch?v=8gH5ivBdRrk> (6.38 m)
- บทที่ 11: Animation Cancer: <http://www.youtube.com/watch?v=unTshYSctAQ&feature=related> (5.42m)
- บทที่ 12: DNA Replication: <http://www.youtube.com/watch?v=-mtLXpgjHLo&NR=1> (2.04 m)
- บทที่ 13: DNA Transcription and Protein Assembly: <http://www.youtube.com/watch?v=983lhh20rGY&feature=related> (3.02 m)
- บทที่ 14: Genetic Engineering Animation: <http://www.youtube.com/watch?v=AEINuCL-5wc&feature=related> (3.04 m)

**แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน***
**Life Security Trends of Undergraduate Students in Private
Higher Educational Institutions**

ธนพร ศรีพงษ์**
นิพนธ์ ทวีพทะกุลธร***
วรรณ ชื่นจุ****
สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการมีงานทำและรายได้ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว และ ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม 3) ปัญหาและความต้องการเพื่อความมั่นคงในชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสถาบัน

อุดมศึกษาเอกชน 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี นครปฐม และปทุมธานี และได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 6 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยสยาม วิทยาลัยราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน และมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square)

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด

** ผู้อำนวยการสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

*** ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการและหอสมุด มหาวิทยาลัยคริสเตียน

**** ผู้ช่วยคณบดี คณะการจัดการและการบัญชี มหาวิทยาลัยคริสเตียน

***** ผู้อำนวยการสำนักบริหารบุคลากร มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00-2.99 เรียนอยู่กลุ่มสาขา วิชาการบริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยวและเศรษฐศาสตร์ มีภูมิลำเนาอยู่ใน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพธุรกิจอิสระ มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 200,000 บาท

2. แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ เกรดเฉลี่ย สะสม กลุ่มสาขาวิชา ภูมิลำเนา รายได้เฉลี่ยต่อปีของ บิดามารดา และอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were 1) to study life security trends of undergraduates in private higher educational institutions, 2) to study the relevance of personal factors and life security trends of undergraduates in private higher educational institutions in 6 areas such as, habitation, health, employment and income, security of life and asset, married life and family relationship, and social and cultural reinforcement, 3) the problems and needs for life security. The samples of this research composed of 400 undergraduates from private higher educational institutions in four provinces such as Bangkok, Nonthaburi, Nakhon Pathom, and Pathumthani. The purposive sampling was applied to the six selected target institutions which were Bangkok University, Assumption University, Siam University, Ratchaphruek College, Christian University of Thailand, and Rangsit University.

The statistics used in the analysis included percentage, mean, standard deviation and Chi-square test. The results were as follows:

1.The majority of the samples were males. Their GPA was between 2.00 – 2.99. Most of them studied in Business Administration, Commerce, Accountancy, Management, Tourism and Economics. They lived in Bangkok and vicinity. Their parents or their guardians were business owners with an income per year of less than 200,000 baht.

2.The life security trends of undergraduates in private higher educational institutions were moderate.

3.The personal factors about gender, GPA, major, hometown, occupation and average income per year of parents were correlated with life security trends of undergraduates, and the result was statistically significant at .05 level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชากรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้สรุปสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2550 โดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ มีองค์ประกอบ 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ความมั่นคงส่วนบุคคล ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม และการเมืองและธรรมาภิบาล ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์มีค่าต่ำสุด-สูงสุดระหว่าง 0-100 ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมทั้งประเทศในปี 2550 มีค่าเฉลี่ย 69.65 ค่าสูงสุด 87.87 ค่าต่ำสุด 11.00 เมื่อพิจารณาในระดับความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมเป็นรายภาคพบว่า ภาคใต้และภาคกลางมีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับค่าเฉลี่ยดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศในรายมิติของปี 2550 พบว่ามิติที่มีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์สูงสุดคือ มิติสิทธิและความเป็นธรรม 70.29 รองลงไปคือมิติการศึกษา 70.02 มิติสังคม-วัฒนธรรม 69.99 มิติที่มีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ต่ำสุดคือ มิติครอบครัว 68.98 จังหวัดที่มีค่าดัชนีต่ำสุด 10 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต สมุทรปราการ นนทบุรี ชลบุรี ปทุมธานี นครปฐม กระบี่ และปัตตานี (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550 : 3-7)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักเรียนระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 4 จังหวัดได้แก่

กรุงเทพมหานคร นนทบุรี นครปฐม และปทุมธานี เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ประกอบกับนักเรียนระดับปริญญาตรี เป็นวัยที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่วัยทำงาน และสร้างหลักประกันความมั่นคงของชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการมีงานทำและรายได้ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว และด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม
3. ศึกษาปัญหาและความต้องการเพื่อความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการวิจัยตามมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในชีวิต โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการมีงานทำและรายได้ ด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของ

ครอบครัว และด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. เกรดเฉลี่ยสะสม
3. กลุ่มสาขาวิชา
4. ภูมิถาเนา
5. รายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัว
6. อาชีพของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม

แนวโน้ลความมั่นคงในชีวิต

1. ที่อยู่อาศัย
2. สุขภาพอนามัย
3. การมีงานทำและรายได้
4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. การมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว
6. การสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาปีสุดท้าย ระดับปริญญาตรี ของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี และได้เลือกกลุ่ม ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi- stage sampling) ดังนี้

ชั้นที่ 1 สุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งอยู่ใน 4 จังหวัด ดังกล่าว โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 6 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยสยาม วิทยาลัย ราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน และมหาวิทยาลัย รังสิต

ชั้นที่ 2 สุ่มนักศึกษาปีสุดท้ายของแต่ละ สถาบันจำนวน 13,522 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple random sampling) คำนวณ ตามสัดส่วนของนักศึกษาปีสุดท้ายในแต่ละมหาวิทยาลัย

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 400 คน แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 150 คน มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ 62 คน มหาวิทยาลัยสยาม 60 คน วิทยาลัย ราชพฤกษ์ 19 คน มหาวิทยาลัยคริสเตียน 16 คน และมหาวิทยาลัยรังสิต 93 คน

เครื่องมือที่ใช้ทำการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหา (Contents validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์ คุณภาพของเครื่องมือ หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .7541

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนักศึกษาปีสุดท้ายที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี นครปฐม และปทุมธานี โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล 6 ด้าน ได้แก่ 1) เพศ 2) เกรดเฉลี่ยสะสม 3) สาขาวิชา 4) ภูมิลำเนา 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 6) อาชีพของผู้ปกครอง ส่วนแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต ได้ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิดของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2550 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) และนำมาปรับปรุงเป็นองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ที่อยู่อาศัย 2) สุขภาพอนามัย 3) ภาวะการมีงานและรายได้ 4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5) การมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว 6) การสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square)

4. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อความมั่นคงในชีวิต โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนวางแผนเกี่ยวกับความมั่นคงในชีวิต ให้แก่นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อความมั่นคงในชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.50 เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.25 มีเกรดเฉลี่ยสะสม อยู่ระหว่าง 2.00-2.99 ร้อยละ 34.25 เรียนอยู่กลุ่มสาขาวิชา บริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยวและเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 48.25 มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล ร้อยละ 38.75 บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 200,000 บาท และร้อยละ 41.50 บิดามารดาหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจอิสระ เช่นค้าขาย ดังตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม กลุ่มสาขาวิชา ภูมิลำเนา รายได้เฉลี่ยต่อปีของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (N = 400 คน)

ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	186	46.50
ชาย	214	53.50
รวม	400	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
G.P.A. ต่ำกว่า 2.00	10	2.50
G.P.A. 2.00- 2.99	249	62.25
G.P.A. 3.00 ขึ้นไป	141	35.25
รวม	400	100
กลุ่มสาขาวิชา		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	57	14.25
วิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ	55	13.75
วิศวกรรมศาสตร์	69	17.25
เกษตรศาสตร์	9	2.25
บริหารธุรกิจ	137	34.25
มนุษยและสังคมศาสตร์	73	18.25
รวม	400	100
ภูมิดำเนา		
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	193	48.25
ภาคกลาง	60	15.00
ภาคเหนือ	17	4.25
ภาคตะวันออกเฉียง	19	4.75
ภาคตะวันตก	6	1.50
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50	12.50
ภาคใต้	55	13.75
รวม	400	100
รายได้เฉลี่ยต่อปีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า 200,000 บาท	155	38.75
200,001- 300,000 บาท	101	25.25
300,001 – 400,000 บาท	43	10.75
400,001 บาทขึ้นไป	101	25.25
รวม	400	100

ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง	45	11.25
เกษตรกร	75	18.75
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ/ลูกจ้าง	19	4.75
รัฐวิสาหกิจ	54	13.50
พนักงานหรือลูกจ้างในบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน	166	41.50
ดำเนินธุรกิจอิสระ เช่น ค้าขาย	1	0.25
พนักงานองค์กรระหว่างประเทศ	40	10.00
อื่น ๆ		
รวม	400	100

2. การวิเคราะห์แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความมั่นคงในชีวิตรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.22$, S.D. = 0.19) โดยความมั่นคงที่มีอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว และสามารถจำแนกความมั่นคงในชีวิตของแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 0.38)

2.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความมั่นคงในชีวิตด้านสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.25$, S.D. = 0.29)

2.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มีความมั่นคงในชีวิตด้านการมีงานและรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.01$, S.D. = 0.22)

2.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความมั่นคงในชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.23$, S.D. = 0.32)

2.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความมั่นคงในชีวิตด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.35$, S.D. = 0.25)

2.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.98$, S.D. = 0.28)

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ตาราง แสดง ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความมั่นคงในชีวิต

ความมั่นคงในชีวิต	$\bar{X}$	SD	ระดับความมั่นคง
ที่อยู่อาศัย	2.48	0.38	มาก
สุขภาพอนามัย	2.25	0.29	ปานกลาง
การมีงานทำและรายได้	2.04	0.22	ปานกลาง
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	2.23	0.32	ปานกลาง
การมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว	2.35	0.25	มาก
การสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม	1.98	0.28	ปานกลาง
รวม	2.22	0.19	ปานกลาง

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

3.1.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการได้รับสิทธิหลักประกันสุขภาพบัตรทอง จำนวนครั้งในการออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต ด้านการคาดว่าจะมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต ด้านการวางแผนจะทำประกันชีวิต และด้านวิธีการที่จะทำให้รู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน

ได้แก่ การพกอาวุธไว้ป้องกันตัว การซื้ออุปกรณ์ไว้ป้องกันตัว การแต่งตัวให้รัดกุมไม่ล่อแหลม การหลีกเลี่ยงสถานที่เปลี่ยวและแหล่งอบายมุข หลีกเลี่ยงการเดินทางในเวลาเช้ามืดหรือมืดค่ำ และไม่จำเป็นต้องวางแผนเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้รู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการตัดสินใจมีชีวิตคู่ เหตุผลที่จะใช้ในการตัดสินใจเลือกคู่ชีวิตในอนาคต ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ อื่นๆ เช่น นิสัย ความประพฤติดี จิตใจดีงาม เข้ากับครอบครัวได้ ความรับผิดชอบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบัน ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา อยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงาน ไม่ใช่เรื่องแปลก ถ้าจะเลี้ยงลูกคนเดียว อยู่เป็นโสด ด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวในอนาคต ได้แก่ ดูแลทุกข์สุขและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมบันเทิงร่วมกันเป็นประจำ รับประทานอาหารร่วมกันเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม คือ หลังจากสำเร็จการศึกษา ถ้าพบปัญหาจะไปปรึกษาบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติ อาจารย์ เพื่อน ความสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ บันเทิง การเมือง กีฬา และหลังจากสำเร็จการศึกษาและมียางงานจะใช้เวลาในวันหยุดพักผ่อนช่วงเทศกาล 3-4 วัน เพื่อทำกิจกรรม ได้แก่ การไปสังสรรค์กับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสมกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

3.2.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการดูแลสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านประเภทของงานที่คาดว่าจะทำ ลักษณะงานที่คาดว่าจะตรงสาขาวิชา ค่าตอบแทนสูง โอกาสก้าวหน้า เป็นงานที่ชอบ มีความกดดันในอาชีพ เป็นงานที่ทำหาย บิดามารดาประกอบอาชีพนั้น เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่คาดว่าจะได้รับ และหางานที่ถูกต้องไม่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสม ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.2.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสม

มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ได้แก่ ร่วมปรึกษาหารือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตในด้าน ที่ว่า หลังจากสำเร็จการศึกษาและมียางงานจะใช้เวลาในวันหยุดพักผ่อนช่วงเทศกาล 3-4 วัน เพื่อทำกิจกรรม ได้แก่ การไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชากับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.3.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

3.3.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการได้รับสิทธิหลักประกันสุขภาพ บัตรทอง การออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา ลักษณะงานที่คาดว่าจะตรงสาขาวิชา ความรู้สึกต่ออาชีพที่คาดว่าจะทำได้ เป็นอาชีพที่มั่นคงโอกาสก้าวหน้า ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา ความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอาชีพที่มีเกียรติและสามารถศึกษาต่อได้ง่าย เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่คาดว่าจะได้รับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้าน ไรภยใช้เจ็บที่รุนแรงถึงชีวิต การวางแผนจะทำ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ประกันภัยในด้านต่าง ๆ เช่น ประกันรถยนต์ ประกันชีวิต ไม่ได้วางแผนที่จะทำประกันภัย วิธีการที่จะทำให้รู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน ได้แก่ การซื้ออุปกรณ์ไว้ป้องกันตัว การแต่งตัวให้รัดกุมไม่ส่อแหลม การหลีกเลี่ยงสถานที่เปลี่ยวและแหล่งอบายมุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการตัดสินใจมีชีวิตคู่ เหตุผลที่จะใช้ในการตัดสินใจเลือกคู่ชีวิตในอนาคต ได้แก่ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เชื้อชาติศาสนา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ไม่ใช่เรื่องแปลกถ้าจะเลี้ยงลูกคนเดียว ดูแลทุกข์สุขและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมบันเทิงร่วมกันเป็นประจำ รับประทานอาหารร่วมกันเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านความสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ บ้านเกิด การเมือง ชาวเศรษฐกิจกีฬา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.4.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

3.4.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านจำนวนครั้งที่การออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา มีความสัมพันธ์กับ

แนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านปัญหาการหางาน ทำหลังสำเร็จการศึกษา ได้แก่ เงินเดือนน้อย ครอบครัวมีหนี้สิน และหนี้สินของผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.4.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบัน ได้แก่ อยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงาน ความสัมพันธ์ของคู่ครองเป็นแบบเริ่มต้นกันง่ายพอเลิกกันก็ไม่ง่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิภูลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อปีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.5.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการครอบครองที่อยู่อาศัยของบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านสุขภาพอนามัย

3.5.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านความรู้สึกต่ออาชีพที่คาดว่าจะทำได้ เป็นงานที่ชอบ เหมาะกับบุคลิกภาพ เป็นงานที่ทำหาย

บิดามารดาประกอบอาชีพนั้น เห็นคนอื่นมีความสำเร็จในอาชีพนั้น เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่คาดว่าจะได้รับ ปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาได้แก่ ขาดคนสนับสนุน เงินเดือนน้อย ถ้าไม่มีการทำงานจะได้เงินเป็นค่าใช้จ่ายจากใคร และหนี้สินของผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการวางแผนจะทำประกันภัยในด้านต่างๆ เช่น ประกันรถยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านเหตุผลที่จะใช้ในการตัดสินใจเลือกคู่ชีวิตในอนาคต ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ไม่ใช่เรื่องแปลกถ้าจะเลี้ยงลูกคนเดียว และด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ได้แก่ ไม่จำเป็นต้องวางแผนสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อปีของบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม

3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองกับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

3.6.1 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

3.6.2 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมี

ความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านจำนวนครั้งในการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6.3 ด้านการมีงานทำและรายได้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านประเภทของงานที่คาดว่าจะทำ ลักษณะงานที่คาดว่าจะตรงสาขาวิชา ด้านความรู้ลึกต่ออาชีพที่คาดว่าจะทำ ได้แก่ เป็นงานที่ชอบ ความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอาชีพที่น่าสนใจ สามารถศึกษาต่อได้ง่าย บิดามารดาประกอบอาชีพนั้น และหนี้สินของผู้ตอบแบบสอบถาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านวิธีการที่จะทำให้รู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน ได้แก่ หลีกเลี่ยงการเดินทางในเวลาเช้ามืดหรือมืดค่ำ และไม่จำเป็นต้องวางแผนเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้รู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว

3.6.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิตด้านหลังจากสำเร็จการศึกษาและมีการทำงานจะใช้เวลาในวันหยุดพักช่วงเทศกาล 3-4 วัน เพื่อทำกิจกรรมได้แก่ การไปท่องเที่ยวต่างประเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัญหาที่คาดว่าจะพบในอนาคต ได้แก่ การหางานทำไม่ได้ การว่างงาน หรือไม่มีการทำ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

การแย่งงาน ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาในการทำงาน ได้แก่ การปรับตัวในการทำงาน อุปสรรคด้านการแข่งขัน และปัญหากับเพื่อนร่วมงานและงานที่ทำไม่มั่นคงหรือแน่นอน ไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย ไม่พอค่าใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัว การทำงานที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ปัญหาการเมือง ปัญหาชีวิตครอบครัว ปัญหาโลกร้อนและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบ ปัญหาสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บและปัญหาสังคมอาชญากรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ เกรดเฉลี่ยสะสม กลุ่มสาขาวิชา ภูมิสำเนา รายได้เฉลี่ยต่อปีของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และอาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ความมั่นคงในชีวิตของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านที่อยู่อาศัย สำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในระดับมาก สำหรับการคาดการณ์ที่อยู่อาศัยในอนาคต พบว่านักศึกษาจะแสวงหาที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากขึ้น และแนวโน้มที่อยู่อาศัยจะอยู่ในเมืองซึ่งเป็นแหล่งการคมนาคมสะดวก และมีลักษณะเป็นคอนโดมิเนียมและบ้านเดี่ยวมีบริเวณตามวิถีชีวิตคนในเมืองสำหรับคนรุ่นใหม่ ดังนั้นนักศึกษากลุ่มนี้จึงควรที่จะเรียนรู้การวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างฐานะทางการเงินสำหรับให้ได้มาซึ่งที่อยู่อาศัยที่คาดหวังไว้

1.2 ด้านการมีงานทำและรายได้ นักศึกษาคาดหวังว่างานที่ได้รับจะมีความมั่นคงและพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้เข้าทำงาน สถาบันอุดมศึกษา จึงควรที่จะให้ความสำคัญกับการแนะแนว

อาชีพให้มากยิ่งขึ้น และในแต่ละหลักสูตร/สาขาวิชาควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และหรือรายวิชาสหกิจศึกษา ซึ่งจะเป็นการฝึกประสบการณ์จริงในการทำงานให้กับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ประเภทของงาน ลักษณะงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของตนเองรวมทั้งการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกฝนความอดทนและการปรับตัว รวมทั้งการใช้จ่ายและการออมเงิน

1.3 ด้านสุขภาพอนามัย จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความมั่นคงในระดับปานกลาง และแม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยไม่มาก และกลุ่มสูบบุหรี่มีน้อย สถาบันอุดมศึกษาควรมีนโยบายการส่งเสริมสุขภาพได้แก่ การจัดโครงการรณรงค์ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำคู่มือการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น

1.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งในบ้านและนอกบ้าน แต่จากสภาพปัญหาลังคมในปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมและอุบัติเหตุต่างๆ ได้ง่าย ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรให้คำแนะนำในการป้องกันตนเองให้มีความปลอดภัยและการใช้ชีวิตในแต่ละวันอย่างระมัดระวัง และไม่ประมาท เนื่องจากบริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยมักมีอาชญากรรมเกิดขึ้นเป็นประจำ นอกจากนั้นส่วนงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรช่วยกันรณรงค์ป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาความปลอดภัย โดยการจัดเวรยาม ตรวจตราและการดูแลสุขภาพแวดล้อมภายในชุมชน

1.5 ด้านการมีชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของครอบครัว สถาบันอุดมศึกษาควรสอดแทรกจริยธรรมในเรื่องการใช้ชีวิตคู่เพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

ซึ่งอาจมีผลกระทบกับการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวและควรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้วยการทำกิจกรรมกันทั้งร่วมกัน ก็จะเป็นแนวทางในการลดการหย่าร้างและลดความคิดที่จะใช้ชีวิตคู่ตามลำพัง

1.6 ด้านการสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าสังคมไทยยังยึดติดบิดามารดาเป็นหลักที่พึ่งพิงอยู่ แต่ในบางครั้งเพื่อนได้กลับกลายเป็นที่ปรึกษาของนักศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเสนอแนะให้สถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาให้มากขึ้นเพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้ในการคบหาเพื่อนและรู้จักปรับตัวให้อยู่รอดในสังคม และร่วมสร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีกับนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความมั่นคงในชีวิตด้านการมีงานทำและรายได้ในระดับ

ปานกลางและปัญหาที่คาดว่าจะพบคือการคาดว่าจะมี ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อได้เข้าทำงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอ ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติหรือสหกิจศึกษาในทุกหลักสูตร/สาขาวิชา เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ตรงและเรียนรู้สภาพการทำงานจริงก่อนจบการศึกษา รวมทั้งควรประสานงานกับหน่วยงานหรือบริษัทให้รองรับการจัดหางานให้กับนักศึกษา นอกจากนั้นควรจัดให้มีการแนะแนวอาชีพเพิ่มขึ้น หรือให้ความรู้ในเรื่องลักษณะงานและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และการสร้างครอบครัวให้เกิดความมั่นคงในชีวิตต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิต. (2550). **สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2550**. กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิต.
- กองส่งเสริมการมีงานทำ. (2547). **การตัดสินใจเลือกอาชีพ**. กรุงเทพฯ : กรมการจัดหางาน
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.
- ไชยยศ ธงภักดี. (2547). **ปัจจัยที่ใช้ประกอบการเลือกอาชีพและการเตรียมตัวของนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดุขฎิ อายุวัฒน์ และสร้อยบุญ ทราญทอง . (2551). **การพัฒนาความมั่นคงในชีวิตของวัยรุ่นในชนบทอีสาน**. วิทยานิพนธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พีรวัชร เวียงคำ. (2543). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น** . วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยคริสเตียน.
- สังคม ศุภรัตน์กุล และคณะ. (2551). **ความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนกลายเป็นเมือง**. หนองบัวลำภู : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู.

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2545). **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 29 (พ.ศ.2551-2565)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา รองสอง (พ.ศ.2549-2553)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุทธิภาส ศิริวรรณะ. (2544). **ทัศนะของประชาชนต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต : กรณีศึกษา บริษัท เอ.ไอ.เอ. จำกัด**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ในผู้สูงอายุในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*

The Application of Clinical Nursing Practice Guideline on Reducing Severity of Knee Osteoarthritis in the Elderly at Cha-um District in Petchaburi Province

จิรพรรณ เชี่ยวชา **

พันเอกหญิง ดร. นงพิมล นิมิตรอนันท์ ***

ดร. สุพัฒน์ คำสอน ****

บทคัดย่อ

โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis) เป็นโรคที่สัมพันธ์กับความเสื่อมของร่างกายในผู้สูงอายุ และส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นการเพิ่มภาระสำหรับผู้ดูแลที่มักเป็นวัยแรงงานอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม ก่อน - หลัง เพื่อศึกษาผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชน (บุษบงก์ วิเศษพลชัย, 2550) ซึ่งประกอบด้วยการประเมินภาวะสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องข้อเข่าเสื่อม การออกกำลังกาย การประคบสมุนไพร การควบคุมน้ำหนักตัว การผ่อนคลายความเครียด และการดูแลที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ ที่ได้รับการวินิจฉัยตรวจ คัดกรองโรคข้อเข่าเสื่อมความรุนแรง

ระดับน้อย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 60 คน สุ่มจับฉลากชุมชน 2 ชุมชน เป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า แบบประเมินความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม และแบบสอบถามความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยแนวปฏิบัติการพยาบาลดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชนเพื่อชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที (t-test, paired t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Ancova)

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

** นักศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลกลุ่มงานเวชกรรมครอบครัวและชุมชน โรงพยาบาลชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ประธานสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย คริสเตียน

**** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ รองคณบดีฝ่ายบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ผลการวิจัย พบว่า ในระยะหลังการใช้
ปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรค
ข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ กลุ่มทดลองมีความรุนแรงของ
อาการปวดข้อเข่าและความวิตกกังวลน้อยกว่า และม
ีความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมมากกว่าก่อนเข้าร่วมการ
ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบ
ระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีความวิตกกังวล
น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และมีความรู้เรื่องโรคข้อเข่า
เสื่อมมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัยเสนอว่า ควรมีการติดตามประเมินความรุนแรง
ของอาการปวดเข่าและการปฏิบัติตนตามแนวปฏิบัติ
การพยาบาลฯ อย่างต่อเนื่อง ควรให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ
รวมทั้งผู้ดูแลด้วยการสอนแสดงประกอบการใช้สื่อ
ที่หลากหลายรูปแบบ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ระหว่างผู้สูงอายุภายในชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้ง
การเผยแพร่แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ชุดนี้ ไปสู่
ประชาชนกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ

Abstract

At present, the number of the
elderly is increasing, and many of them
are facing health problems. Osteoarthritis
is recently a major public health problem
among aging populations. Osteoarthritis of
the knee is a chronic degenerative
disease which affect their physical health,
mental health, socio-economic, and
quality of life among the elderly. The
purpose of this study was to test the
effects of clinical nursing practice
guidelines (CNPG) to reduce knee pain,
anxiety about illness and knowledge of
illness among the elderly with mild severity of
osteoarthritis. The study was conducted from
January to April 2010 in Cha-um
communities, Petchaburi province. Its
design was two group pre-post-test
quasi-experimental research.

The samples consisted of 60
subjects those were divided and sampling into
experimental group and comparison group.
The 30 subjects in each group, were selected
by using purposive criterias. During the
experimental period, the samples joined group
learning and were demonstrated self-care
procedures following the CNPG. The content

of CNPG consisted of health assessment,
health education and practicing about
disease control, exercise program, herbal hot
compression, appropriate nutrition and weight
control, relaxation technique, and home health
care. Whereas the comparison group received
routine care from primary care personnels.
The assessment tools included 1) personal
data which comprised of gender, age,
educational status, marital status, and
income 2) the knee painfulness assessment
form; pain perception during plain walking step,
raising and sitting on the hell, tense joint
assessment in all motions and changeable
position from sit-down to stand up 3) anxiety
assessment and 4) knowledge of
Osteoarthritis disease. Collected data were
analyzed by using descriptive statistics,
independent t-test comparing the
pre-post intervention mean scores of
knowledge, anxiety and pain scores. ANCOVA
used with the pre-post scores as a
covariant variable comparison of knowledge
scores between the experimental group and
comparison group. The results of this study
were as follow :

1. After attending the program, the mean of pain score and anxiety score in experimental group were significantly lower than before attending the program ($p < 0.05$); However, the mean of knowledge scores in experimental group were significantly higher than before attending the program ($p < 0.05$).

2. After attending the program and comparing between two groups, the mean of anxiety score in experimental group were significantly lower than the comparison group ($p < 0.05$); However, the mean of

knowledge scores in experimental group were significantly higher than the comparison group ($p < 0.05$).

In conclusion, this study revealed that this CNPG is effective and relevant to improve quality of life among the elderly with Osteoarthritis in rural area. In addition, using the group learning technique and participation of family members and health volunteers can be applied for another risk reductions and complication of chronic illness in the community.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันพบว่า ประชากรผู้สูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับประเทศไทยเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรแล้ว พบว่าแม้ว่าอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรจะลดลงแต่ประชากรกลับมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นทั้งเพศชายและเพศหญิง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) จากการคาดประมาณการประชากรไทย พ.ศ. 2534-2558 มีแนวโน้มชัดเจนว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก การมีอายุขัยที่ยาวนานขึ้น ประกอบกับสภาพร่างกายมีความเสื่อมตามวัย ทำให้เกิดความเจ็บป่วยได้ง่าย โดยเฉพาะโรคเรื้อรังและสภาวะทุพพลภาพ ส่งผลถึงภาวะพึ่งพาที่สูงขึ้นตามลำดับ โรคเรื้อรังที่สำคัญในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคข้อเข่าเสื่อม ความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2543) โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis) เป็นโรคที่สัมพันธ์กับความเสื่อมของร่างกาย ปัจจัยสำคัญที่สุดของการเกิดโรคข้อเข่าเสื่อม คือ อายุที่มากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุต้องเผชิญกับโรคนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โรคนี้ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ ครอบครัว และสังคมอย่างมาก ทำให้เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล ทั้งยังเป็นภาระการดูแลสำหรับผู้ดูแลที่มักเป็นวัยแรงงานอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุเช่นกัน ปัจจุบันมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 62,760 คน ข้อมูลจากสถิติเวชระเบียนของโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีผู้สูงอายุมาเข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ร้อยละ 29.8 ของผู้ป่วยทั้งหมด และในแผนกผู้ป่วยใน พบว่าผู้สูงอายุที่เข้ามารับการรักษาแผนกศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับสถิติประชากรผู้สูงอายุในอำเภอชะอำ และจำนวนผู้สูงอายุที่มารับบริการด้วยโรคข้อเข่าเสื่อม ใน พ.ศ. 2552 ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ผู้วิจัยในฐานะพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ซึ่งเป็นบุคลากรทางสุขภาพที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับปฐมภูมิ เห็นความสำคัญการใช้งานวิจัยซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidences) ที่นำมาใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล (Clinical nursing practice guideline: CNPG) ในการดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้นำแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ของ บุษบงก์ วิเศษพลชัย (2550) มาประยุกต์ใช้ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมุ่งเน้น

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

การลดความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ป้องกันการเกิดโรคกระดูกламในระยะต่อไป และ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม และความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม และความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

1. ภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุในกลุ่มทดลอง
 - 1.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า และความวิตกกังวลน้อยกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ
 - 1.2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมมากกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ
2. ภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ
 - 2.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า และความวิตกกังวลน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

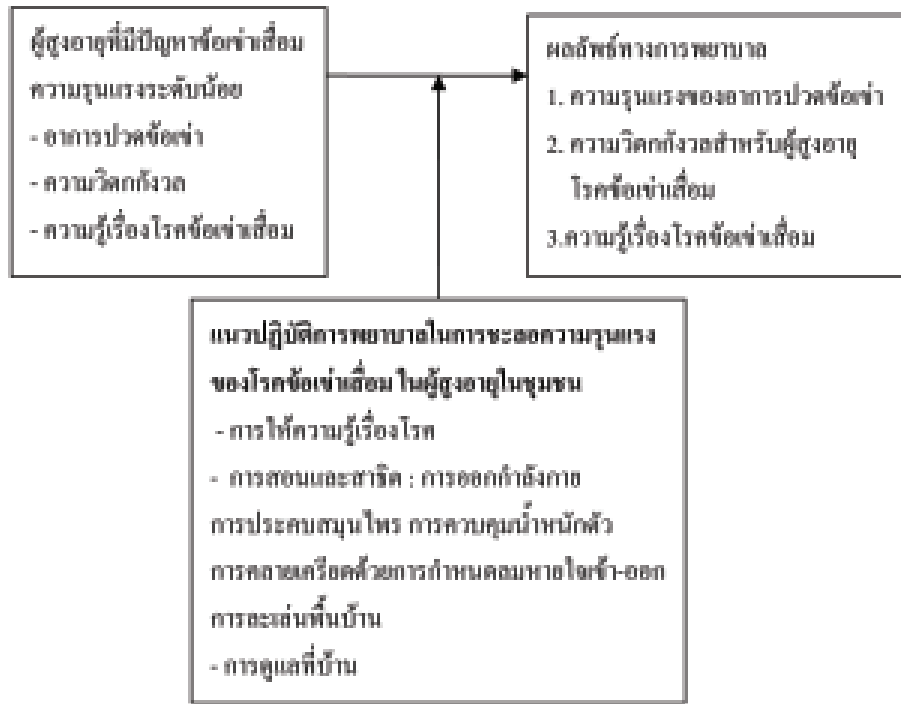
2.2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ที่พัฒนาขึ้นโดย บุษบงก์ วิเศษพลชัย (2550) ที่สร้างขึ้นจากหลักฐานเชิงประจักษ์ ระดับ 3 (ซึ่งหมายถึง หลักฐานงานวิจัยเชิงทดลองที่ไม่มีการสุ่มเข้ากลุ่ม) จำนวน 14 เรื่อง ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในระดับพอใจ (Melnyk & Fineout-overholt, 2005) แนวปฏิบัติการพยาบาลนี้สร้างขึ้นสำหรับผู้สูงอายุที่มีความรุนแรงของโรคระดับน้อย โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยป้องกันการลุกลามของโรคไม่ให้รุนแรงขึ้น และช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ มีเนื้อหา 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบประเมินผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ประกอบด้วย การประเมินความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุข้อเข่าเสื่อม และความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม

ส่วนที่ 2 เป็นแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมความรุนแรงระดับน้อย ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องข้อเข่าเสื่อม การออกกำลังกาย การประคบสมุนไพร การควบคุมน้ำหนักตัว การผ่อนคลายความเครียด และการดูแลที่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่า แนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชนดังกล่าว (กลุ่มทดลอง) จะทำให้กลุ่มตัวอย่าง / ผู้สูงอายุ มีความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่าและความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมลดลง อีกทั้งมีความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมมากขึ้น กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2

ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ศาสนา และรายได้ต่อเดือน

1.2 แบบประเมินความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินความปวดของ ธนินฐา อังคาระอาพันธ์ (2549: 37-38) โดยกำหนดตัวเลขแสดงระดับอาการปวดข้อเข่าที่มีระดับน้อยที่สุด (0 คะแนน) ไปจนถึงมากที่สุด (10 คะแนน) ลักษณะคำตอบบ่งชี้ถึงการรับรู้/ความรู้สึกของอาการปวดข้อเข่า ขณะนั้น ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

1.3 แบบประเมินความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินความวิตกกังวลแบบ เอ - เทรท (A-trait scale) ซึ่งมีอยู่ประจำในตัวบุคคล (จำลอง ดิษยวณิช, 2545: 37) เป็นข้อคำถาม 8 ข้อ แบบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่มีเลย เล็กน้อย ค่อนข้างมาก และมากที่สุด จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้สูงอายุแต่ละราย โดยเกณฑ์การแปลผล คือ ความวิตกกังวล เล็กน้อย ปานกลาง และมาก

1.4 แบบสอบถามความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมของ กนกพร สุคำวัง (2540: 150) เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานเรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบโดยทำเครื่องหมายในช่องที่กำหนดไว้ คำตอบให้เลือก ใช้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

หรือ ไม่ใช่ เป็นคำถามทางบวก 4 ข้อ และทางลบ 3 ข้อ โดยมีเกณฑ์การจัดระดับความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนปฏิบัติการพยาบาลเพื่อดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ความรุนแรงระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแผนปฏิบัติการพยาบาลฯ แผนการสอน คู่มือผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมและแบบประเมินทั้ง 3 ชุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทำการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความชัดเจน ความครอบคลุมในเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index = CVI) พบว่าแบบประเมินทั้ง 4 ชุดมีค่า CVI = 1 ส่วนการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปใช้สอบถามกับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมอีกชุมชนหนึ่งในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีที่มีบริบทใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินอาการปวดข้อเข่า และแบบประเมินความวิตกกังวลของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) (ยูวดี ภาฯและคณะ, 2540) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 และ 0.69 ตามลำดับ หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมโดยใช้วิธี KR-20 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง ระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มเปรียบเทียบ (Two-group Pre test -Post test design) เพื่อศึกษาผลการใช้แผนปฏิบัติการพยาบาล

การชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในกลุ่มผู้สูงอายุ ในตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มจับฉลาก ชุมชน 2 แห่งเป็นกลุ่มทดลอง (ชุมชนห้วยทรายเหนือ) กับกลุ่มเปรียบเทียบ (ชุมชนหนองตาพุด) ซึ่งเป็นชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และเลือกผู้สูงอายุแบบเฉพาะเจาะจงที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ประกอบด้วย 1) มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 2) ไม่มีประวัติการได้รับอุบัติเหตุทางข้อเข่ามาก่อน 3) ไม่มีโรคของกล้ามเนื้อต้นขา 4) สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ดี 5) ได้รับการวินิจฉัยโรคข้อเข่าเสื่อมและผ่านการประเมินด้วยแบบคัดกรองว่าอยู่ในความรุนแรงในระดับน้อย 6) มีความสมัครใจ สภาวะสุขภาพของประชาชนคล้ายคลึงกัน โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนกลุ่มละ 30 คน ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน 2553 โดยมีกระบวนการทดลอง ดังนี้

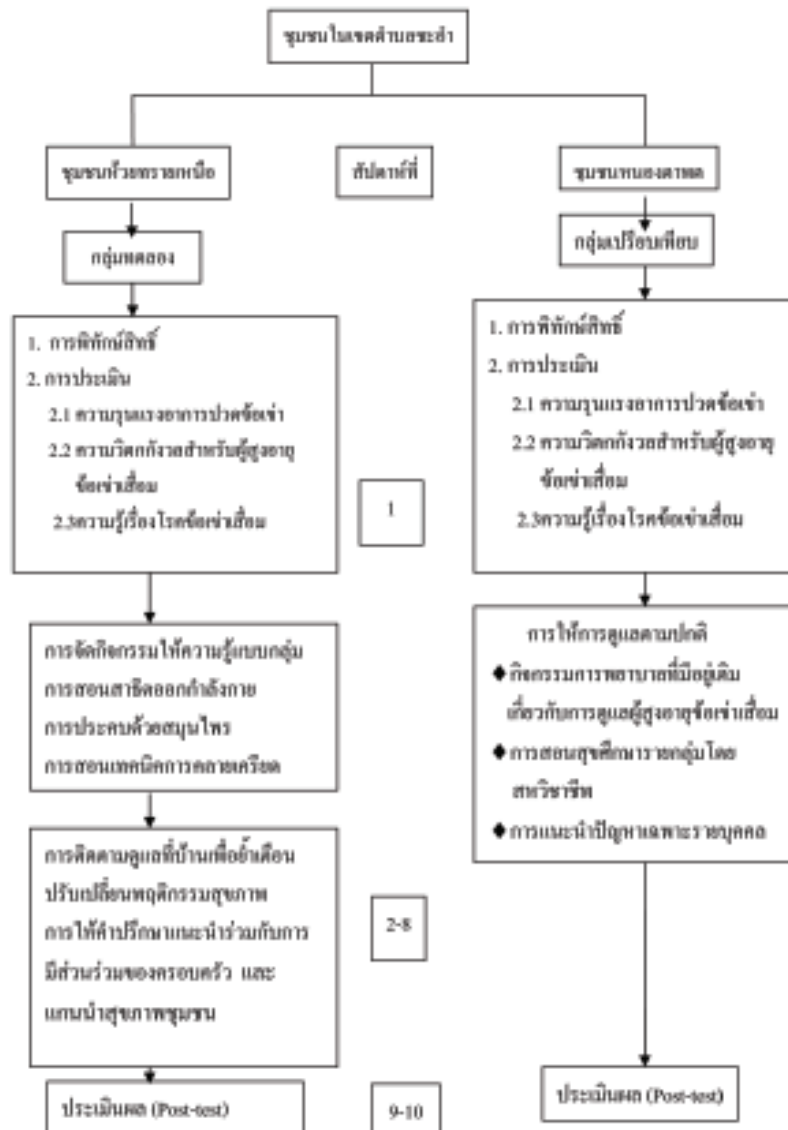
สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยทำการพิกซัลสิทธิ์ และประเมินก่อนการทดลอง (Pre - test) จากนั้นดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการพยาบาลฯ ในกลุ่มทดลอง ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อมตามแผนการสอนด้วยวิธีการบรรยาย ประกอบภาพพลิก โปสเตอร์และอาหารตัวอย่างเพื่อช่วยลดและควบคุมน้ำหนักตัว การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสาธิตและฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย การทำลูกประคบสมุนไพรไว้ใช้เองที่บ้านโดยวิทยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่น การออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขา การก้าวเดินออกกำลังกาย พร้อมทั้งมอบอุปกรณ์สื่อการสอน ได้แก่ คู่มือสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ซีดีเพลงธรรมะคลายเครียด ทั้งนี้อุปกรณ์ออกกำลังกายประกอบด้วยถุงทรายขนาดที่มีน้ำหนักถูกละครั้งก็โลกรัมเพื่อเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต้นขา

สัปดาห์ที่ 2-8 ผู้วิจัยทำการติดตามเพื่อให้การดูแลที่บ้านโดยการมีส่วนร่วมสนับสนุนและช่วยเหลือจากกลุ่มองค์กรและภาคีเครือข่ายในชุมชน ประกอบด้วย

ผู้วิจัย พยาบาลวิชาชีพประจำชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญา อาสาสมัคร(จิตอาสา)ในชุมชน และญาติ ผู้ดูแล/สมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นการย้าเตือนและ ให้คำปรึกษาแนะนำตามสภาพปัญหาที่พบ จนกลุ่ม ทดลองสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตามแนว ปฏิบัติการพยาบาลฯ ได้

สัปดาห์ที่ 9-10 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังการทดลองตาม แบบประเมินทั้ง 3 ชุด (Post - test) ทั้งจากกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกชุดก่อน นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงเปรียบเทียบ

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ความวิตกกังวล และความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ทั้งภายในและระหว่างกลุ่ม ทั้งระหว่างก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ โดยสถิติทดสอบค่าที (Pair t-test, Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Ancova)

ผลการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม (ร้อยละ 90) เป็นเพศหญิง กลุ่มทดลอง ร้อยละ 53.3 มีอายุ 60 - 65 ปี และร้อยละ 46.7 มีอายุ 66 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ ร้อยละ 40.0 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และร้อยละ 60.0 มีอายุ 60 - 65 ปี กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ กลุ่มทดลอง ร้อยละ 80 กลุ่มเปรียบเทียบ ร้อยละ 70 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 83.3 และกลุ่มเปรียบเทียบ ร้อยละ 90) ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย โดยกลุ่มทดลอง ร้อยละ 43.3 มีรายได้ไม่เกิน 1,500 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบร้อยละ 40 มีรายได้ 1,501-3,000 บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาล

1. ภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ในกลุ่มทดลอง

1.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ($\bar{x}=1.30, S.D.=0.37$) น้อยกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ($\bar{x}=1.36, S.D.=0.40$) และมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ($\bar{x}=1.91, S.D.=0.69$) น้อยกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ($\bar{x}=2.24, S.D.=0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.00$)

1.2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ($\bar{x}=0.79, S.D.=0.14$) มากกว่าก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ($\bar{x}=0.67, S.D.=0.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.00$)

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ

2.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า ($\bar{x}=1.30, S.D.=0.37$) น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{x}=1.33, S.D.=0.43$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.08$) และมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวล ($\bar{x}=1.91, S.D.=0.69$) น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{x}=2.39, S.D.=0.73$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.01$) (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า และความวิตกกังวลสำหรับผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ โดยใช้ Independent t-test

ข้อมูล	จำนวน (คน)	$\bar{x}$	S.D.	t-value	p-value
ความรุนแรงของอาการปวดข้อเข่า					
กลุ่มทดลอง	30	1.30	0.37	-0.25	0.08*
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	1.33	0.43		
ความวิตกกังวลด้านวัยของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม					
กลุ่มทดลอง	30	1.91	0.69	-2.57	0.01*
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	2.39	0.73		

p - value < 0.05

2.2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม ($\bar{x}$ = 0.79, S.D. = 0.14) มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{x}$ = 0.51, S.D. = 0.13) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p - value = 0.00) (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบภายหลังการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Ancova) โดยใช้คะแนนความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมทั้งก่อนใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนได้รับการพยาบาลตามปกติเป็นตัวแปรร่วม

ข้อมูล	จำนวน (คน)	$\bar{x}$	S.D.	t-value	p-value
ความรู้เรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม					
กลุ่มทดลอง	30	0.79	0.14	20.79	0.00*
กลุ่มเปรียบเทียบ	30	0.51	0.13		

*p-value < 0.05

อภิปรายผล

จากการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มทดลอง) มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเห็นความสำคัญของการวางแผนการสอนที่ดี จัดหาวิธีการให้ข้อมูลและสื่อสาคิตที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุมากที่สุด การให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุมีเนื้อหาเรื่องโรคข้อเข่าเสื่อม การดำเนินโรค การพยากรณ์โรค การบำบัดรักษา วิธีการปฏิบัติตัวเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่จะทำให้เจ็บปวดเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความอ้วน อาชีพ อุบัติเหตุ การใช้งานของข้อที่ผิดวิธี และเพิ่มทักษะการอยู่ร่วมกับโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งเป็นโรคที่หลีกเลี่ยงและรักษาให้หายได้ยากเนื่องจากเกิดจากสภาพความเสื่อมของข้อเข่าตามวัย (นันทนา กลิตานนท์ และคณะ, 2544) อนึ่ง การขาดความรู้เกี่ยวกับโรค เป็นสาเหตุส่งเสริมให้ผู้ป่วยรับรู้ถึงความปวดและความวิตกกังวลมากขึ้นได้ (สุณี สุวรรณผล, 2544) ดังนั้น พยาบาลจึงควรให้ความสำคัญในการวางแผนการพยาบาลในการจัดหาวิธีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อมและการบำบัดรักษาผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติตัวเพื่อชะลอความเสื่อมของข้อเข่าและลดความวิตกกังวลได้ดีขึ้น

ผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ทำให้คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลเกี่ยวกับโรคข้อเข่าเสื่อมและการรับรู้การปวดข้อเข่าในกลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มทดลอง) ลดลง ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์กับความเจ็บปวดทั้งชนิดเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยทำให้ความทนต่อความเจ็บปวดลดลง และมีการแปลผลความเจ็บปวดสูงขึ้นกว่าปกติ (ขวัญตา เพชรณิโชติ, 2543: 47-48) ขณะเดียวกัน ความซึมเศร้า การขาดการติดต่อกับสังคมภายนอก การนอนไม่หลับและการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้น้อยลง ส่งกระทบต่อ

สภาพจิตใจของผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บปวดจากโรคข้อเสื่อมเรื้อรัง ทำให้ผู้สูงอายุมีความวิตกกังวลมากขึ้น และส่งผลให้ความเจ็บปวดยิ่งมากขึ้น (American Geriatrics Society, 1998: 187)

การที่ผู้วิจัยทำการติดตามดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมที่บ้านเป็นระยะนั้น มีประโยชน์เพื่อประเมินปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยเอื้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ รวมทั้งการสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการบำบัดโรคจากสมาชิกในครอบครัว เนื่องจาก การดูแลเฉพาะจุดสถานบริการอาจไม่สามารถประเมินและสนับสนุนได้ทั้งหมด ดังนั้น การดูแลที่บ้านจึงทำให้บุคลากรสุขภาพได้เห็นองค์ประกอบอื่นที่มีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วย เช่น สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้าน ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การดูแลผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุโดยครอบครัว ตลอดจนเครือข่ายทางสังคม (อรอนงค์ ชอนกลิ่น, 2541) ปัจจัยเหล่านี้ ควรได้รับการพิจารณาประเมินกันเพื่อใช้ในการดูแลคนกลุ่มนี้อย่างครอบคลุมและเป็นองค์รวม

อนึ่ง ผู้วิจัย พบว่า จากการประคบสมุนไพรที่กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน มีการนำสมุนไพรพื้นบ้านที่หาได้ง่ายมาใช้ในการทำลูกประคบ เช่น ส้มป่อย ไพล ขมิ้น พิมเสน การใช้ความร้อนร่วมกับการกดลงน้ำหนักบริเวณหัวเข่าและสรรพคุณของสมุนไพร ช่วยบรรเทาอาการปวดลงได้ ท่วงท่าการออกกำลังกายที่สอนแสดงนั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้จริงเนื่องจากเป็นท่าที่ทำได้ง่าย ปลอดภัยและเหมาะสมกับวัยสูงอายุ อีกทั้ง ผู้วิจัยจัดหาถุงทรายถ่วงน้ำหนักมาให้ใช้ ทำให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้ใช้การผ่อนคลายความเครียดหลากหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การฟังการบรรยายธรรมจากแผ่นบันทึกเสียง การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การประกอบอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน การเชิญอาสาสมัครจากหมู่บ้านอื่นมาร้องรำเพลงพื้นบ้าน ประกอบการติดตามดูแลที่บ้านอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความเอื้ออาทรของผู้วิจัยและแกนนำสุขภาพที่มีต่อผู้สูงอายุ เกิดสัมพันธภาพ

ที่ตระหว่างบุคลากรสุขภาพ ผู้ป่วยและครอบครัว สมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ดังนั้น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความเจ็บป่วยด้วยโรคข้อเข่าเสื่อมจึงลดลง จึงสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในระดับความรุนแรงน้อย สามารถปฏิบัติตามวิธีการของแนวปฏิบัติการพยาบาลฯ ได้ด้วยตนเอง อีกทั้ง แนวปฏิบัติ ฯ ยังมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นบ้านอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรติดตามประเมินความรุนแรงของอาการของโรคข้อเข่าเสื่อมและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

2. การให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมรวมทั้งผู้ดูแลผู้สูงอายุ ควรใช้วิธีการสอนและสื่อที่มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สูงอายุภายในชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความสนใจ ชวนติดตาม ทั้งนี้ควรให้ข้อมูลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3. ควรมีการเผยแพร่แนวปฏิบัติการพยาบาลชุดนี้ไปสู่กลุ่มประชากรทั่วไป โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่อาจไม่ใช้ผู้สูงอายุเท่านั้น

บรรณานุกรม

- กนกพร สุคำวัง. (2540). **แบบจำลองเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขวัญตา เพชรณิโชติ. (2543). **ผลการฝึกสมาธิตามแบบพุทธวิธีต่อการลดความวิตกกังวลและความเจ็บปวดของผู้ป่วยโรคข้อรูมาตอยด์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทนา ทองขึ้น. (2545). **ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและความรู้ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้สูงอายุข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์ และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดารณี ทองสัมฤทธิ์. (2542). **ผลของการจัดโปรแกรมกายบริหารแบบไทยต่อการควบคุมภาวะข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีพร เตชะรัตนมณี. (2456). **ความสามารถในการดูแลตนเองและการรับรู้สภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนิษฐา อังคาระอาพันธ์. (2549). **การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลการชะลอความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ**. การศึกษาด้วยตนเอง ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

- เบญจมาศ ม่วงทอง. (2544). **ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมที่มารับบริการรักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุษบงก์ วิเศษพลชัย. (2550). **การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อดูแลผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมในชุมชน**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ปราณี กาญจนวรรณ. (2539). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปราโมทย์ เสถียรรัตน์. (2546). **ประสิทธิผลเบื้องต้นของการประคบสมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- พะยอม สุวรรณ. (2543). **ผลของการประคบร้อนด้วยสมุนไพรต่ออาการปวดข้อ ข้อฝืด และความลำบากในการทำกิจกรรมในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พองคำ ดิลกสกุลชัย. (2549). **การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์: หลักการและวิธีปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีริ-วัน.
- มารีสา สุวรรณราช. (2544). **ความปวด การจัดการกับความปวด และภาวะสุขภาพในผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รุ่งศักดิ์ ศิรินิยมชัย. (2545). **ผลของกระบวนการเรียนรู้และสะท้อนคิดต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภา แก้วเคน. (2545). **ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนี สุวรรณพสุ. (2544). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยเรื้อรังสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสา กาฬรัตน์. (2544). **ผลของการนวดแผนไทยต่อการปวดข้อในผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Baar, M.E., et. al. (2001). Effective of exercise in patients with osteoarthritis of hip or knee: nine months' follow up. **Annals rheumatoid Disease**. (60) : 1121-1130.

- Brandt, K.D., Heilman, D.K., Slemenda, C. (1999). Quadriceps strength in women with radiographically progressive Osteoarthritis of the knee and those with stable radiographic changes. **Journal rheumatology**. (26) : 2431-2437.
- Charnicia, H. (2006). **Weight loss may reduce arthritis disability**. New York : Oxford University.
- Felson, D.T., Anderson, J.J., Naimark, A., & et.al. (1997). Obesity and knee Osteoarthritis. **Annals internal medicine**. 10918-10924.
- Hinmen, RC, Crossley, K.M. & Mc Connell, J. (2003). Efficacy of knee tape in the management of Osteoarthritis of the knee. **(Electronic version). British medicine journal**. 327(7407) : 135.
- Jette, A.M., et.al. (1996). A home-based exercise program for nondisabled older adult. **Journal american geriatrics society**. (44) : 644-649.
- McGuffin, H.C., et. al. (1997). **American herbal products association's botanical safety handbook**. CRC Press. : Boca Raton.
- Melnyk, B.M. & Fineout-Overholt, E. (2005). **Evidence - based practice in nursing and health care: A guide to best practice**. Philadelphia : Lippincott Williams & Wilkins.
- Robin, M.C. & Edward, F. (2003). **Weight loss may reduce arthritis disability**. New York : Reuters Health.
- Stephen, P.M. & David, J. (2005). **The impact of weight loss on osteoarthritis**. Philadelphia : J.B. Lippincott Company.
- Walter, H.E. & et al. (1997). A randomized trial comparing aerobic exercise and resistance exercise with a health education program in older adults with Knee osteoarthritis. **JAMA**. 277 (1): 25-31.
- Wyatt, F.B., Milam, S., Manske, R.C., & Deere, R. (2001). The effects of aquatic and traditional exercise programs on persons with knee osteoarthritis. (Electronic version). **Journal of strength and conditioning research**. 15 (3) : 337-400.

**การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย**
**Performance on Prevention and Correction
of Drug Addiction in Schools at Paordonchai Tambon Municipality
Mueang Chiang Rai District, Chiang Rai Province**

พิสิษฐ์ สุนทราวิฑูร*
งามนิตย์ ราชกิจ**
สุนทรี สุรัตน์*
ชัยพงศ์ เครือจักร*
สกุลศักดิ์ อินหล้า*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การดำเนินงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาเขตเทศบาล ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัด เชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์ นักเรียนแกนนำที่รับผิดชอบงานป้องกันปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา มีผลการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ผลการปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดระบบ การดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสนักเรียน 2) ปัญหา

ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การให้ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่มากเท่าที่ควร ขาดงบประมาณ การควบคุมดูแลนักเรียนไม่ เพียงพอและทั่วถึง บุคลากรผู้รับผิดชอบขาดความ ชำนาญ การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโทษและวิธีการ ป้องกันยาเสพติดในการสอนรายวิชาต่างๆ น้อย การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการสนับสนุนให้มี กิจกรรมทางเลือกไม่เพียงพอ 3) ข้อเสนอแนะในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา เสนอ ให้มีการวางแผนร่วมกันของบุคคลหลายฝ่ายจากทั้งใน และนอกสถานศึกษา ตรวจหาผู้ติดยาเสพติด และบำบัด รักษาฟื้นฟู ดำเนินการจัดการปัญหายาเสพติดในสถาน ศึกษาอย่างเคร่งครัด สร้างเสริมกิจกรรมวิชาการและ วัฒนธรรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ควบคุม สอดส่อง ดูแลพฤติกรรมนักเรียน และการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลเด็กในปกครองอย่างใกล้ชิด

*อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยเชียงราย

**คณบดี คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยเชียงราย

Abstract

The purposes of this research were to study the existing performance, problems, and suggestions for prevention and correction of drug addiction in schools at of Paordonchai Municipality Mueang Chiang Rai District, Chiang Rai Province. Samples were included 110 of administrators, teachers and students leaders responsible for drug prevention programs. The questionnaires were developed for data collection. The statistics applied for data analysis were descriptive statistics.

The findings were: 1) The state of prevention and correction on problems of drug addiction in educational institutes were practiced at high levels in the aspects of management, cooperation of related personnel, epidemic surveillance on prevention and correction on drug addiction and helping and providing

opportunities for students were moderate levels. 2) Problems on prevention and correction of drug addiction were cooperation of related personnel, lacking of budget, student control, personnel experiences, education, environmental support and alternative therapy for prevention and correction on drug addiction. 3) Suggestions for prevention and correction of drug addiction in educational institutes, that there should be applied participation action by the people in and outside the schools. There should be evaluated to identify addictor; support for academic activities and campaigns to propagate the effects of drug addiction, control the students' behaviours; and seeking for cooperations from the parents to look after their children closely.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อนักเรียนทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมาก โดยมีการคาดว่าสถานการณ์ปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนผู้ต้องหาและผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นนั้นเนื่องมาจากว่ายังคงมีปริมาณการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่ลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนยังคงปรากฏในพื้นที่ภาคเหนือถึง ร้อยละ 84 รองลงมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 15.8 และภาคกลาง ร้อยละ 0.2 (สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ส., 2553 : 8) โดยการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน

ประเทศส่วนใหญ่่นั้นมาจากแหล่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งพบว่ายาบ้าและเฮโรอีนส่วนใหญ่จะนำเข้ามาจากประเทศพม่าทางชายแดนภาคเหนือด้านจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย กล่าวคือ มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเรื่องการผลิตและการลักลอบนำเข้ายาเสพติดมาแพร่ระบาดภายในประเทศไทย

สถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ขยายวงกว้างลงไปสู่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งที่อยู่ในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เข้ามารับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสารเสพติดที่เยาวชน นิยมเสพกันมากเป็นสารเสพติดประเภทที่ไม่รุนแรง เช่น เหล้าหรือบุหรี่ และสารเสพติดประเภทรุนแรง เช่น ยาบ้า ยาอี กัญชาหรือเฮโรอีน (ศูนย์บริการวิชาการ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 34) โดยสาเหตุ สำคัญที่วัยรุ่นมีโอกาสติดยาเสพติด เช่น อยากทดลอง ตามใจเพื่อน ถูกหลอกลวง ผิดหวังในเรื่องต่าง ๆ ขาด ความอบอุ่นจากครอบครัว เป็นต้น สถานที่ที่เยาวชน นิยมมั่วสุมเสพยาเสพติดในสถานศึกษาจะอยู่ที่จุดอับ หรือจุดลับตาในโรงเรียน ส่วนแหล่งมั่วสุมนอกสถาน ศึกษาเป็นแหล่งที่วัยรุ่นได้รวมตัวกันหรือพบปะกัน ซึ่งเป็นแหล่งที่ยังขาดการควบคุม เช่น หอพักนอกสถาน ศึกษา เป็นต้น (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2550: 6) หนึ่งเขตพื้นที่เทศบาลตำบล ป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และสถาบัน อุดมศึกษาของทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนหลายแห่ง จึงมีเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงที่จะเริ่มทดลองใช้ สารเสพติดอยู่จำนวนมาก สถานศึกษาทุกแห่งมีภารกิจ ในการรณรงค์ป้องกันตลอดจนเฝ้าระวังปัญหาเสพติด อย่างใกล้ชิด โดยการประสานความร่วมมือจากสถาน ศึกษาต่างๆ ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อหาวิธีการลดความเสี่ยงของปัญหา ยาเสพติดทั้งภายในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อนำไป พัฒนาระบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่นั้นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือ อาจารย์ที่รับผิดชอบงานป้องกันปัญหายาเสพติด และ นักเรียนแกนนำป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ เข้าร่วมโครงการเยาวชนป่าอ้อดอนชัยปลอดภัย ยาเสพติดจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเชียงราย วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย โรงเรียน เทคโนโลยีกรุงธนเชียงราย โรงเรียนวิรุณบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยีเชียงราย และโรงเรียนดอนชัยวิทยาคม โดยแต่ละสถานศึกษาได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารหรืออาจารย์ที่รับผิดชอบงานป้องกันปัญหา ยาเสพติดแต่ละ 2 คน นักเรียนแกนนำแต่ละ 20 คน (ตามจำนวนนักเรียนแกนนำโครงการเยาวชนป่า อ้อดอนชัยปลอดภัยยาเสพติด) รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เกี่ยวกับเจตคติของบุคคลต่อการดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เทศบาลตำบล ป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะเป็นเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งดัดแปลงจากแบบ สสำรวจสถานะความเข้มแข็งของสถานศึกษาใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553: 1-3) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

การดำเนินการมากที่สุด การดำเนินการมาก การดำเนินการปานกลาง การดำเนินการน้อย และการดำเนินการน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ ครอบคลุมองค์ประกอบการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีข้อคำถาม 9 ข้อ 2) ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของผู้เกี่ยวข้อง มีข้อคำถาม 12 ข้อ 3) ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีข้อคำถาม 10 ข้อ 4) ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสนักเรียนมีข้อคำถาม 20 ข้อ

เกณฑ์การคิดคะแนน

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากลักษณะการประเมินค่าใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51–5.00 หมายถึง ระดับการดำเนินการมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง ระดับการดำเนินการมาก

2.51–3.50 หมายถึง ระดับการดำเนินการปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง ระดับการดำเนินการน้อย

1.00–1.50 หมายถึง ระดับการดำเนินการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended questions)

คุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือหรือการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบแก้ไขโดยเน้นความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาหรืออาจารย์ที่รับผิดชอบงานป้องกันปัญหายาเสพติด และนักเรียนแกนนำป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย และมีระดับการศึกษาใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการนำไปทดลองใช้แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาลัมบ์ประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือผ่านวิทยาลัยเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูลพร้อมนัดหมายวันเวลาที่เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเยาวชนป่าอ้อดอนชัย ปลอดภัยยาเสพติดตอบแบบสอบถามจำนวน 110 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้วิธีสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคำตอบที่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายข้อคำถามที่มีค่าแนวโน้มการตอบคำถามในปริมาณจำนวนมากในแต่ละด้านคำถามแล้วสรุปประมวลความ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศชาย ร้อยละ 60 เพศหญิง ร้อยละ 40 มีอายุ 10-20 ปี ร้อยละ 75.55 รองลงมาอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 18.18 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 5.45 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 0.91 และอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 0.91 เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 90.90 เป็นผู้บริหารหรืออาจารย์ที่รับผิดชอบงานป้องกันปัญหายาเสพติด ร้อยละ 9.10 ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาภาคเอกชน ร้อยละ 60 ภาครัฐ ร้อยละ 40 ระดับการศึกษาของ

สถานศึกษา เป็นระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 60 รองลงมา เป็นระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 20 และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 20

2. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

โดยภาพรวมของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65, S.D.=0.77$) โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.) ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85, S.D.=0.85$) 2.) ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของผู้เกี่ยวข้อง ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73, S.D.=0.71$) 3.) ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63, S.D.=0.70$) และ 4.) ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38, S.D.=0.80$) รายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	รวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.85	0.85	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของผู้เกี่ยวข้อง	3.73	0.71	มาก
3. ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด	3.63	0.70	มาก
4. ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน	3.38	0.80	ปานกลาง
รวม	3.65	0.77	มาก

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดต่างๆ ของ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.85, S.D.=0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการ คณะทำงานจากบุคลากร ภายในสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{x}=4.85, S.D.=0.75$) ระดับ รองลงมา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดจากหลายภาคส่วน เช่น

ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ และ หน่วยงานสาธารณสุข ($\bar{x}=4.54, S.D.=0.77$) ส่วนข้อ ที่สถานศึกษามีการดำเนินการมาก คือ การประชุม ผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหยาเสพติดของสถานศึกษา ($\bar{x}=4.32, S.D.=0.78$) ระดับ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการจัดทำ แผนงาน/โครงการการ ($\bar{x}=3.64, S.D.=0.84$) ส่วนข้อ ที่สถานศึกษามีการดำเนินการปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหยาเสพติดของสถานศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x}=3.21, S.D.=0.82$) รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา

ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการ คณะทำงานจากบุคลากรภายใน สถานศึกษาเพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.85	0.75	มากที่สุด
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจาก หลายภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจและ หน่วยงานสาธารณสุข	4.54	0.77	มากที่สุด
3. การประชุมผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของสถานศึกษา	4.32	0.78	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายา เติติงของสถานศึกษา	3.21	0.82	ปานกลาง
5. สถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด			
5.1 การจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.64	0.84	มาก
5.2 การดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการ	3.56	0.97	มาก
5.3 การกำกับและติดตามผลการดำเนินการ โครงการ	3.51	0.83	มาก
5.4 การประเมินผลการดำเนินการ โครงการ	3.50	0.89	มาก
5.5 การจัดทำรายงานสรุปการดำเนินการ โครงการ	3.54	0.97	มาก
รวม	3.85	0.85	มาก

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

2. ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของผู้เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.73, S.D.=0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ สถานศึกษามีการดำเนินการมาก คือ การรวมกลุ่ม/ชมรม ของนักเรียนแกนนำเพื่อจัด กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น ชมรม To Be Number One ชมรมส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x}=3.97, S.D.=0.78$) ระดับรองลงมา คือ นักเรียน แกนนำที่ขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยได้ร่วม

จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม เช่น เสี่ยงตามสาย พุดหน้าเสาธง นิทรรศการ ฯลฯ ($\bar{x}=3.84, S.D.=0.68$) ส่วนข้อที่สถาน ศึกษา มีการดำเนินการน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับทุกข้อ คือ บทบาทของบุคคล/หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมในสถาน ศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของตำรวจ/เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข/ข้าราชการในพื้นที่ ($\bar{x}=3.61, S.D.=0.71$) รายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วม กิจกรรมป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมของผู้เกี่ยวข้อง	รวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ปัจจุบันสถานศึกษามีการส่งเสริมนักเรียนแกนนำที่ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.75	0.69	มาก
2. นักเรียนแกนนำที่ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดคืออย่างต่อเนื่องและ ได้ร่วมจัดกิจกรรม			
2.1 จัดกิจกรรมรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.89	0.81	มาก
2.2 จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น เสี่ยงตามสาย พุดหน้าเสาธง นิทรรศการ	3.84	0.68	มาก
2.3 จัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา	3.70	0.82	มาก
2.4 ช่วยสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนนักเรียน และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.75	0.67	มาก
3. สถานศึกษามีการรวมกลุ่ม/ชมรมของนักเรียนแกนนำเพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ฯ เช่น ชมรม To Be Number One ชมรมส่งเสริมสุขภาพ	3.97	0.78	มาก
4. บทบาทของบุคคล/หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันแก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดย			
4.1 การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร/อาจารย์บุคลากรในสถานศึกษา	3.77	0.66	มาก
4.2 การมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำจากกลุ่ม/ชมรมต่าง ๆ	3.71	0.62	มาก
4.3 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในสถานศึกษา	3.63	0.63	มาก
4.4 การมีส่วนร่วมของนักเรียนที่ใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.62	0.74	มาก
4.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน/สถาบันศาสนา/ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น	3.62	0.69	มาก
4.6 การมีส่วนร่วมของตำรวจ/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/ข้าราชการในพื้นที่	3.61	0.71	มาก
รวม	3.73	0.71	มาก

3. ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.63, S.D.=0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินการระดับมาก คือ การดำเนินการกิจกรรมการเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยการแจ้งข่าวสารยาเสพติดกับผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x}=3.87, S.D.=0.70$) ระดับรองลงมา คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน

($\bar{x}=3.84, S.D.=0.74$) ส่วนข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินการปานกลาง คือ การดำเนินการกิจกรรมการเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยการตรวจหาสารเสพติด เช่น การตรวจปัสสาวะ ($\bar{x}=3.49, S.D.=0.69$) การตรวจค้นหายาเสพติด ($\bar{x}=3.49, S.D.=0.72$) และการดูแลปรับปรุงและควบคุมพื้นที่เสี่ยงในสถานศึกษา เช่น มุมอับ ที่ลิ้นตา ห้องน้ำ ฯลฯ ($\bar{x}=3.43, S.D.=0.58$) รายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินการ ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดของสถานศึกษา

ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด	รวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการดำเนินการกิจกรรมการเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด			
1.1 การดูแลปรับปรุงและควบคุมพื้นที่เสี่ยงในสถานศึกษา เช่น มุมอับ ที่ลิ้นตา ห้องน้ำ ฯลฯ	3.43	0.58	ปานกลาง
1.2 การตรวจหาสารเสพติด เช่น การตรวจปัสสาวะ	3.49	0.69	ปานกลาง
1.3 การตรวจค้นหายาเสพติด	3.49	0.72	ปานกลาง
1.4 การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง	3.67	0.69	มาก
1.5 การแจ้งข่าวสารยาเสพติดกับผู้เกี่ยวข้อง	3.87	0.70	มาก
1.6 การตรวจตราพื้นที่เสี่ยงรอบสถานศึกษา เช่น ชุมชน หอพัก ฯลฯ	3.45	0.71	ปานกลาง
2. สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/กลุ่มเสี่ยง			
2.1 ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	3.73	0.78	มาก
2.2 ให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง	3.84	0.74	มาก
2.3 ให้นักเรียนแกนนำ ช่วยเหลือ	3.72	0.61	มาก
2.4 การจัดค่าย/อบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	3.64	0.76	มาก
รวม	3.63	0.70	มาก

4. ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.38,S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินการมาก คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ติดยาเสพติด โดยการให้คำปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\bar{x}$ =3.70,S.D.=0.75) และการจัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับมาศึกษาต่อ โดยการให้คำปรึกษาครู ($\bar{x}$ =3.70,S.D.=0.90) ระดับรองลงมา คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้า ยาเสพติด โดยการให้คำปรึกษา/ตักเตือน

นักเรียน ($\bar{x}$ =3.69,S.D.=0.79) ส่วนข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินการปานกลาง คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ติดยาเสพติด โดยการบำบัดฟื้นฟูภายใน/ภายนอกสถานศึกษา ($\bar{x}$ =3.49,S.D.=0.68) ระดับรองลงมา คือ การจัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับมาศึกษาต่อ โดยการร่วมกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ติดตาม ($\bar{x}$ =3.48,S.D.=0.91) และการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้า ยาเสพติด โดยการจัดค่าย/อบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ($\bar{x}$ =3.47,S.D.=0.71) รายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินการด้านการจัดระบบ

ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน	รวม		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ติดยาเสพติด			
1.1 ให้คำปรึกษานักเรียน	3.66	0.72	มาก
1.2 ให้คำปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง	3.70	0.75	มาก
1.3 บำบัดฟื้นฟูภายในสถานศึกษา	3.49	0.68	ปานกลาง
1.4 ให้นักเรียนถอนยา ดูแลช่วยเหลือ	3.52	0.67	มาก
1.5 จัดค่ายอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	3.40	0.65	ปานกลาง
1.6 เปลี่ยนสถานที่ย้ายเรียนความสนใจ	3.13	0.62	ปานกลาง
2. สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้า ยาเสพติด			
2.1 ให้ความรู้และให้คำปรึกษานักเรียน	3.69	0.79	มาก
2.2 เชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองมาร่วมทราบ	3.61	0.68	มาก
2.3 ให้นักเรียนถอนยา สอดส่องดูแล	3.62	0.64	มาก
2.4 จัดค่ายอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	3.47	0.71	ปานกลาง
2.5 เปลี่ยนสถานที่ย้ายเรียน	3.03	0.87	ปานกลาง
2.6 ให้ออก	2.54	0.96	ปานกลาง
2.7 คำนึงถึงความปลอดภัย	2.59	0.96	ปานกลาง
3. สถานศึกษามีการจัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับมาศึกษาต่อ			
3.1 สอดส่องดูแลพฤติกรรม	3.64	0.90	มาก
3.2 ให้คำปรึกษานักเรียน	3.70	0.90	มาก
3.3 ให้คำปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง	3.66	0.86	มาก
3.4 ให้นักเรียนถอนยา ติดตามดูแลช่วยเหลือ	3.51	0.94	มาก
3.5 ดูแลช่วยเหลือด้านการเรียนจนจบการศึกษามัธยม	3.68	0.87	มาก
3.6 ร่วมกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ติดตาม	3.48	0.91	ปานกลาง
3.7 เปลี่ยนสถานที่ย้ายเรียน	2.52	0.96	ปานกลาง
รวม	3.38	0.80	ปานกลาง

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ปัญหาอุปสรรค คือ งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ การประชุมและการดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง การได้รับความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เต็มที่ สถานศึกษายังมีพื้นที่เสี่ยงที่ไม่ได้รับการปรับปรุง เช่น มุมอับ สถานที่ลับตาห้องน้ำ ฯลฯ ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบที่มีความชำนาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโทษและวิธีการป้องกันยาเสพติดในการสอนรายวิชาต่างๆ น้อย การควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนไม่ทั่วถึงและมีข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่เพียงพอเนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองซึ่งมีการปกปิดข้อมูลที่แท้จริงเพราะกลัวนักเรียนถูกทางสถานศึกษาลงโทษ

ข้อเสนอแนะ คือ กลุ่มตัวอย่างเสนอให้มีการประสานงานกับผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อวางแผนดำเนินงานร่วมกัน จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่อาจารย์และนักเรียนแกนนำ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้ร่มรื่น สวยงาม ไม่มีจุดอับทึบหรือเป็นแหล่งมั่วสุม ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดแทรกความรู้เรื่องปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียน การจัดการปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด เพิ่มมาตรการคัดกรองตรวจค้นหาสารเสพติดและส่งบำบัดฟื้นฟู ของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของทางภาครัฐ และเอกชนเพิ่มขึ้น การหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการลงโทษนักเรียน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ปกครอง และนักเรียนผู้ใกล้ชิดที่สนิทกับนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนการขอความร่วมมือ

จากผู้ปกครองให้ช่วยดูแลบุตรหลานในปกครองอย่างใกล้ชิด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาในเขตเทศบาลป่าอ้อดอนชัยมีโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากหลายภาคส่วนต่างๆ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่าย เชิญฉวี และคณะ (2546: 17-20) พบว่าสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและได้รับการยอมรับในระดับอำเภอหรือจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย มีจุดเด่นคือ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรัฐบาลมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายต่อเนื่องและครบวงจร ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่มีอยู่แล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงปัญหาและยอมรับสถานการณ์ยาเสพติดที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยสำรวจติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเหมาะสมต่อไป (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552: 4)

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของผู้เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแกนนำที่ ขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและได้ร่วมจัดกิจกรรม เฝ้าระวังปัญหายาเสพติดหลากหลายอย่าง เช่น กิจกรรมการรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ การให้คำปรึกษา ตลอดจนการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อน นักเรียน โดยจะพบว่าในสถานศึกษามักจะเป็นการ รวมกลุ่มหรือชมรมของนักเรียนแกนนำเพื่อเป็นการ รณรงค์กระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ การรวมกลุ่ม ของชมรม To Be Number One และชมรมส่งเสริม สุขภาพที่มีการดำเนินงานระดับมากกว่าข้ออื่น ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆ จากชมรมอาจเป็นกิจกรรม นันทนาการที่ได้ความรู้ ซึ่งไม่ใช่จากการบรรยายเพียง อย่างเดียว โดยมีพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาส ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ จากการวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการเฝ้า ระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นบุคคล ในสถานศึกษาเป็นหลัก และได้รับความร่วมมือในระดับ มากกว่าหน่วยงานอื่นด้วย โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ จะได้รับการช่วยเหลือและแก้ปัญหาของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมีหลากหลายวิธี เช่น ในชุมชนจะมีสายตรวจ/ อปพร./ป้อมยามคอยตรวจตราสิ่งผิดปกติในชุมชน และคอยเป็นหูเป็นตาให้กับหน่วยงานของรัฐ มีหน่วย งานเข้ามาจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คำแนะนำ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2550: 6) โดยทางเทศบาลตำบล ป่าอ้อดอนชัย และคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัย เชียงราย ได้ร่วมมือกับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบล

ป่าอ้อดอนชัย จัดทำโครงการเยาวชนป่าอ้อดอนชัย ปลอดภัยยาเสพติด โดยจัดกิจกรรมการอบรมแกนนำใน การรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ และการให้คำปรึกษา เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้กับนักเรียน/ นักศึกษารู้จักแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในครอบครัว สถานศึกษาและชุมชน

ด้านที่ 3 ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหา การแพร่ระบาดของยาเสพติด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก โดยทางสถานศึกษามีการให้คำปรึกษาผู้ปกครอง นักเรียน ให้นักเรียนแกนนำดูแลช่วยเหลือ จัดค่าย อบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การแจ้งข่าวสาร ยาเสพติดกับผู้เกี่ยวข้อง และการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง จากการศึกษพบว่า การให้คำปรึกษาไม่ต้องใช้ งบประมาณจำนวนมากทำให้สถานศึกษาดำเนินการได้ เป็นอย่างดี ส่วนข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินงานใน ระดับปานกลาง ได้แก่ การดูแลปรับปรุงและควบคุม พื้นที่เสี่ยงภายในสถานศึกษา เช่น มุมอับ ที่ลับตา ห้องน้ำ ฯลฯ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องจากว่าทางสถานศึกษา ขาดงบประมาณในการปรับปรุงพื้นที่เสี่ยงต่างๆ ใน สถานศึกษา ส่วนข้อการตรวจตราพื้นที่เสี่ยงรอบนอก สถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งที่ยังขาดการควบคุม เช่น แหล่งชุมชน หอพัก ฯลฯ อาจมีสาเหตุจากหลาย ประการ ได้แก่ ขาดการประสานงานที่ีระหว่าง สถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สภาพ ลิงแวดล้อมของชุมชนไม่เอื้อต่อการควบคุมดูแลนักเรียน ให้ทั่วถึงเนื่องมาจากแหล่งชุมชนรอบสถานศึกษายังมี ร้านค้าที่จำหน่ายสารเสพติด เช่น สุรา บุหรี่ ที่สามารถ เข้าถึงได้ง่าย การไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนรอบ สถานศึกษาเท่าที่ควรเพราะคนในชุมชนคิดว่าปัญหา เหล่านี้ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทาง สถานศึกษา และผู้ปกครองก็เฝ้ามองรับว่านักเรียนใน ปกครองของตนติดยาเสพติดก็ยอมจะทำให้ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน

สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถานศึกษาไม่กล้าดำเนินการในการตรวจตราแหล่งชุมชนและหอพักนอกสถานศึกษาเพราะกลัวปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษากับคนในชุมชน ซึ่งบุคลากรของสถานศึกษาอาจจะมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในปัจจุบันทำงานกันเป็นเครือข่ายมีผลประโยชน์มากและมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ที่ต่อต้านในเรื่องยาเสพติดมักจะถูกทำลายทรัพย์สิน ทำร้ายร่างกาย จนถึงขั้นเสียชีวิต ดังที่มีข่าวปรากฏตามสื่อต่างๆ ในปัจจุบัน (สายัณห์ คำดี, 2546: 96-97) โดยการเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดของสถานศึกษาในพื้นที่เสี่ยงและที่มีการมั่วสุมของเยาวชนนั้นควรดำเนินการควบคู่กับการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในครอบครัว ชุมชน และสังคมไปพร้อมๆ กันด้วย ส่วนการตรวจค้นหาสารเสพติด เช่น การตรวจปัสสาวะ ในสถานศึกษามีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายัณห์ คำดี (2546: 96) และเดชา สุทธิปัญญา (2548: 67) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การตรวจปัสสาวะนักเรียนยังปฏิบัติได้อย่างไม่ทั่วถึงซึ่งมีสาเหตุเนื่องจากการขาดวัสดุอุปกรณ์ สารเคมี งบประมาณในการตรวจหาการใช้ยาเสพติดมีไม่เพียงพอ และการตรวจทุกครั้งต้องแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบด้วย

ด้านที่ 4 ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38, S.D. = 0.80$) โดยพบว่าการบำบัดฟื้นฟูภายในและภายนอกสถานศึกษา การจัดค่ายอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเปลี่ยนสถานที่เรียนตามความสมัครใจ การให้ออกจากสถานศึกษา การดำเนินคดีตามกฎหมาย การร่วมกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ติดตามพฤติกรรมนักเรียนเพื่อป้องกันการกลับไปติดยาเสพติดอีกนั้น มีการดำเนินงานในระดับ

ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชา สุทธิปัญญา (2548: 65) พบว่าการใช้ระบบส่งต่อนักเรียนที่ติดยาเสพติดเพื่อเข้าโปรแกรมจิตสังคมบำบัดกับหน่วยสาธารณสุขของโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากบางโรงเรียนอาจไม่มีนักเรียนเสพยาเสพติดหรือมีแต่ก็สามารถที่จะแก้ไขในเบื้องต้นได้ จึงอาจทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ และการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อการดูแลกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสพยาเสพติด กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด และกลุ่มที่ผ่านการบำบัดน้อยลงตามไปด้วย หรือนอกจากนี้อาจเกิดจากการขาดงบประมาณ จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบไม่เพียงพอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นจึงจำกัด ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูที่ไม่ต่อเนื่อง (สายัณห์ คำดี, 2546: 96-97) โดยการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดต้องใช้หลายวิธี ได้แก่ การดูแลสุขภาพจิต การประเมินเพื่อส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การบำบัดฟื้นฟูโดยอาศัยชุมชนและสถานบำบัดในลักษณะคนไข้นอกที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาบำบัดอย่างถาวรในสถานบำบัดซึ่งเหมาะสมกับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ การให้การศึกษอย่างต่อเนื่องหรือฝึกวิชาชีพ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่เด็ก เยาวชน ครอบครัวและชุมชน รวมถึงการจัดประชุมสัมมนา จัดประชุมชม จัดกิจกรรมสันทนาการ การเล่นกีฬา กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมหรือด้านดนตรี เพื่อให้หันมาใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ (ปราณี สุทธิสุนทร และคณะ, 2551: 147-148) ส่วนข้อการเปลี่ยนสถานที่เรียน หรือการให้นักเรียนออกจากโรงเรียนนั้นเป็นการละเลยการดูแลช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องถือเป็นนโยบายสำหรับการดูแลนักเรียนที่เสพยาและติดยาเสพติดในฐานะผู้ป่วยโดยไม่ไล่ออกและส่งไปบำบัดกับรักษา (เดชา สุทธิปัญญา, 2548: 66) จากการศึกษาครั้งนี้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม) ๒๕๕๓

แสดงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานจัดการดูแลช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และให้นักเรียนแกนนำช่วยสอดส่องดูแลกับนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเสพ/ติดยาเสพติด กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด กลุ่มที่ผ่านการบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับมาศึกษาต่อมากที่สุด ซึ่งสถานศึกษามีศักยภาพที่สามารถทำได้เนื่องจากไม่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานมาก

แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบกลไกการเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติด และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือในการบำบัดรักษาฟื้นฟูต่อไป ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดโดยเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ควรนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและ

เอกสารอ้างอิง

- เดชา สุทธิปัญญา. (2548). **การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น**. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ต่าย เชียงฉวี เจ็ดหล้า สุนทรวาทู อุเทน ปัญญา อนุรักษ ปัญญาวัฒน์. (2546). **รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.sri.cmu.ac.th/~nsac/Research_Acrobat/Research_in_2546/Research_46_08.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล 27 กันยายน 2553).
- ปราณี สุทธิสุคนธ์ ดุษณี คำมี และเกรียงศักดิ์ ชื้อเลื่อม. (2551). เส้นทางเข้าสู่ยาเสพติด วัยรุ่นวัยเรียน. **วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา**. 6(2) : 143-150.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2550). **โครงการการพัฒนาระบบเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://nctc.oncb.go.th/new/ebook/ebook_032.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล 27 กันยายน 2553).
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552). **บทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://nctc.oncb.go.th/new/administrator/components/com_fabrik/attachfiles/52_Lesson_Learns.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล 27 กันยายน 2553).

- สายัณห์ คำดี. (2546). **การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2553). **แบบสำรวจสถานะความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://drugfreeschool.oncb.go.th/files/distinguish%202.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 18 ตุลาคม 2553).
- สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2553). **สถานการณ์ปัญหายาเสพติดปี 2553 และแนวโน้ม.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nccd.go.th/upload/content/suj.pdf.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 18 ตุลาคม 2553).

คำแนะนำในการเขียนผลงานวิชาการและส่งต้นฉบับ ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน มีความยินดีที่จะขอเรียนเชิญสมาชิก วารสาร และผู้ที่สนใจทุกท่านส่งบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ความรู้และความก้าวหน้าทางวิชาการในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน ทั้งนี้ บทความที่ส่งมาให้พิจารณาต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจทานและแก้ไขต้นฉบับ และจะพิจารณาลงตีพิมพ์โดยเรียงลำดับก่อนหลังของการได้รับเรื่องแต่ละประเภทตามความเหมาะสม

ประเภทของผลงานวิชาการ

1. ประเภทบทความวิชาการ

บทความวิชาการ : เน้นสาระความรู้เกี่ยวข้องกับการบริการการศึกษา การวิจัย และวิชาการ หรือเป็นการ นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในทางวิชาการที่น่าสนใจ การวิเคราะห์ประเด็นกลุ่มงานวิจัยเพื่อให้เห็นประเด็น ความรู้ที่ได้และแนวในการทำวิจัยต่อไป

2. ประเภทรายงานการวิจัย

รายงานวิจัย : เรื่องที่ส่งไปตีพิมพ์จะต้องเป็นเรื่องที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรือไม่เคยอยู่ในระหว่างส่งไปตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

การเตรียมและส่งต้นฉบับ

1.บทความวิชาการและรายงานการวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง : ให้มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นข้อความสั้น ๆ และสื่อความหมาย ชัดชัดให้เห็นสาระสำคัญของเนื้อหา

1.2 ชื่อผู้เขียน : ให้ใส่ชื่อตัวและชื่อสกุล เต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มุมขวาใต้ชื่อเรื่อง กรณีผู้แต่งหลายคนให้เรียงลำดับความสำคัญตามวุฒิ หรือตำแหน่งวิชาการในงานนั้นๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้ท้ายนามสกุล และพิมพ์ Footnote ไว้ท้ายในหน้าแรกของบทความวิชาการ ดังตัวอย่างหน้า 4-5 พร้อม

ทั้งให้ข้อมูลสถานที่ติดต่อ โทรศัพท์ /โทรสาร หรือ E-mail เพื่อสะดวกในการติดต่อ

1.3 บทคัดย่อ : (Abstract) จะปรากฏนำหน้าเนื้อหา บทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จะต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้ภาษาอังกฤษขึ้นก่อนมีความยาวไม่เกิน 200 คำ (ผลงานเป็นภาษาอังกฤษต้องแสดงชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทคัดย่อ เป็นภาษาไทยด้วย)

1.4 การอ้างอิงในเนื้อหา : ให้ใช้การอ้างอิงในรูปแบบนาม-ปี-เลขหน้า ดังตัวอย่าง (ศากุล ช่างไม้, 2550 : 21) (Fawcett and Downs, 2206 : 10)

1.5 ต้นฉบับ : ใช้กระดาษ (A 4) พิมพ์หน้าเดียว พิมพ์บรรทัดเว้นบรรทัด (Double spacing) ใช้โปรแกรมและตัวพิมพ์มาตรฐาน (Font 16 ของ Angsana new เท่านั้น) มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า เนื้อเรื่องจำนวนไม่ต่ำกว่า 9 หน้า และไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 **ถ้าเป็นรายงานการวิจัย** ให้เรียงลำดับเรื่องดังนี้

- 1) บทคัดย่อภาษาอังกฤษและภาษาไทย
- 2) บทนำความสำคัญของปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) กรอบแนวความคิดการวิจัย
- 4) วิธีการดำเนินการวิจัย (กลุ่มตัวอย่าง) เครื่องมือ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) สรุปผลการวิจัย และวิเคราะห์ผล-การวิจัย
- 6) วิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

1.6 ตารางงานวิจัย : ให้จัดพิมพ์ในรูปแบบตารางเปิด ทั้งสองข้าง ดังตัวอย่าง ตารางที่ 1

1.7 การเขียนการอ้างอิงท้ายเรื่อง : ใช้การอ้างอิงระบบเอพีเอ APA (American Psychological Association) ดังตัวอย่าง

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือ.**//
ครั้งที่พิมพ์.// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.
เรวดี ธรรมอุปการณ์. (2530). **การใช้ยา**
บำบัดอาการ.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ
: ไทยวัฒนาพานิช.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// “ชื่อบทความ”.//
ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).:/ หน้า
แรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.
ธวัช โลพันธ์ศรี. (2530). “เรื่องเสียงแหบ”.
วารสารพยาบาล. 5(6) : 216-226.

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสำคัญของความคิดเห็นของนัก
ท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและ
รายด้านจำแนกตามตัวแปร เพศ (n=384)

ความคิดเห็น	ชาย (n=169)		หญิง (n=215)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการจัดดำเนินการ	3.89	.63	3.87	.64	.31	.842
ด้านสถานที่อุปกรณ์และ	3.69	.60	3.67	.67	.22*	.047
สิ่งอำนวยความสะดวก						
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.90	.55	3.94	.59	-.80	.112
ด้านสินค้าของที่ระลึก	3.69	.68	3.71	.62	-.37	.300
รวม	3.79	.50	3.80	.50	-.18	.686

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อวิทยานิพนธ์.**//
เมืองที่พิมพ์.// สถานศึกษา.

สมหมาย ธรวิทยาคม. (2547). **ประสบการณ์**
การนอนท้าวหน้าของผู้ป่วยหลังผ่าตัด
โรคจอประสาทตาลอกในโรงพยาบาล
เมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง).

วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยคริสเตียน

4. ข้อมูลออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง.**// [ประเภทสื่อ].//
รายละเอียดทางการพิมพ์(ถ้ามี).// เข้าถึงได้จาก.//
แหล่งสารสนเทศ.// (วันที่ค้นข้อมูล./วัน/เดือน/ปี).

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). **ความสงสัยในการ**

เดินทางปฏิรูปการศึกษา. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : [http://www.moe.go.th/
article-somsak11.htm/](http://www.moe.go.th/article-somsak11.htm/).

(วันที่ค้นข้อมูล 31 พฤษภาคม 2545).

5. บทความหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// “ชื่อบทความ”.// **ชื่อหนังสือ**
พิมพ์ ./ หน้า.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (12 มกราคม 2537).

“ข้าวไกลนา”. **สยามรัฐ** : 3.

2. หลักเกณฑ์การประเมินผลงาน- วิชาการเพื่อการตอบรับการตีพิมพ์และส่งต้น- ฉบับ

2.1 กองบรรณาธิการจะพิจารณาผลงานวิจัย-
เบื้องต้นเกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าผ่านการ
พิจารณาจะเข้าสู่การประเมินจากภายในและภายนอก เมื่อ

ผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขก่อนตีพิมพ์
จะแจ้งผลให้ผู้เขียนแก้ไขข้อมูลตาม ข้อเสนอแนะของ
ผู้ประเมิน เพื่อส่งต้นฉบับจริงพร้อมแผ่นซีดี หรือไฟล์
ที่ถูกต้องอีกครั้ง โดยเลขานุการฯ จะเป็นผู้ประสานงาน
กับผู้เขียนโดยตรง

2.2 บทความที่ไม่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์-
จะไม่ส่งต้นฉบับคืน

2.3 บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์
แล้วกองบรรณาธิการจะส่งวารสารให้ผู้เขียน จำนวน
1 เล่ม พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์

2.4 ลิขสิทธิ์การพิมพ์ต้นฉบับที่ได้รับการ
ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนถือเป็น
กรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน

2.5 ส่งเอกสารต้นฉบับพร้อมแผ่นซีดีด้วย
ตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ไปตามที่อยู่ด้านล่าง

เลขานุการคณะกรรมการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน
อาจารย์นิพนธ์ ทักษะกุลธร
144 หมู่ 7 ถนนพระประโทน - บ้านแพ้ว ตำบลดอนยายหอม
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
โทรศัพท์ 0-3422-9480 ต่อ 3102-03 โทรสาร. 0-3422-9499
E-mail : ctujournal@christian.ac.th

ตัวอย่างบทความวิชาการ

ภาษาพูดกับภาษาวิชาการ

A Spoken Language and Academic Writing in Thai

ดร. เรืองเดช ปั่นเชื่อนชิตย์ *

ABSTRACT

This article presents the definition of language, spoken language and dialect, as well as, academic writing and Thai dialect. The differences of the standard Thai and Bangkok Thai dialect, the different usage of the spoken Bangkok Thai dialect and academic writing in standard Thai is also presented. Awareness of writing in academic usage in Thai is given as well.

บทคัดย่อ

บทความนี้ นำเสนอความหมายของภาษา ภาษาพูดกับภาษาถิ่น ภาษาวิชาการกับภาษาถิ่น ภาษา-มาตรฐานกับภาษาถิ่น ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาวิชาการ ความแตกต่างระหว่างภาษาไทยถิ่น กรุงเทพฯ กับภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาพูดกับภาษาวิชาการที่ใช้เป็นทางการและใช้เชิงวิชาการ รวมทั้งเสนอแนวทางการเขียน และข้อควรระวังในการใช้ภาษาเขียนเชิงวิชาการด้วย

1. บทนำ

คนไทยมีภาษาพูดใช้มานานแล้ว แต่จะนานสักแค่ไหนไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่ถ้าจะให้สันนิษฐานในฐานที่เป็นนักภาษาศาสตร์คนหนึ่งก็ต้องสันนิษฐานว่า มีมานานตั้งแต่ก่อนกำเนิดของชาติไทยหรือไม่ก็หลังจากนั้นไม่นานนัก ถ้าถามว่าแหล่งกำเนิดของชาติไทยอยู่ที่ไหน ปัญหานี้มีคำตอบอยู่หลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีว่าคนไทยอพยพจากเหนือลงใต้ ทฤษฎีว่าคนไทยอพยพจากใต้ขึ้นเหนือ ทฤษฎีว่าคนไทยอยู่ประเทศไทยมานานแล้วไม่ได้อพยพไปไหนหรือมาจากไหน ทฤษฎีเหล่านี้ต่างก็อาศัยหลักฐานทางภาษา และโบราณคดีมาประกอบทฤษฎี ใครจะเชื่อทฤษฎีไหนไม่มีใครห้าม แต่ถ้าจะเชื่อทฤษฎีทางภาษาของนักภาษาศาสตร์เป็นหลัก แหล่งกำเนิดของชาติใดหรือชนชาติใดที่น่าจะอยู่บริเวณทางตอนเหนือของลาวกับเวียดนาม

* รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพบริการสุขภาพ ตามมาตรฐานการพยาบาลกับความ
พึงพอใจของผู้รับบริการในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครปฐม *

The Relationship Between Service Quality According to Nursing Standards
and Client Satisfaction in Primary Care Units, Nakhon pathom Province

พิมพ์นิภา ศรีนพคุณ **

เพ็ญจันทร์ สุวรรณแสง โมไนยพงศ์ ***

ดร. วรณเพ็ญ กรอบทอง ****

จารุวรรณ เหมะธรร ****

ABSTRACT

This study aimed to investigate the correlation between predisposing, enabling and reinforcing factors and service quality according to nursing standards and client satisfaction in primary care units, Nakhon Pathom Province. Both groups of 41 professional nurses and nurse practitioners and 390 clients were invited to join the study. Data collection conducted by using 2 sets of questionnaires. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Eta test, and Stepwise Multiple Regression analysis.

The results showed that nurses perceived that the quality service level in primary care units is high ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.38), especially the preparation / readiness of clinical treatment. The predisposing factor, income, had a significant negative correlation to quality service. ($r = -0.314$, $p\text{-value} < .01$) The 3 enabling factors included providing of health service policy, support of health care resources, clinical performance and understanding about the policy of management system had significant positive correlation to quality service. ($r = .335$, $r = .351$, $r = .335$ $p\text{-value} < .01$).

* วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

** นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว
มหาวิทยาลัยคริสเตียน และพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชน
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

*** รองศาสตราจารย์ คณบดี คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพและพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

***** รองศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ใบสมัคร/ต่ออายุ สมาชิกวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

(กรุณาเขียนให้ชัดเจน)

ชื่อ - นามสกุล.....

ที่อยู่ (ที่ต้องการให้ส่งวารสาร).....

.....

มีความประสงค์ ☐ สมัครสมาชิกใหม่ ☐ ต่ออายุสมาชิก

ประเภท ☐ สมาชิกรายปี (3 ฉบับ) เป็นเงิน 250 บาท
☐ สมาชิกราย 2 ปี (6 ฉบับ) เป็นเงิน 450 บาท
☐ สมาชิกราย 3 ปี (9 ฉบับ) เป็นเงิน 600 บาท

เริ่มฉบับที่ 1. ☐ (มกราคม - เมษายน) 2. ☐ (พฤษภาคม - สิงหาคม) 3. ☐ (กันยายน-ธันวาคม)

โดยได้ส่งเงินค่าสมาชิกเป็น ☐ เงินสด ☐ ธนาณัติ ☐ ตัวแลกเงินไปรษณีย์

จำนวนเงิน..... บาท (.....) ตัวอักษร
ต้องการให้ออกใบเสร็จในนาม.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สมัคร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเหตุ : การส่งจ่ายทางไปรษณีย์กรุณาส่งจ่าย ปณจ. นครปฐม ในนาม มหาวิทยาลัยคริสเตียน
144 หมู่ 7 ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
หรือ ตู้ ป.ณ. 33 อำเภอเมือง นครปฐม 73000
(วงเล็บมุมของ "วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน")

สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสมาชิก

ใบเสร็จเล่มที่.....เล่มที่.....ลงวันที่.....

วารสารเล่มแรกที่ย้ายไป.....

อัตราค่าลงโฆษณาในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

พื้นที่โฆษณา					ราคาต่อฉบับ	ราคาต่อปี (3 ฉบับ)
หน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	6,000 บาท	17,000 บาท
ปกหน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	4,000 บาท	10,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	5,500 บาท	16,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	3,500 บาท	9,000 บาท
ปกหลังด้านนอก	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	7,000 บาท	19,000 บาท
ในเล่ม	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	2,500 บาท	6,000 บาท
ใบแทรกในเล่ม					1,500 บาท	3,000 บาท

ใบตอบรับ

ข้าพเจ้าตำแหน่ง
 สถานที่ทำงาน..... มีความประสงค์ที่จะสนับสนุนการพิมพ์วารสาร
 มหาวิทยาลัยคริสเตียนดังนี้ (กรุณาใส่เครื่องหมายในช่องที่ต้องการ)

พื้นที่โฆษณา					ราคาต่อฉบับ	ราคาต่อปี (3 ฉบับ)
หน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	6,000 บาท	17,000 บาท
ปกหน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	4,000 บาท	10,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	5,500 บาท	16,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	3,500 บาท	9,000 บาท
ปกหลังด้านนอก	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	7,000 บาท	19,000 บาท
ในเล่ม	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	2,500 บาท	6,000 บาท
ใบแทรกในเล่ม					1,500 บาท	3,000 บาท

โดยส่ง Fax ใบตอบรับไปยังบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนที่หมายเลข 034-229499
 มหาวิทยาลัยคริสเตียน อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 7300
 สั่งจ่ายธนาคารในนาม คุณณณกุล มีสวอย (ลงโฆษณาวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน)

มหาวิทยาลัยคริสเตียน

144 หมู่ 7 ตำบลอนนวยหอม

อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทรศัพท์ 0-3422-9480-97 โทรสาร 0-3422-9499

ศูนย์ศึกษาสยามคอมเพล็กซ์

(ติดกับโรงแรมเอเชีย ลงสถานีรถไฟฟ้าราชเทวี)

อาคารสำนักงานสภาคริสตจักรในประเทศไทย

328 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2214-6038, 0-2214-6303-6 โทรสาร 0-2214-6039

www.christian.ac.th

ออกแบบ : กลุ่มงานพิมพ์